

မြန်မာနိုင်ငံ

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး အစီရင်ခံစာ

အစီရင်ခံစာပါ အဓိကအချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွှတ်တော်တစ်ပိုင်း အစိုးရစနစ်ရှိပြီး လွှတ်တော်က သမ္မတကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည်။ လွှတ်တော်အမတ်နေရာ လေးပုံတစ်ပုံကို တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ စစ်မှုထမ်းများအား ရွေးချယ်ခန့်ထားရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များက ခွင့်ပြုထားသည်။ စစ်တပ်သည် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး၊ နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယသမ္မတ နှစ်ဦးအနက် တစ်ဦးတို့ကို ခန့်ထားနိုင်သည့်အပြင် သမ္မတက နိုင်ငံတော် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခဲ့လျှင် အစိုးရ၏ အာဏာအရပ်ရပ်ကို စစ်တပ်ကရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ကျင်းပခဲ့သော ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲသည် ပြည်သူ့ဆန္ဒကို ထင်ဟပ်ပြီး စိတ်ချယုံကြည်ဖွယ် ဖြစ်သည်ဟု လူထုကကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ အဖွဲ့ဝင် ဦးထင်ကျော်ကို သမ္မတအဖြစ် လွှတ်တော်က ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ၏ ခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် အတွက် နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ရာထူးကို တရားဝင်ဖြစ်စေရန်ဖန်တီး၍ အရပ်သားအစိုးရ၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်စေခဲ့သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအပေါ်တွင် အာဏာမရှိဘဲ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အကြီးအကဲဖြစ်သူ တစ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ အပေါ် လုံးဝထိန်းချုပ်ထားသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ လူနည်းစု ရိုဟင်ဂျာတို့အား လူမျိုးစု သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှုမှာ ယခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့ သည်။ ဩဂုတ်လအစောပိုင်းတွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့အချို့အား ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်လျှောက် ချထားခဲ့ပြီး ပျောက်ဆုံးမှု၊ အမွေဖမ်းဆီးမှု၊ ရွာပြောင်းရွှေ့မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ကာ ခံစားရသူအများစုမှာ ရိုဟင်ဂျာများ ဖြစ်ကြသည်။ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့က ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ လုံခြုံရေးကင်းစခန်း အခု ၃၀ ကို တပြိုင်နက် တိုက်ခိုက်ပြီး တပ်ဖွဲ့ဝင် ၁၂ ဦး သတ်ဖြတ်မှုတွင် မိမိတို့တာဝန်ရှိကြောင်း အာဆာအဖွဲ့က ထုတ်ဖော်ပြော ကြားခဲ့သည်။ တိုးမြှင့်ချထားသည့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၊ ကိုယ်ထုကိုယ်ထ ဒေသခံတပ်ဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့်ပူးပေါင်း၍ သော်လည်းကောင်း တရားလက်လွတ် သတ်ဖြတ်မှု၊ ဖျောက်ဖျက်မှု၊ အဓမ္မကျင့်မှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ အမွေဖမ်းဆီးမှု၊ သောင်းနှင့်ချီသော နေအိမ်၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံနှင့် အခြားအဆောက်အအုံများ မီးရှို့ဖျက်ဆီးမှုအပါအဝင် ရိုဟင်ဂျာရွာသားများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။ ဤအဖြစ်အပျက်ကြောင့် ဒီဇင်ဘာလအထိ ရိုဟင်ဂျာ ၆၅၅,၀၀၀ ကျော်မှာ အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် သွားကြသကဲ့သို့ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အရေအတွက် မသိနိုင်သော ရိုဟင်ဂျာများနှင့် အခြားမျိုးနွယ်စုမှ ရွာသား ၂၀,၀၀၀ ကျော်တို့မှာလည်း နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ကြပြီး ယင်းတို့ထဲမှ အများစုမှာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များက ဘေးကင်းရာ ရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့ရသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အကြမ်းဖက်မှုများသာမက အဓိကအကျဆုံး လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာများတွင် အဓမ္မ သို့မဟုတ် ဥပဒေမဲ့သတ်ဖြတ်မှုများ၊ နိုင်ငံရေးပယောဂပါသော ဖမ်းဆီးမှုများ၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု နေထိုင်ရာဒေသ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသ အထူးသဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်များတွင် အာဏာပိုင်များက အရပ်သားများ အပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၊ အကျဉ်းထောင်နှင့် ရဲဘက်စခန်းများ၌ ဆက်လက်ဆိုးဝါးနေသည့် အခြေ အနေများ၊ သတင်းထောက်များအား ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်းအပါအဝင် လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ စုရုံးခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာအသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်များအပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ၊ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ၊ လူဦးရေအချို့နိုင်ငံမဲ့ဖြစ်နေမှု၊ လွတ်လပ်စွာလှုပ်ရှားသွားလာမှုအပေါ် ပြင်းထန်စွာ

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ ဗျူရို

ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှု၊ ဥပဒေကိုကျင့်သုံးလေ့မရှိသော်လည်း လိင်တူဆက်ဆံမှုကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်မှု၊ အရွယ်ရောက်ပြီးသူများနှင့် ကလေးသူငယ်များကို အခွမလုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုနှင့် လူကုန်ကူးမှုများ ပါဝင်သည်။

မတရားမှုကျူးလွန်သည့် အရာရှိများကို အစိုးရက တရားစွဲရန် သို့မဟုတ် အပြစ်ပေးရန် အကန့်အသတ်ဖြင့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုများရှိသော်လည်း မတရားမှု အများစုကြီးမှာမူ ပြစ်ဒဏ်မှ ဆက်လက်လွတ်မြောက်လျက်ရှိနေကြသည်။

အချို့အစိုးရမဟုတ်သော အုပ်စုများက တရားမဲ့သတ်ဖြတ်မှု၊ အရွယ်ရောက်ပြီးသူများနှင့် ကလေးသူငယ်များကို အခွမ လုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုနှင့် ပဋိပက္ခဒေသများတွင် အရပ်သားများကို အကာအကွယ် မပေးနိုင်မှုများအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကျူးလွန်ကြသည်။

အပိုင်း ၁။ လွတ်လပ်မှုအပါအဝင် လူသားဂုဏ်သိက္ခာ လေးစားမှု

(က) အတင်းအကြပ် အသက်ဆုံးရှုံးစေမှုနှင့် အခြားဥပဒေမဲ့ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပယောဂပါသော သတ်ဖြတ်မှုများ

လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက အတင်းအကြပ် သို့မဟုတ် ဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်မှုများရှိသည်ဟူသော သတင်းအများ အပြား ရရှိသည်။ (အပိုင်း ၁-ဆ ကို ကြည့်ပါ။)

လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် အရပ်သားများအပေါ်တွင် အင်အားအလွန်အကျွံသုံးပြီး တစ်ခါတစ်ရံ လူသေစေနိုင် လောက်သော အင်အားကိုသုံးကြသည်။ မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ခန္တီးမြို့နယ်ရှိ စစ်တပ်ပိုင် ဦးပိုင် လီမိတက်၏ ကျောက်စိမ်းလုပ်ကွက်အတွင်း တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသော ကျောက်တူးသမားများကို ရဲတပ်ဖွဲ့က သတ်မပေးဘဲ သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ လေးဦးသေဆုံးပြီး ကျောက်သမားအချို့ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်ဟု သတင်းများက ဆိုသည်။

ဇန်နဝါရီလအတွင်းတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အကြံပေး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး ထောက်ခံသူ၊ ထင်ရှားသည့် မွတ်ဆလင်ရှေ့နေတစ်ဦးဖြစ်သော ဦးကိုနီမှာ ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ် အပြင်ဘက်တွင် ကြည်လင်းဆိုသူ၏ သေနတ်ဖြင့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ကြည်လင်းသည် ၎င်းအားဖမ်းဆီးရန် ကြိုးပမ်းသူ တက္ကစီယာဥ်မောင်းတစ်ဦးကိုလည်း ပစ်သတ်ခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်တို့က ယင်းသတ်ဖြတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး အငြိမ်းစား စစ်အရာရှိတစ်ဦးအပါအဝင် လူလေးဦးကို ဖမ်းဆီးခဲ့သော်လည်း အဓိကကြံစည်သူဟုဆိုသော အငြိမ်းစား စစ်အရာရှိ ဝင်းခိုင်မှာမူ လွတ်မြောက်နေဆဲဟုဆိုသည်။ စစ်တပ်ကို အစီရင်ခံစာရသော ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ယင်းအမှုကို လျော့လျော့ရဲရဲ ကိုင်တွယ်နေသည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက စွပ်စွဲကြသည်။ ဦးကိုနီအသတ်ခံရမှုသည် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး၊ စစ်တပ်၏ မတရားမှုများကို တာဝန်ယူရေးတို့အတွက် အလုပ်လုပ်နေသော ရှေ့နေများနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံရရေး တိုက်ပွဲဝင်နေသော မွတ်ဆလင်များအား ထိတ်လန့်စေခဲ့သည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးအဖွဲ့များက ဆိုသည်။

အာဆာအဖွဲ့၏ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက် တပြိုင်နက် တိုက်ခိုက်မှုများအပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် ဒေသခံကိုယ်ထူကိုယ်ထ တပ်ဖွဲ့များပူးပေါင်းလျက် ရိုဟင်ဂျာ ရွာသားများကို အဓမ္မနှင့် ဥပဒေမဲ့သတ်ဖြတ်မှုများရှိသည်ဟု သတင်းများကဆိုသည်။ ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် တူလာတိုလီရွာ ခေါ် မင်းကြီးရွာတွင် အနောက်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်မှ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက လူအစုလိုက် အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်မှု ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု သတင်းရရှိသည်။ သတင်းတစ်ပုဒ်အဆိုအရ စစ်တပ်ရောက်မလာမီ ရွာမှ ထွက်မပြေးနိုင်ကြသည့် ရိုဟင်ဂျာရွာသားများ၊ မိန်းမအချို့နှင့် ကလေးများမှာ ဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်နှင့် အစိုးရအရာရှိအချို့က အဆိုပါသတင်းကို ငြင်းဆိုပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအတွက်တာဝန်ခံရေးကို ဆက်လက်စုံစမ်းရှာဖွေဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိတော့ပေ။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၊ မီဒီယာများ၊ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ် အာဏာပိုင်အချို့အဆိုအရ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် စက်တင်ဘာလ အတွင်း မြေမြှုပ်မိုင်းများ ထောင်ထားခဲ့ကြကာ ယင်းမှာနေရပ်ပြန်လာမည့် ရိုဟင်ဂျာများကို တားဆီးရန် ရည်ရွယ်သည်ဟု အချို့ကယူဆကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးလာသည့် ဒုက္ခသည် အနည်းဆုံး ကိုးဦးမှာ မြေမြှုပ်မိုင်းကြောင့် ရရှိသည်ဟု ယူဆရသော ဒဏ်ရာများဖြင့် သေဆုံးခဲ့ရသည်ဟု ရင်းမြစ်အချို့က စွပ်စွဲသည်။

ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် ဝှမ်းဆိုင်အောင်ကို ဖွန်လ ၂၀၁၆ တွင် မတော်တဆသတ်မိသည်ဟု ပန်ခံခဲ့သော စစ်သားအား အမှုစစ်ဆေးမှုမှာလည်း ဆက်လက်ကြန့်ကြာနေဆဲဖြစ်သည်။ ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ယခုနှစ်အတွင်း သိသာသောနောက်ဆုံးရ အခြေအနေများမကြားသိရချေ။

အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သောကြောင့် ယခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ အရပ်သားများကို အာဆာအဖွဲ့က သတ်ဖြတ်သည်ဟု စွပ်စွဲမှုအများအပြား ရှိခဲ့သော်လည်း ယင်းစွပ်စွဲမှုများအနက် နှစ်ခုမှာ ယုံကြည်ရဖွယ် မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရခိုင်မြောက်ပိုင်း၌ မြို့တိုင်းရင်းသား ခြောက်ဦးအား အာဆာ အစွန်းရောက်တပ်ဖွဲ့များက သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်ဟု ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် အစိုးရက သတင်းထုတ်ပြန်သည်။ သို့ရာတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့များကမူ အဆိုပါကျေးရွာတွင် အာဆာ အဖွဲ့များ လှုပ်ရှားနိုင်သည့် အခြေအနေမရှိဘဲ မြို့တိုင်းရင်းသားများသေဆုံးမှုမှာ မက်သာမက်ဖက်တမင်းဆေးပြား ရောင်းဝယ်မှုနှင့် ပတ်သက်နိုင်ချေ သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ စက်တင်ဘာလအတွင်း အစိုးရက သတင်းထောက်များကို ရခိုင်ပြည်နယ်ခရီးစဉ်တစ်ခု စီစဉ်ပေးပြီး မောင်တောမြို့နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့က အာဆာအဖွဲ့က အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်ဆိုသော ဟိန္ဒူလူမျိုး ၄၅ ဦး၏ သင်္ချိုင်းမြေကို လိုက်လံပြသခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့များနှင့် အချို့ဒေသခံ ရွာသားများက အစိုးရ၏ စွပ်စွဲမှုကို အတည်မပြုနိုင်ခဲ့ပေ။ တစ်ချို့ရွာသားများကမူ ယင်းသတ်ဖြတ်မှုမှာ ရိုဟင်ဂျာနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ကိုယ်ထူကိုယ်ထ တပ်ဖွဲ့များက သတ်ဖြတ်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ပြည်တွင်းပဋိပက္ခနှင့် ဆက်နွယ်သော အဓမ္မနှင့်ဥပဒေမဲ့သတ်ဖြတ်မှုများလည်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ (အပိုင်း ၁-ဆ ကိုကြည့်ပါ။)

(ခ) ပျောက်ဆုံးခြင်း

လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကြောင့် ပျောက်ဆုံးသူများရှိခဲ့သည်ဟုသော သတင်းအများအပြားရှိခဲ့သည်။

ဩဂုတ် ၂၅ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများမတိုင်မီ ရက်သတ္တပတ်များက အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၄၀ ကြား ရိုဟင်ဂျာ အမျိုး သားများကို မည်သည့်စွပ်စွဲချက်၊ မည်သည့်ဝရမ်းမျှမရှိဘဲ အာဆာအဖွဲ့နှင့် အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟုဆိုကာ ရဲတပ်ဖွဲ့က ဖမ်းဆီးခဲ့ကြောင်း၊ အဖမ်းခံရသူ အများအပြားမှာ ထိုစဉ်မှစ၍ မည်သည့်သတင်းမှ မကြားသိရတော့ကြောင်း ဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့ပျောက်ဆုံးသွားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မိသားစုဝင်များက ရဲစခန်းသို့ သွားရောက်စုံစမ်းရာတွင်လည်း မည်သည့် သတင်းမှ မရရှိခဲ့ချေ။ ဩဂုတ် ၂၀ ရက်တွင် စစ်တပ် နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များက မောင်တောမြို့နယ်၊ သမန်းသားရွာမှ ရွာသား ၁၀ ဦးကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ မကြာမီ စစ်တပ်က ဖမ်းဆီးထားသူများအနက် လေးဦးကို ပြန်လွှတ်ပေး ခဲ့သော်လည်း ကျန်ခြောက်ဦးမှာ ဘယ်ရောက်သွားမှန်းမသိကြောင်း ရဲတပ်ဖွဲ့က ၎င်းတို့မိသားစုဝင်များကို ပြောကြားခဲ့သည်။ ဩဂုတ် ၂၅ ရက်နေ့ကပိုင်းတွင် အင်အားသုံး ပျောက်ဆုံးမှုများ အရှိန်မြင့်လာသည်ဟုဆိုသည်။ စစ်တပ်နှင့် အစိုးရအရာရှိအချို့က အဆိုပါမတရားမှုဖြစ်ပွားခြင်းသတင်းကို ငြင်းဆိုပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအတွက် တာဝန်ခံရေးကို ဆက်လက်စုံစမ်းရှာဖွေဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိတော့ပေ။

ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများနှင့် ဆက်နွယ်ပြီး ပျောက်ဆုံးမှုများလည်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ (အပိုင်း ၁-ဆကိုကြည့်ပါ။)

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

(ဂ) ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ အခြား ရက်စက်ပြီးလူမဆန်သော သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာညှိုးနွမ်းစေသောဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် အပြစ်ပေးမှု

ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ဥပဒေက တားမြစ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် မဆိုင်သောအဖြစ်အပျက်များတွင် အကျဉ်းသားများ၊ ထိန်းသိမ်းထားသူများ၊ နိုင်ငံသားများ၊ နိုင်ငံမဲ့သူများကို နှိပ်စက်ခြင်း၊ အဓမ္မကျင့်ခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ အခြားတစ်နည်းနည်းဖြင့် အနိုင်ကျင့်ခြင်းများ ပြုလုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲမှု များရှိသည်။ ယင်းအဖြစ်အပျက်များမှာ ဥပမာ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ထိန်းသိမ်းထားသူများအား လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက စစ်မေးရာတွင် အပြင်းအထန်ရိုက်နှက်ခြင်း၊ အစားအစာ၊ ရေဖြတ်တောက်ခြင်း၊ မအိပ်ခိုင်းခြင်း စသည့် ခြိမ်းခြောက်ပြီး အာရုံပျက်ပြားအောင်လုပ်သည့် စစ်ကြောရေး နည်းလမ်း များကို အသုံးပြုကြသည်ဟုဆိုသည်။ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုဒေသများတွင် နှိပ်စက်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ဟု လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များက အစီရင်ခံသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အာဏာပိုင်တို့သည် စွပ်စွဲခံရသူများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊ အပြစ်ပေးရန် မည်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုမျှ လုပ်လေ့မရှိကြချေ။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ကလေးများအပါအဝင် ရိုဟင်ဂျာ ရွာသားများမှာ အနှိပ်စက်ခံကြရသည်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စွပ်စွဲမှုများရှိသည်။ နှိပ်စက်နည်းများတွင် ရိုက်နှက်ခြင်း၊ အဓမ္မကျင့်ခြင်း၊ မိသားစုဝင်များရှေ့တွင် သတ်ဖြတ်ခြင်းများ ပါဝင်သည်။ ရိုဟင်ဂျာရွာသားများ၏ ဗိုက်နှင့်ခေါင်းတို့ကို ရိုင်းဖယ်သေနှုတ်ဒင်ဖြင့် ရိုက်လေ့ရှိသည် ဟုဆိုကြပြီး ဒုက္ခသည်များ၏ ထွက်ဆိုမှုအရ စစ်တပ်အပြင် တစ်ခါတစ်ရံ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရခိုင်လူမျိုးများလည်း နှိပ်စက်မှု တွင်ပါဝင်ကာ ထွက်ပြေးသော ရိုဟင်ဂျာရွာသားများကို ခြေ၊ လက် ရိုက်ချိုးခြင်း၊ နံရိုးရိုက်ချိုးခြင်းများ ကျူးလွန်ကြသည် ဟု ဆိုသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလအတွင်း ရခိုင်မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ ရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေစဉ် အရပ်သားရိုဟင်ဂျာများကို ရဲတပ်ဖွဲ့က ရိုက်နှက်နေသည့်ဖြစ်စဉ်အား လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက မိုဘိုင်းဖုန်းဖြင့် ရိုက်ကူးခဲ့သည့် ဗီဒီယိုမှာ ဇန်နဝါရီလတွင် ယူကျူအပေါ် ရောက်ရှိလာသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အနိုင်ကျင့်မှုကို အစိုးရက စုံစမ်း စစ်ဆေးရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဗီဒီယိုတွင်ပါရှိသည့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် လေးဦးကို တရားစွဲဆိုခဲ့ပြီး ရဲအရာရှိတစ်ဦးကို ရာထူး ချထားခဲ့သည်ဟု ဆိုသော်လည်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုရလဒ်များကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

ရိုဟင်ဂျာ အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးများနှင့် အနည်းဆုံး အမျိုးသားတစ်ဦးမှာ ရခိုင်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်များ၏ အဓမ္မကျင့်ခံခဲ့ရသည်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သတင်းများထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ မှတ်တမ်းတင် ထားသည့် အဓမ္မကျင့်မှုအများစုမှာ အုပ်စုဖွဲ့ အဓမ္မကျင့်ခြင်းဖြစ်ပြီး အများအပြားမှာလည်း အုပ်စုလိုက် အဓမ္မကျင့်ခံရခြင်းဖြစ်သည်။ လိင်အကြမ်းဖက်မှုဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်က ရိုဟင်ဂျာအုပ်စုအား မျိုးဖြုတ်ရန်နှင့် ဖယ်ရှားရှင်းလင်းရန် ရည်ရွယ်လျက် လိင်အကြမ်းဖက်မှုကို အကြံရှိရှိဖြင့် ကျူးလွန်ပုံရသည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ ချပ်ပြင်ရွာ (ရှော့ပရာရွာ) မှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှာ မိမိကျေးရွာအား လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက မီးမရှို့မီ ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်က စစ်သားငါးဦး၏ အဓမ္မကျင့်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ စစ်သားများက သူ့နံကြားကို ဓားဖြင့် ထောက်ထားပြီး ပစ်သတ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကာ အဓမ္မကျင့်ခဲ့သည်ဟု ပြောကြားသည်။ ယင်းစွပ်စွဲချက်များအပေါ် စိတ်ချယုံကြည်ရလောက်သည့် စုံစမ်း စစ်ဆေးမှုများအား အာဏာပိုင်တို့က ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

အကျဉ်းထောင်နှင့် အကျဉ်းစခန်းများ အခြေအနေ

အကျဉ်းထောင်နှင့် ရဲဘက်စခန်းများ၏ အခြေအနေမှာ လူများပြုတ်သိပ်နေခြင်းကြောင့် ကျွေးမွေးထားရှိမှု အဆင့်ကျလာခြင်း၊ အစာ၊ အမိုးအကာ၊ ကျန်းမာရေးအပါအဝင် ဆေးဝါးနှင့် အခြေခံလိုအပ်ချက်များ မလုံလောက်ခြင်း များဖြင့် အခြေအနေများ ဆက်လက်ဆိုးဝါးလာခဲ့သည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ပကတိအခြေအနေ။ အစိုးရသတင်းများအရ အကျဉ်းဦးစီးဌာနသည် ခန့်မှန်းခြေ ထောင် ၄၃ ခုနှင့် "စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးသင်တန်းကျောင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ရေးဌာနများ" ဟု အမည်တပ်ထားသော ရဲဘက်စခန်း ၄၈ ခု ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ရဲဘက်စခန်းများတွင် အကျဉ်းသား နှစ်သောင်းကျော် ပြစ်ဒဏ်ကျခံနေကြရသည်။ အလုပ်ကြမ်းဖြင့် ကျခံရပါက ပြစ်ဒဏ်ကာလ လျော့ပေါ့ပေးမှုများရှိသဖြင့် အကျဉ်းသားများက ယင်းရဲဘက်စခန်းများတွင် အကျဉ်းကျရန် ပိုမိုလိုလားကြသည်။

လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့နှင့် ထင်ရှားသော နိုင်ငံတကာ အန်ဂျီအိုတစ်ခုက အကျဉ်းထောင်၊ ရဲဘက်စခန်း မျိုးစုံတွင် အမျိုးသား ငါးသောင်းနှင့် အမျိုးသမီး တစ်သောင်း၊ စုစုပေါင်း အကျဉ်းသား ခြောက်သောင်းခန့် ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ အရွယ်မရောက်သေးသူ အကျဉ်းသားများ ရာဂဏန်းအနည်းငယ် ရှိနိုင်သည်။ လူများ ကြပ်သိပ်နေခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်၊ ရဲဘက်စခန်းအများစု၏ ပြဿနာဖြစ်ပြီး အချို့အကျဉ်းထောင်များတွင် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခံရပြီး အကျဉ်းသားနှင့် အမှုစစ်ဆေးဆဲ ထိန်းသိမ်းခံရသူတို့ကို ရောနှောထားရှိသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအချို့ကို ကျန်အကျဉ်းသားများနှင့် ခွဲထားလေ့ရှိသော်လည်း မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် ဆက်နွယ်သည့်ကိစ္စကြောင့် အဖမ်းခံရသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကိုမူ အခြားအကျဉ်းသားများနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် အတူထားရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဆေးဝါးနှင့် အိပ်ရာတို့မှာ လုံလောက်လေ့မရှိချေ။ အိပ်ရာမှာ တစ်ခါတစ်ရံ ဖျာတစ်ချပ်၊ ကွပ်ပျစ်တစ်ခု သို့မဟုတ် သံမံတလင်းပေါ်က ပလတ်စတစ်အခင်းတစ်ခုသာ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အကျဉ်းသားတို့သည် သောက်သုံးရေကို အစဉ်အမြဲရရှိသည်မဟုတ်ပေ။ ဖြစ်စဉ်အများအပြားတွင် အကျဉ်းသားတို့၏ တရားဝင်ခွဲတမ်းဖြစ်သော ဆေးဝါး၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်တို့ကို မိသားစုဝင်များက ထောက်ပံ့ပေးရသည်ဟုဆိုသည်။ ရေသန့်၊ အကျဉ်းထောင် ယူနီဖောင်း၊ အိုး၊ ခွက်၊ ပန်းကန်များအပါအဝင် လိုအပ်ချက်များအတွက် အကျဉ်းသားတို့က ထောင်ပိုင်ကို ငွေကြေးပေး၍ ဝယ်ရသည်ဟု သတင်းများက ဆိုသည်။

အကျဉ်းသားများမှာ လုံလောက်သောဆေးဝါးကို အချိန်မှန်မရကြပေ။ ကျန်းမာရေးနှင့်မညီသော အခြေအနေနှင့် မကောင်းသည့် အစားအစာများကြောင့် အကျဉ်းသားများမှာ ငှက်ဖျား၊ နှလုံးရောဂါ၊ သွေးတိုး၊ တီဘီ၊ အရေပြားရောဂါ၊ အစာအိမ်ရောဂါများအပါအဝင် ရောဂါဘယ ထူပြောကြသည်။ အကျဉ်းထောင်အတွင်း အိတ်ချ်အိုင်ဗွီ/အေစ် ရောဂါနှင့် အခြားလိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်သောရောဂါ ဖြစ်ပွားမှုနှုန်းမှာ ဆက်လက် မြင့်မားလျက်ရှိသည်။ ထိန်းသိမ်းမှုမကောင်းသော အကျဉ်းထောင် ရုပ်ဝတ္ထုအဆောက်အအုံပစ္စည်းများမှာ ရာသီဥတုဒဏ်ကို အကာအကွယ်မပေးနိုင်ဘဲ ကြွက်များ၊ မြွေများရှိပြီး မှိုများလည်းစွဲကပ်လျက်ရှိသည်ဟု အကျဉ်းသားဟောင်းများက ပြောပြကြသည်။

ဆိုးဝါးသော အကျဉ်းထောင်အခြေအနေနှင့် လုံလောက်သည့် ဆေးဝါးစောင့်ရှောက်မှုကို အချိန်မှန်မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် ထိန်းသိမ်းခံနေရစဉ်အတွင်း ကျန်းမာရေးပြဿနာပေါ်ပေါက်ကာ အကျဉ်းထောင်အတွင်း သေဆုံးမှုများ ရှိသည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အကျဉ်းထောင်များမှာ အဆိုးဆုံးအကျဉ်းထောင်များတွင် ပါဝင်သည်။ မီဒီယာတစ်ခု၏ ဖော်ပြချက်အရ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ထောင်များတွင် ရာနှင့်ချီသော ရိုဟင်ဂျာများကို ထိန်းသိမ်းထားပြီး ယင်းတို့တွင် အသက် ၁၀ နှစ်အထိ ငယ်ရွယ်သူများပင် ပါဝင်ကြောင်း၊ အကျဉ်းထောင် သို့မဟုတ် ထောင်မဟုတ်သော အဆောက်အအုံများတွင် အတင်းအကြပ် ချုပ်နှောင်ထားခြင်းခံနေရကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ယင်းတို့မှာ သင့်မြတ်လျော်ကန်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ငြင်းပယ်ခံနေရပြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်အကျဉ်းဦးစီးဌာနနှင့် လုံခြုံရေးအရာရှိများ၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ အနိုင်ကျင့်မှုကို ခံစားနေကြရသည်ဟု ဆိုသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အုပ်ချုပ်ရေး။ အချို့အကျဉ်းထောင်များတွင် နေရာအခက်အခဲနှင့် လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်များဖြင့် အကျဉ်းသားများ အတွက် ဘာသာရေးကျင့်ဝတ်ကို အပြည့်အဝမလိုက်နာကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဥပမာ၊ အကျဉ်းကျ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီး များမှာ အခါကြီးရက်ကြီးများတွင် ဥပုသ်သီလဆောက်တည်ခွင့်၊ သင်္ကန်းဝတ်ခွင့်၊ ကတုံးတုံးခွင့်၊ ဘုန်းကြီးကျင့်ဝတ်နှင့် အညီ ဆွမ်းဘုန်းပေးခွင့်များ ငြင်းပယ်ခံကြရခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေးကို အကြောင်းပြလျက် သောကြာနေ့နှင့် ရမန်ဒန်ဥပုသ်ကာလများတွင် မွတ်ဆလင်အကျဉ်းသားများအား အုပ်စုလိုက် ဘုရားဝတ်ပြုခွင့်ကို အာဏာပိုင်တို့က ငြင်းပယ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အကျဉ်းသားများသည် တရားစီရင်ရေး အာဏာပိုင်များထံ ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုမရှိ၊ နောက်ဆက်တွဲ အရေးယူမှုများမရှိဘဲ တိုင်ကြားခွင့်ရှိသည်။ မလျော်ကန်သော အခြေအနေရှိကြောင်း စွပ်စွဲမှုများအတွက် နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီအဖွဲ့ (အိုင်စီအာစီ) က သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်လက် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

လွတ်လပ်သော စောင့်ကြည့်မှု။ အကျဉ်းထောင်၊ အကျဉ်းသားနှင့် အလုပ်စခန်းများသို့ အိုင်စီအာစီက အကန့်အသတ် မရှိ ဝင်ရောက်ခွင့်ရှိသော်လည်း စစ်တပ်စခန်းနှင့် အကျဉ်းထောင်မဟုတ်သော ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းများကိုမူ ဝင်ရောက်ခွင့် မရှိချေ။ အိုင်စီအာစီက မိမိ၏တွေ့ရှိချက်များကို အကျဉ်းထောင် အာဏာပိုင်များနှင့်ပြုလုပ်သည့် အထူးလျှို့ဝှက် နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ယင်းအစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဝေခြင်းမရှိသလို တခြားအဖွဲ့ များသို့ မျှဝေခြင်းလည်း မရှိခဲ့ချေ။

(ဃ) အတင်းအကြပ် ဖမ်းဆီးမှု သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းမှု

အတင်းအကြပ်ဖမ်းဆီးခြင်းကို ဥပဒေက အတိအကျ မတားမြစ်ထားသော်လည်း ၂၄ နာရီထက် ကျော်လွန် ပြီး ထိန်းသိမ်းမည်ဆိုပါက တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သည်။ အစိုးရသည် မတရားအသင်း အက်ဥပဒေကို ဆက်လက်အသုံးပြုလျက် လူများ၊ မကြာခဏ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု၊ ဘာသာရေး လူနည်းစုရှိရာဒေသရှိ လူများကို အမွေဖမ်းဆီးနေသည်။

အကျဉ်းသားအား မူလကချမှတ်ထားသော ပြစ်ဒဏ်ပြီးလျှင် ဥပဒေအရ အာဏာပိုင်တို့က ပြစ်ဒဏ်ကို ထပ်တိုးပြီး ချမှတ်နိုင်သည်။ အချုပ်အခြာအာဏာ၊ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ အများပြည်သူ အေးချမ်းတည်ငြိမ်ရေးကို အန္တရာယ်ပြုနိုင် သောလုပ်ရပ်ကို ကျူးလွန်သည် သို့မဟုတ် ကျူးလွန်မည်ဟုယူဆလျှင် တရားစွဲဆိုခြင်း၊ အမှုစီရင်ခြင်းမရှိဘဲ ဥပဒေအရ အာဏာပိုင်များက ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ အရပ်သားအစိုးရနှင့် စစ်တပ်သည် ယင်းဥပဒေများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဓိပ္ပာယ်ဆက်ဖွင့်ကာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ကျောင်းသား ခေါင်းဆောင်များ၊ လယ်သမား၊ သတင်းထောက်၊ နိုင်ငံရေးပါတီဝင်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများကို ထိန်းသိမ်းရန် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။

အစိုးရသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အမှုမစစ်ဆေးမီ ထိန်းသိမ်းထားသည့် ရက်သတ္တပတ် နှစ်ပတ်အတွင်း အထိန်းသိမ်းခံရသူကို တရားရုံး၌ ခုခံချေပခွင့် ပေးမထားပေ။

ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် လုံခြုံရေးယန္တရား၏ အခန်းကဏ္ဍ

အခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က အဆိုပြုသော လက်ရှိစစ်တပ်အရာထမ်း ဗိုလ်ချုပ် ကြီးတစ်ဦး ခေါင်းဆောင်သည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသည်။ စစ်တပ်မှ စစ်ဘက်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အရာရှိချုပ်ရုံးသည် အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသများ၌ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအတွက် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသော်လည်း ရဲတပ်ဖွဲ့သည် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးတို့အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ပိုင်းခြားမှုမှာ မသဲကွဲသည့် အခြေအနေဖြစ်သည်။ ဥပမာ ဩဂုတ်လမှစတင်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်ဆင်ရေးများတွင် စစ်တပ်တပ်မှူးများက လုံခြုံရေး အစီအစဉ်အားလုံးကို ထိန်းချုပ်ထားပြီး နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အပေါ်တွင်လည်း ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိပုံရသည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ်မှာလည်း ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏လက်အောက်ပင် ဖြစ်သည်။

ဩဂုတ်လမှစတင်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သည် မိမိတို့တစ်ဖွဲ့တည်းဖြစ်စေ၊ စစ်တပ်နှင့်ပေါင်းလျက်ဖြစ်စေ၊ ရိုဟင်ဂျာရွာသားများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု သတင်းများရရှိ သည်။ ဒေသခံရဲတပ်ဖွဲ့သည် အခြားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများနှင့် ယင်းတို့၏ ပစ္စည်းဥစ္စာများကို အကာအကွယ် ပေးခဲ့သည်ဟု သတင်းများရရှိသော်လည်း ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်များအတွက် ယင်းသို့ အကာအကွယ်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိ သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ပေးရန် လိုလားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။

ပဋိပက္ခဒေသနှင့် အချို့အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် ဒေသများတွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ကိုယ်ထိလက် ရောက်ပြုလုပ်ခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်ကို ခြောက်လှန့်ခြင်းများဖြင့် အရပ်သားများကို ဆက်လက် ခြိမ်းခြောက်နေဆဲဖြစ်သည်။ အဆိုပါမတရားမှုများအတွက် စစ်တပ်၏စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို အများပြည်သူအား သတင်းထုတ်ပြန်ပေးခြင်းမရှိဘဲ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်လျက်ရှိသည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ မတရားဖိနှိပ်မှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ဥပဒေစနစ်များရှိသော်လည်း ယင်းတို့ကို အသုံးပြုခဲ့လျှင် ထိရောက်အသုံးဝင်မှု မရှိဟု ယူဆထားကြသည်။

ပဋိပက္ခဒေသနှင့် အချို့အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် ဒေသများ၏ ပြင်ပတွင်မူ ရဲတပ်ဖွဲ့မှာ ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးအတွက် အဓိကအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ အရပ်ဘက်ရဲလုပ်ငန်းစွမ်းရည် တိုးတက်မှုအချို့ရှိသော်ငြားလည်း ငွေကြေးအထောက်အပံ့ အလွန်အမင်းကင်းခဲ့ခြင်းနှင့် စစ်တပ်နှင့်နီးစပ်လွန်းသော ဆက်ဆံရေးရှိခြင်းများက ထိရောက်သောရဲလုပ်ငန်းအတွက် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်နေခဲ့သည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့အကြီးအကဲအချို့က မူးယစ်ဆေးဝါး၊ လူကုန်ကူးမှု၊ ငွေကြေးမူဝါဒများကဲ့သို့ အရေးကြီးသောမူဝါဒများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်သည့် အထူးတပ်ဖွဲ့များ၏ စွမ်းရည်တိုးတက်ရေးတွင် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ အကူအညီရယူမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို အသိအမှတ် ပြုသော်လည်း ရဲတပ်ဖွဲ့၏စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်မှု စွမ်းရည်မှာ ပီပီပြင်ပြင်မရှိလှပေ။ အစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် ဒေသခံတို့အပေါ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခြိမ်းခြောက်လွှမ်းမိုးမှုများ လျော့နည်းသွားကာ ရဲတပ်ဖွဲ့၏ တစ်နှစ်ပတ်အတွင်း စောင့်ကြပ်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်မှုများ တိုးတက်လာခဲ့သည်ဟု အချို့အဖွဲ့အစည်းများက ဆိုသည်။

ဖမ်းဆီးမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အထိန်းသိမ်းခံရမှုများအား ဆက်ဆံမှု

ရှာဖွေမှု၊ ဖမ်းဆီးမှုများအတွက် ဥပဒေအရ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝရမ်းလိုအပ်သော်လည်း စစ်ဘက်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အရာရှိချုပ်ရုံးနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှဝန်ထမ်းများသည် မိမိတို့စိတ်တိုင်းကျ ရှာဖွေဖမ်းဆီးနေဆဲဟု သတင်းများက ဆိုသည်။

သေဒဏ်ချမှတ်နိုင်သည့် ပြစ်မှုမှအပ ထိန်းသိမ်းခံရသူအား ရှေ့နေနှင့်တိုင်ပင်ခွင့်ကို ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိဘဲ ငွေကြေးမတတ်နိုင်သည့် အခြေအနေများတွင် အစိုးရကခန့်အပ်သည့် ရှေ့နေထားရှိပေးသည်။ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီ အများပြည်သူအား လွတ်လပ်မှုတသော ဥပဒေအကူအညီရရှိရေးနှင့် ဥပဒေရေးရာ အကူအညီပေးသည့်ဝန်ထမ်းများအား ဥပဒေအကာအကွယ်အောက်တွင် လွတ်လွတ်လပ်လပ် လုပ်ကိုင်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရကဥပဒေရေးရာ အကူအညီပေးရေးဆိုင်ရာဥပဒေကို မေလတွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

လက်တွေ့အလုပ်ဖြစ်သောနေသော အာမခံစနစ်ရှိသည်။ သို့သော်အာမခံအတွက် လာဘ်ငွေပေးခြင်းမှာ ပုံမှန်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှုများတွင် အာမခံပေးလေ့ရှိပြီး တရားခံမှာ အာမခံမရမီ ကြားနာစစ်ဆေးမှု အများအပြား တက်ရောက်ရန် လိုအပ်လေ့ရှိသည်။ အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် အစိုးရသည် ထိန်းသိမ်းထားသူများအား မည်သူနှင့်မှ အဆက်အသွယ် လုပ်ခွင့်မပေးဘဲ ရှေ့နေနှင့် တိုင်ပင်ခွင့်ကိုလည်း ငြင်းပယ်လေ့ရှိသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အတင်းအကြပ်ဖမ်းဆီးခြင်း။ အတင်းအကြပ်ဖမ်းဆီးမှုများရှိကြောင်း သိရသည်။ ၂၀၁၆၊ ဒီဇင်ဘာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း မိုးကိုးမြို့၌ စစ်တပ်သည် ကချင်နစ်နင်းအသင်းတော်မှ အမှုဆောင်နှစ်ဦးဖြစ်သော ဒွမ်ဒေါ့နောင်လတ်နှင့် လမ်းကျော်ဂမ်ဆိုင်းတို့အား ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ စစ်တပ်သည် ဇန်နဝါရီလကုန် ရောက်သည်အထိ အဆိုပါ ကချင်နစ်နင်းအသင်း ထိန်းသိမ်းထားသည်ကို ဝန်ခံခဲ့ခြင်းမရှိချေ။ စစ်တပ်က ဗုံးဖောက်ခွဲခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်ဟု စွပ်စွဲထားသော မိုးကိုးမြို့ရှိ ခရစ်ယာန်ဘုရားကျောင်းတစ်ခုသို့ သတင်းထောက်အချို့ လာရောက်ရန် အကူအညီ ပေးခဲ့ပြီးနောက် အဆိုပါ ကချင်နစ်နင်းအသင်း စစ်တပ်က ထိန်းသိမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်လကြာအောင် မည်သူနှင့်မျှ အဆက်အသွယ်လုပ်ခွင့်မရဘဲ ထိန်းသိမ်းထားပြီးနောက် စစ်တပ်က အဆိုပါကချင်နစ်နင်းအသင်း ကချင်လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (ကေအိုင်အေ) ကို အားပေးကူညီမှုဖြင့် စွပ်စွဲကာ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများကို အတင်းအကြပ်ဖမ်းဆီး ရာတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် မတရားအသင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇ (၁) အရ တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ထို့နောက် စစ်တပ်က အရပ်သားများအား ဗုံးခွဲတိုက်ခိုက်သည်ဟု နိုင်ငံတကာမီဒီယာတစ်ခုနှင့် အင်တာဗျူးတွင် ပြောကြားခဲ့ခြင်းကို အခြေခံလျက် မတ်လတွင် နိုင်ငံတော်အကြည်အညိုပျက်စေမှု ပုဒ်မဖြင့် ထပ်မံ တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တွင် အာဏာပိုင်တို့က ဒွမ်ဒေါ့နောင်လတ်ကို ထောင်ဒဏ် လေးနှစ်နှင့်သုံးလ၊ လမ်းကျော်ဂမ်ဆိုင်းအား ထောင်ဒဏ် နှစ်နှစ် နှင့် သုံးလ အသီးသီး ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့သည်။

ကလေးစစ်သားတစ်ယောက်အနေဖြင့် မိမိ၏အတွေ့အကြုံများကို ပြည်ပမီဒီယာတစ်ခုအား ဩဂုတ် ၁၀ ရက် အင်တာဗျူးတွင် ပြောကြားသဖြင့် ကလေးစစ်သားဟောင်း အောင်ကိုထွေးအား စစ်တပ်ကို အကြည်ညိုပျက်စေမှုဖြင့် အာဏာပိုင်တို့က ဩဂုတ်လတွင် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ၎င်းကိုအင်းစိန်ထောင်တွင် ထိန်းသိမ်းထားပြီး အောက်တိုဘာ ၂ ရက်နေ့က အာမခံပေးရန် ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ နှစ်ကုန်ချိန်အထိ ယင်းအမှုအား ဆက်လက်စစ်ဆေးဆဲ ဖြစ်သည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့သော ကြေညာချက်တစ်ခုတွင် စစ်တပ်က အတင်းအကြပ် ခိုင်းစေမှုရှိကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၌ လူသားတံတိုင်းများ အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲခဲ့သည့် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ ဒုတိယပြန်ကြားရေး အရာရှိ ဦးခိုင်မျိုးထွန်းအား ပြစ်မှုထင်ရှားကြောင်း အောက်တိုဘာလက စီရင်ပြီး ထောင်ဒဏ် ၁၈ လ ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဦးခိုင်မျိုးထွန်းသည် ၁၅ လ ကြာ ထိန်းသိမ်းခံထားရပြီးဖြစ်သဖြင့် ကျန် သုံးလသာ ထပ်မံအကျဉ်းချခံခဲ့ရသည်။

အမှုမစစ်ထိထိန်းသိမ်းခြင်း။ သံသယရှိသူများကို အမှုမစစ်ဆေးမီ တရားသူကြီးရှေ့တော်မှောက် မတင်သွင်းဘဲ သို့မဟုတ် မည်သည့်စွပ်စွဲချက်ဖြင့် ထိန်းသိမ်းသည်ကို အကြောင်းမကြားဘဲ ဥပဒေအရ နှစ်ပတ်အထိ ထိန်းသိမ်းခွင့်ရှိသည်။ (သက်တမ်း နှစ်ပတ် တိုးနိုင်သည်။) ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ဥပဒေကခွင့်ပြုထားသည့် နှစ်ပတ်ကာလ အတိုင်း သံသယရှိသူများကို ထိန်းသိမ်းထားပြီး စွဲချက်မတင်နိုင်ပါက ကြားထဲတွင် တရားသူကြီးထံသွားရောက်၍ တစ်ခါတစ်ရံ နှစ်ဖက်တိုင်ပင်ကာ ချုပ်ရက်ကာလကို သက်တမ်းတိုးကြကြောင်း ရှေ့နေတို့ကဆိုသည်။ ရှေ့နေတို့၏ ပြောပြချက်အရ အချိန်ကြန့်ကြာသော တရားရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ ထိန်းသိမ်းထားသူအရေအတွက် များပြားခြင်း၊ မထိရောက်သော တရားစီရင်ရေး၊ ကြီးမားသည့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ ဝန်ထမ်းအင်အားနည်းမှု စသည့်အချက်များ ကြောင့် အတင်းအကြပ်ထိန်းသိမ်းမှုကာလများ ကြာမြင့်လေ့ရှိသည်။ အမှုမစစ်ဆေးမီနှင့် အမှုမစစ်ဆေးနေစဉ် ထိန်း သိမ်းခံရသည့်ကာလသည် တစ်ခါတစ်ရံ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခံရသည့် ပြစ်ဒဏ်ကာလနှင့် တူညီနေသည် သို့မဟုတ် ကျော်လွန်နေသည်ဟု ဆိုသည်။

လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်။ သမ္မတဦးထင်ကျော်သည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီရေးအဖွဲ့ (အေအေပီပီ) က နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟု သတ်မှတ်ထားသူ ၆၄ ဦးအပါအဝင် အကျဉ်းသား ၂၅၉ ဦးအား မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ပြန်လွတ်လာသူများအထဲတွင် မွတ်ဆလင်ဘာသာဝင်ပေါင်းစုံ လှုပ်ရှားသူ ဇော်ဇော်လတ်နှင့် ပွင့်ဖြူလတ်၊ ဖေဖော်ဝါရီတွင် စစ်တပ်ကို ဝေဖန်ခဲ့သူ လှဖုန်း၊ အမှန်တကယ်မရှိဟု ယူဆရသည့် မြန်မာမွတ်ဆလင်တပ်မတော်၏ အဖွဲ့ဝင်များဟုစွပ်စွဲပြီး ယခုဖျက်သိမ်းလိုက်ပြီဖြစ်သော အရေးပေါ်စီမံချက် အက်ဥပဒေအရ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည့် ၁၂ ဦးအနက် ရှစ်ဦးတို့လည်း ပါဝင်သည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

(င) အများရှေ့မှောက် တရားစီရင်ခွင့် ငြင်းပယ်ခံရမှု

နိုင်ငံရေးရလဒ်အတွက် တရားရုံးများကို အစိုးရကထိန်းချုပ်နိုင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့ရှိပြီး၊ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အထူးသဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ငြင်းပယ်ဖယ်ရှားရန် အသုံးပြုလေ့ရှိသော်လည်း ဥပဒေက လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးကို တောင်းဆိုသည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်တစ်ခုလုံး၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုမှာ ပြဿနာဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တရားစီရင်ရေးစနစ်သည် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်မှုအောက် သို့မဟုတ် အစိုးရထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိနေသယောင်ယောင် ထင်မှတ်ရသည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ လေ့လာမှုအရ ရဲဌာနရှိ အထိန်းသိမ်းခံရသူနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရရေးမှသည် အမှု၏ရလဒ်ကို မသမာသောနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲရန်အဆင့်အထိ အဆင့်တိုင်းရှိ အရာရှိများသည် ဥပဒေလုပ်ငန်းပြင်ပငွေကြေးများ ရယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ တရားသူကြီးများ၊ တရားရေးဝန်ထမ်းများကို စည်းကမ်းပိုင်းအရ အရေးယူမှုများ ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသော ၂၀၁၆ ခုနှစ် နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာကို ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအတွက် တရားသူကြီးများကို တရားဝင်အရေးယူမှု မရှိသော်လည်း မြို့နယ်တရားသူကြီး ၂၅ ဦး နှင့် ခရိုင် တရားသူကြီး ၂၃ ဦးတို့ကို သတိပေးစာများ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

အမှုစစ်ဆေးမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်း

ဥပဒေအရ အများရှေ့မှောက်တွင် မျှမျှတတ တရားစီရင်ခွင့်ပေးထားသည်။ သို့သော်လည်း ခြွင်းချက်အများအပြား ပြဋ္ဌာန်းထားသဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် ယင်းအခွင့်အရေးများကို စိတ်တိုင်းကျ ချိုးဖောက်ခွင့် ရှိနေသည်။ သာမန်မှုခင်းများတွင် လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခွင့်၊ တရားရုံးသို့ အများပြည်သူ လာရောက်ခွင့်၊ ခုခံချေပခွင့်နှင့် အယူခံတင်ခွင့် စသည့် အခြေခံအခွင့်အရေးများကို တရားရုံးက လေးစားလိုက်နာသည်။ တရားခံများသည် ပြစ်မှုထင်ရှားကြောင်းစီရင်ခြင်း မခံရမီ အပြစ်မရှိဟု ယူဆခံရခွင့်၊ မိမိအား စွပ်စွဲချက်များကို ချက်ချင်းအသေးစိတ် အသိပေးခံရခွင့်၊ မိမိအား တရားစီရင်မှုကို တက်ရောက်ကြားနာခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ခွင့်၊ သေဒဏ်စီရင်ခံရနိုင်သော အမှုများမှအပ မိမိစိတ်ကြိုက် ရှေ့နေနှင့် တိုင်ပင်ခွင့် သို့မဟုတ် အစိုးရစရိတ်ဖြင့် ရှေ့နေငှားရမ်းခွင့် စသည့်ခံစားခွင့်များ မရရှိချေ။ ခုခံချေပရန် လုံလောက်သည့်အချိန်နှင့် အထောက်အပံ့များ ပေးမထားချေ။ တရားခံရှေ့နေများမှာ တရားရုံးအမှုစစ်ဆေးမီ ပြင်ဆင်ရန်အချိန် ၁၅ ရက် ရလေ့ရှိသည်။ တရားခံက အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသော်လည်း အယူခံကြားနာမှု အများစုမှာ ယခင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုသာ ပြန်၍ အတည်ပြုလေ့ရှိသည်။ အတင်းအကြပ်ထွက်ဆိုချက် သို့မဟုတ် တရားခံ၏ ဖြောင့်ချက်အား တရားရုံး၌ အသုံးပြုခွင့်အတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိသော်လည်း ယင်းကိစ္စနစ်မျိုးလုံးတွင် အာဏာပိုင်တို့က ပါဝင်ဆောင်ရွက် လေ့ရှိသည်ဟု သတင်းများကဆိုသည်။ အပြစ်ကိုဝန်ခံပါက ပြစ်ဒဏ်လျော့ပေါ့ပေးမည်ဟူသောကတိဖြင့် အတင်း အကြပ် ဝန်ခံခိုင်းသည့် ဖြစ်ရပ်များအကြောင်း အစီအရင်ခံစာအချို့ ရရှိသည်။

သာမန်မှုခင်းစစ်ဆေးမှုများအား အများပြည်သူ တက်ရောက်နိုင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း လက်တွေ့တွင်အမှုနှင့် တိုက်ရိုက်မသက်ဆိုင်သူများအား တရားရုံးဝင်ခွင့် ငြင်းပယ်ခံရမှုများရှိသည်။ တရားခံရှေ့နေက မျက်မြင်သက်သေများ တစ်ခါတစ်ရံခေါ်ယူပြီး အပြန်အလှန်စစ်ဆေးခွင့်ရှိသော်လည်း မျက်မြင်သက်သေကို ရင်ဆိုင်ပြီး သက်သေခံများ တင်ပြ ခွင့်မရှိချေ။ ဒီမိုကရေစီအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဥပဒေအကြံဉာဏ်ရခွင့် ရှိကြသော်လည်း တရားခံ၏ ဥပဒေအကြံဉာဏ် လက်လှမ်းမီမှုမှာ လုံလောက်မှုမရှိတတ်ပေ။ ဖမ်းဆီးခံရသူ၏ မိသားစုအား ရဲများက အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ အကြောင်းကြားမှုမရှိခြင်း၊ မည်သည့်နေရာတွင် ရှိနေသည်ကို မပြောခြင်း၊ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ တွေ့ဆုံခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခြင်းများရှိသည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။ ပြည်တွင်းအရပ်ဖက်အဖွဲ့များကလည်း ပြည်သူများ အနေဖြင့် မိမိတို့၏ ဥပဒေအခွင့်အရေးများကို မသိနားမလည်မှု အလွန်အမင်း ကြီးမားပြီး အများပြည်သူလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် ရှေ့နေအလုံအလောက်မရှိကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ဥပဒေအရ ပြစ်ဒဏ်တိုးချဲ့ခွင့်ကို အစိုးရက ဆက်လက်ဆုပ်ကိုင်ထားသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးသည် တစ်ကြိမ်လျှင် နှစ်လဖြင့် ခြောက်ကြိမ်၊ စုစုပေါင်း တစ်နှစ်သက်တမ်းအထိ ထောင်ဒဏ်ပမာဏကို တစ်ဖက်သတ် တိုးနိုင်ခွင့် ရှိသည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားနှင့် အထိန်းသိမ်းခံရသူများ

သတင်းထောက်၊ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများ၊ အစိုးရနှင့်စစ်တပ်ကို ဝေဖန်သူများကို အစိုးရက ယခုနှစ်အတွင်း ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းဖမ်းဆီးလျက်ရှိသည်။ လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့်နှင့် ဘာသာရေးပုဒ်မများနှင့်မဟုတ်ဘဲ အကြမ်းဖက်မှုတစ်ခုခုတွင် ပါဝင်ပတ်သတ်မှုအကြောင်းပြပြီး အထိန်းသိမ်းခံရသူများကိုပါ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်အတွင်း ထည့်တွက်မည်ဆိုပါက အောက်တိုဘာလအထိ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား အရေအတွက်မှာ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ပြီး ၄၅ ဦး၊ ထိန်းသိမ်းခံရဆဲ/အမှုစစ်ဆေးဆဲ ၄၉ ဦးနှင့် အာမခံဖြင့် လွတ်ထားသူ ၁၂၇ ဦး ရှိသည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဆိုအရ သိရသည်။ အဆိုပါ ကိန်းဂဏန်းတွင် ရာနှင့်ချီပြီးရှိနိုင်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အထိန်းသိမ်းခံနေရသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအဓိပ္ပာယ်နှင့် အကြုံးဝင်နိုင်သူများ ပါဝင်ခြင်း မရှိသေးချေ။

လွတ်မြောက်လာသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား အများအပြားမှာ ထူးထူးခြားခြား စောင့်ကြည့်ခြင်းခံနေရသလို ထောင်မကျခင်က တက်နေဆဲကျောင်းများ ပြန်တက်ခွင့်မရခြင်း၊ ခရီးသွားခွင့် စာရွက်စာတမ်းမရခြင်း၊ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံမှု စာရွက်စာတမ်းမရခြင်း စသည့်ကန့်သတ်မှုများ ကြုံတွေ့နေရသည်။ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေအရ လွတ်မြောက်လာသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားသည် အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် ထပ်မံအဖမ်းခံရပါက ကျန်ရှိနေသည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ဆက်လက်ကျခံရနိုင်သည့် အလားအလာရှိသည်။

တရားမမှုကျင့်ထုံးနှင့် ကုစားမှုများ

လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအတွက် တရားမ ကုစားမှုများကို သီးခြားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ မရှိချေ။ သို့ရာ တွင် တရားလိုသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ တရားမ ကုစားမှုကို လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ဆိုးဝါးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် လူတစ်ဦးချင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများက ဒေသဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ထံသို့ အယူခံဝင်နိုင်ဖွယ် မရှိချေ။

မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု လျော်ကြေး

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ မြေကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်ဆိုင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း ဥပဒေအရ မြေယာမှတ်ပုံ တင်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေများ ရောင်းချခြင်းကို ခွင့်ပြုထားသည်။ အာဏာပိုင်များ၊ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများသည် ယခုနှစ်အတွင်း မြေသိမ်းမှုများ ကျူးလွန်ခဲ့ပြီး ယခင်မြေသိမ်းမှုများအတွက် လျော်ကြေးပေးအပ်မှုမှာလည်း အနည်း ငယ်သာ ရှိသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် မြေအသုံးချရေးမူဝါဒက အသေးစားလယ်ယာမြေလုပ်ကိုင်သူ၊ ရပ်ရွာလူထု၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားထိခိုက်နိုင်ချေရှိသောသူများ၏ တရားဝင်မြေယာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ မှတ်ပုံတင်ရေးကို အလေးအနက်ဖော်ပြသည်။ ထို့အပြင် ယခင်က တရားဝင် အသိအမှတ်မပြုခဲ့သော ဓလေ့ထုံးတမ်းအခွင့်အရေးကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်း၊ နောက်ဆုံး၌ မှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။ ဥပဒေအရ အစိုးရကမြေကို အသုံးမပြုသောမြေအဖြစ် ကြေညာကာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူထံကို လွှဲအပ်နိုင်သည် သို့မဟုတ် အခြားအသုံးပြုခွင့် ပေးနိုင်သည်။ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားစီရင်ရေးအရ ပြန်လည်ဆန်းစစ်သည် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ မည်သည့်ဥပဒေတစ်ခုတွင်မျှ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိချေ။ နိုင်ငံအစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များက မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ အသုံးချခြင်းတို့အတွက် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်သည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်ရာဒေသတွင် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော အစဉ်အလာစုပေါင်းမြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးမှုစနစ်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေများက အသိအမှတ်မပြုထားသည်မှာ စိုးရိမ်စရာဖြစ်သည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့များက ဆိုသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်မြေအား အစိုးရက အများပြည်သူအသုံးပြုရန် သိမ်းယူပါက လျော်ကြေးပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ၁၈၉၄ လယ်ယာမြေ သိမ်းဆည်းရေးအက်ဥပဒေကို အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအတိုင်း မျှမျှတတပေးလျော်ရန် ဥပဒေတွင် အာမခံပြဋ္ဌာန်းချက် မပါရှိခြင်းကို အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ဝေဖန်ကြသည်။

လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းဥပဒေအပါအဝင် မြေဥပဒေများမှာ လုံလောက်သော အကာအကွယ် ကျင့်ထုံးများမပါရှိဘဲ လယ်ယာမြေသိမ်းဆည်းခြင်းကို အားပေးနေသည်ဟု သုတေသီတို့ကဆိုသည်။ ကချင်၊ မွန်၊ ကရင်၊ ရှမ်း တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ အပြိုင်ဥပဒေမူဘောင်များ၊ အစဉ်အလာ လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခွင့် ပုံစံ များမှာ လယ်ယာမြေဥပဒေများအရ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု ခံရဖွယ်မရှိချေ။

ပါလီမန်၏ လယ်ယာမြေသိမ်းဆည်းမှု စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ယင်း၏အစီရင်ခံစာ အရ အကြံပြုခဲ့သော ဧကထောင်နှင့်ချီပြီး အစိုးရ၏ သိမ်းဆည်းခံထားရကာ အသုံးမပြုသည့်မြေများ ပြန်ပေးရေး သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးရေးတို့အတွက် ဥပဒေကြောင်းအရ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အာဏာမရှိပေ။ မီဒီယာသတင်း များအရ သိမ်းဆည်းခံမြေ ပြန်ပေးရေးမှာ တိုးတက်မှုမရှိသလောက်ပင် ဖြစ်သည်။ လေးနှစ်အတွင်း ထုတ်လုပ်မှု အတွက် အသုံးပြုခြင်းမရှိပါက မြေကိုပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်ဟု ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း စစ်တပ်က သိမ်း ဆည်းထားသည့် မြေများမှာ ယင်းသတ်မှတ်ကာလထက် များစွာကျော်လွန်ပြီး အသုံးမပြုဘဲ ကျန်ရှိနေသည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက အစီရင်ခံကြသည်။

စစ်တပ်က ဝန်ကြီးနေရာကို ခန့်ထားသော ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုဖြစ်သည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနသည် လယ်ယာမြေ ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းကို ကြီးကြပ်သည်။ ယခုနှစ်အတွင်း သိမ်းဆည်းခံလယ်မြေကို လယ်သမားများထံ ပြန်လည်ပေးအပ်သည့်ဖြစ်စဉ် အနည်းဆုံး လေးခု ရှိသည်။ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၊ မြန်မာ့ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်နှင့် စစ်တပ်တို့အပါအဝင် ယခင်စစ်အစိုးရလက်ထက် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ၏ စနစ်တကျမရှိဘဲ မြေအသိမ်းခံခဲ့ရသော လယ်သမားနှင့် ကျေးလက်ဒေသခံ အများအပြားမှာ လုံလောက်သည့် လျော်ကြေးများမရရှိခဲ့ပေ။

(စ) ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၊ မိသားစု၊ အိမ် သို့မဟုတ် စာများအား အတင်းအကြပ် သို့မဟုတ် ဥပဒေမဲ့ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှု

ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်မှုနှင့် အိမ်ခြံမြေ စိတ်ချလုံခြုံမှုတို့ကို ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးထားသော်လည်း ယင်းအကာအကွယ်များမှာ ထိရောက်မှုနည်းပါးသည်ဟု လေ့လာသူများက ပြောသည်။

နိုင်ငံသားများ၏ ပေးစာများ သို့မဟုတ် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်ခွင့်ကို ဥပဒေက အကာ အကွယ်မပေးထားဘဲ အရပ်ဖက်အဖွဲ့များ၏ လုပ်ငန်းများကို အစိုးရက တိုးချဲ့စောင့်ကြပ်နေခဲ့ကြောင်း လှုပ်ရှားသူများကဆိုသည်။ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့မှစတင်၍ အစိုးရသည် ဆင်းကတ်အားလုံးအား မှတ်ပုံတင်ရန် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး မှတ်ပုံမတင်သည့် ဆင်းကတ် ခြောက်သန်းကို ပိတ်ပစ်ခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုသူများသည် ဆင်းကတ် မှတ်ပုံတင်ရန် ၎င်းတို့အမည်၊ နိုင်ငံသားကတ်မိတ္တူ၊ မွေးသက္ကရာဇ်၊ လိပ်စာ၊ ကျား/မ၊ လူမျိုးအချက်အလက်များကို ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

အစိုးရသည် နိုင်ငံသားများ၏ ခရီးသွားလာမှုကို စနစ်တကျစောင့်ကြည့်နေပြီး နိုင်ငံရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ များကို နီးနီးကပ်ကပ် စောင့်ကြည့်နေသည်ဟု အချို့လှုပ်ရှားသူများကဆိုသော်လည်း အချို့ကမူ ယင်းသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု မကြုံတွေ့ရကြောင်း ပြောကြသည်။ အချို့အခြေအနေများတွင် အစိုးရသည် သတင်းတပ်ဖွဲ့

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

(တရားဝင် ရဲထောက်လှမ်းရေးကွန်ရက်) နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို အသုံးပြု၍ စောင့်ကြပ်မှုများ ပြုလုပ်သည်ဟု သတင်းရရှိသည်။ (အပိုင်း ၂-ဃ ကို ကြည့်ပါ။)

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း လျှောက်လွှာနှင့် မြန်မာအမျိုးသမီးနှင့် နိုင်ငံခြားသားတို့ တရားဝင်လက်ထပ်မှုများကို လက်ခံဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရန် ၁၉၉၈ ခုနှစ် တရားလွှတ်တော်ချုပ် အမိန့်တစ်ခုအရ ဥပဒေအရာရှိများအား တားမြစ်ထားသည်။ ယင်းညွှန်ကြားချက်ကို ကြိုကြား ကြိုကြား လိုက်နာမှုရှိသည်။

တသမတ်တည်းကျင့်သုံးခြင်း မရှိသော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဒေသအာဏာပိုင်များက ရိုဟင်ဂျာမိသားစုတွင် ကလေး နှစ်ယောက်ထက် ပိုမွေးခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်။ ထို့အတူ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရိုဟင်ဂျာလူနည်းစုမှာ လက်ထပ်ရန် တရားဝင်ခွင့်ပြုမိန့်လိုသည်။ တခြားတိုင်းရင်းသားများအတွက်မူ လိုအပ်ခြင်းမရှိချေ။ လက်ထပ်ရန် ခွင့်ပြုမိန့်စောင့်စားရချိန်မှာ တစ်နှစ်ခန့် ကြာမြင့်တတ်ပြီး လာဘ်ထိုးရန်လည်း လိုလေ့ရှိသည်။ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များ၏ အဆိုအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်မှ နယ်ခြားစောင့် ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ရိုဟင်ဂျာမိသားစုများ လက်ထပ်ခွင့်တင်ရေးအတွက် နောက်ထပ် လိုအပ်ချက်အချို့ကို တောင်းခံရန် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအား ညွှန်ကြားချက်အသစ်များ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ လိုအပ်ချက်အသစ်များတွင် လက်ထပ်ရန် အသက်ပြည့်မီကြောင်း ခရိုင်လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး အာဏာပိုင်ထံမှ ထောက်ခံစာ၊ ပြစ်မှုကင်းရှင်းကြောင်း ရဲစခန်းထောက်ခံစာ၊ ကူးစက်ရောဂါများ ကင်းရှင်းကြောင်း ကျန်းမာရေးမှူး၏ ထောက်ခံစာ၊ လက်ထပ်မည့်သူများမှာ အပျို၊ လူပျိုဖြစ်ပြီး အိမ်ထောင်မကျဖူးကြောင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်ကွဲသည်မှာ အနည်းဆုံး သုံးနှစ်ကြာပြီဖြစ်ကြောင်း ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ ထောက်ခံစာတို့ ပါဝင်သည်။ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ လက်ထပ်ပါက ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားများမှာ လိမ်ညာလက်ထပ်ခြင်းကို တားမြစ်ထားသည့် ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေအရ အရေးယူခံရနိုင်ကာ ထောင်ဒဏ် သို့မဟုတ် ငွေဒဏ် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

(ဆ) ပြည်တွင်းပဋိပက္ခအတွင်း မတရားမှုများ

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခပြင်ပရှိ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ဤအစီရင်ခံစာ တစ်လျှောက် အခြားအခန်းများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

အင်အားအလွန်အကျွံသုံးစွဲမှုနှင့် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကြာမြင့်လှပြီဖြစ်သော ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မတရားမှုများမှာ တိုင်းပြည်အနှံ့ ဖြစ်ပွားနေသော်လည်း အခြေအနေမှာ မျိုးစုံကွဲပြားခြားနားသည်။ ချင်းပြည်နယ်နှင့် အရှေ့တောင်ဘက်ဒေသများစုတွင် အရပ်သားလူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများအပေါ် စနစ်တကျကျူးလွန်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများ ဆက်လက်ကျဆင်းလာနေသည်။ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဒေသအများအပြားမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ရှစ်ဖွဲ့ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (အန်စီအေ) တွင် အကျိုးဝင်သည့် ဒေသများဖြစ်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းတွင် အန်စီအေ လက်မှတ် ထိုးထားသောအဖွဲ့နှင့် အန်စီအေ လက်မှတ်မထိုးထားသော အဖွဲ့များအကြား တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေပြီး အစိုးရစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် နှစ်ဖက်စလုံးမှ အရပ်သားများအပေါ် ယုံကြည်ရလောက်ဖွယ် အကြမ်းဖက်မှုစွပ်စွဲချက်များ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ အများစုမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်း၊ ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတို့တွင် ရခိုင်တပ်မတော် (အေအေ) နှင့် အစိုးရစစ်တပ်အကြား တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေပြီး ဩဂုတ်လအစောပိုင်းတွင် အေအေ နှင့် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေး (အေအယ်လ်ပီ) တပ်မတော်တို့ အကြား၌လည်း တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင်မူ အစိုးရတပ်များနှင့် တအာင်း အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (တီအန်အယ်လ်အေ)၊ ရှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (အာစီအက်စ်အက်စ်)

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

တို့နှင့် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည်။ အာစီအက်စ်အက်စ်မှာ အန်စီအေ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ အာစီအက်စ်အက်စ် နှင့် တီအန်အယ်လ်အေ အကြားတွင်လည်း တိုက်ပွဲများဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည်။ အဆိုပါ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့နှင့် အစိုးရစစ်တပ်တို့သည် ပြန်ပေးဆွဲခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ သံသယရှိသူများကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ကျေးရွာများကို မီးရှို့ခြင်း စသည့်လုပ်ရပ်များ ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲချက်များ ရှိနေသည်။

ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် စစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ထောင်နှင့်ချီသောပြည်သူများ နေရပ်စွန့်ခွာနေရပြီး အချိန်ကြာမြင့်နေပြီဖြစ်သော စစ်ဘေးဒုက္ခဒဏ်ကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေလျက်ရှိသည်။ နေရပ်စွန့်ခွာဒုက္ခသည် အများအပြား နေထိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တို့ ထိန်းချုပ်ထားသည့် နယ်မြေများသို့ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများ သွားရောက်မှုကို စစ်တပ်က ပိတ်ဆို့ထားပြီး ယင်းဒုက္ခသည်စခန်းများအတွင်းသို့ စစ်တပ်က မကြာခင်ပစ်ခတ်မှုများ ရှိသည်ဟု အန်ဂျီအိုအဖွဲ့များက အစီရင်ခံသည်။

ဒီဇင်ဘာလလယ်က လိုင်ဇာရှိ ကေအိုင်အေ ဌာနချုပ်အပါအဝင် ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ကေအိုင်အေ စခန်းများအား စစ်တပ်က လေကြောင်းမှ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ အနည်းဆုံး အရပ်သားတစ်ဦး သေဆုံးသည်ဟုဆိုပြီး ဒုက္ခသည် အများအပြား ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။ ဒီဇင်ဘာ ၂၄ ရက်တွင် စစ်တပ်က လိုင်ဇာအနီး လက်နက်ကြီးများဖြင့် ပစ်ခတ်ရာ အနီးရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းအတွင်း ကျရောက်ခဲ့ပြီး အမျိုးသမီးတစ်ဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ ဩဇာလွှမ်းမိုးရာ ဒေသအများစုတွင် စစ်တပ်က ဆက်လက် တပ်စွဲ ထားကာ မြို့ရွာအများစုနှင့် အဝေးပြေးလမ်းများကို စစ်တပ်ကထိန်းချုပ်ထားသည်။ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ နှိပ် စက်ခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မအလုပ်စေခြင်းခြင်း၊ အတင်းအကြပ် ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခြင်း၊ ကလေးစစ်သား အသုံးပြုခြင်းများ အပါအဝင် မတရားမှုများကို အစိုးရစစ်တပ်သာမက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကလည်း ကျူးလွန်ကြသည် ဟူသော စွပ်စွဲချက်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆက်လက်ထွက်ပေါ်နေခဲ့သည်။ ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများကို စစ်တပ်က မုဒိန်းကျင့်သည်ဟု စွပ်စွဲကြသည်။ အဆိုပါမတရားမှုများနှင့် ရာဇဝတ်မှုများမှာ ပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်နေပြီး ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။

သတ်ဖြတ်ခြင်းများ။ စစ်တပ်အရာရှိများသည် ပဋိပက္ခဒေသများတွင် အများရှေ့မှောက် စုံစမ်းစစ်မေးခြင်း သို့မဟုတ် တာဝန်ခံမှုမရှိဘဲ အရပ်သားများကို သတ်ဖြတ်၊ နှိပ်စက်၊ အကြမ်းဖက်သည်ဟု စွပ်စွဲမှုများရှိသည်။ စစ်တပ်အား တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များက ထိုးစစ်ဆင်အပြီးတွင် အရပ်သားများကို စုပေါင်းအပြစ်ပေးပြီး စစ်တပ်က ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း ကိုင်တွယ်သည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။ လေကြောင်းမှ ဖုံးကြဲခြင်းအပါအဝင် စစ်တပ်၏ အင်အားကို မခွဲမခြား အသုံးပြုခြင်းကြောင့် အရပ်သားသေဆုံးမှုများ ဖြစ်ပွားရသည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ အထူးသဖြင့် အာစီအက်စ်အက်စ် နှင့် တီအန်အယ်လ်အေ တို့သည် ပြိုင်ဖက် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် သံသယရှိသူ အရပ်သားများကို သတ်ဖြတ်လေ့ရှိသည်ဟု စွပ်စွဲမှုများရှိသည်။ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းတို့တွင် အစိုးရစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား ယခုနှစ်အတွင်း တိုက်ပွဲများ ကြုံကြားကြုံကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ကချင်ပြည်နယ်၊ မန်စီမြို့နယ်၊ မိုင်းခေါင် ရိုမန်ကက်သလစ် စစ်ဘေးရှောင်စခန်းမှ ကိုအင်ခွမ်ဝမ်အောင်၊ ကိုမရန်ဘရန်ဆိုင်နှင့် ကိုလျှော်ခွမ်တို့အား အမှတ် ၃၁၉ မြေမြန်တပ်ရင်းမှ စစ်သားများက မေလ ၂၅ ရက်တွင် သေနတ်ဖြင့် ပစ်သတ်ခဲ့သည်။ စခန်းတာဝန်ခံများအဆိုအရ အဆိုပါတိုင်းရင်းသားများမှာ တောထဲတွင် ထင်းရှာရင်း စစ်သားများက ဖမ်းဆီးသွားခြင်းဖြစ်ကာ မြေမြုပ်ထားသည့် ၎င်းတို့၏အလောင်းများကို မေလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ရွာသား များက တွေ့ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အန်ဂျီအိုတို့က အစီရင်ခံသည်။ အဆိုပါသတ်ဖြတ်မှုတွင် ပါဝင်သည့် စစ်သည် ခြောက်ဦးအား တရားစစ်ဆေးမှုကို လေ့လာရန် ရွာသားများကို စစ်တပ်က စက်တင်ဘာ ၁၅ ရက်နေ့တွင်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ စစ်သား ငါးယောက်မှာ အပြစ်ရှိကြောင်းဝန်ခံပြီး တပ်ရင်းမှူးကမူ အပြစ်မရှိကြောင်း ထွက်ဆိုသည်ဟုဆိုသည်။ ယင်းအမှုအတွက် အပြီးသတ်အမိန့်ချမှတ်မှုမှာ နှစ်ကုန်ချိန်အထိ မပြီးပြတ်သေးချေ။

ဩဂုတ်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ကချင်ပြည်နယ်၊ နမ္မတီးအနီး စစ်တပ်စခန်းတစ်ခုအနားတွင် အပိုင်းပိုင်းပြတ်နေသော ဖောင်ကပ်နော်လတ်နှင့် လဘန်နော်ဘောက်တို့၏ အလောင်းဓာတ်ပုံများ လူမှုမီဒီယာတွင် ပျံ့နှံ့လာသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦး၏ မိသားစုက ဒေသခံစစ်တပ်ကို ဆက်သွယ်သည့်အခါ မြေမြှုပ်မိုင်းထောင်ရင်း သေဆုံးခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားသည်။ စစ်တပ်က ၎င်းတို့နှစ်ဦးကို ကေအိုင်အေတပ်သားများဟု စွပ်စွဲသည်။ ဒေသခံရွာသားများကမူ အဆိုပါ တိုင်းရင်းသားနှစ်ဦးမှာ ငါးမြားရာတွင်အသုံးပြုရန် မိုင်းပုံးကို ယူခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ဩဂုတ်လ ၈ ရက် ညနေတွင် စစ်တပ်က ယင်းတိုင်းရင်းသားနှစ်ဦးကို နမ္မတီးနား၌ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းကြောင်းသည်ကိုမြင်ကြောင်း ရွာသားအများအပြားက ပြောကြသည်။ ပေါက်ကွဲသံကို ဩဂုတ်လ ၉ ရက် နံနက်တွင် မျက်မြင်သက်သေများက ကြားခဲ့ကြရသည်။ အလောင်းများကို စစ်တပ်က မြေမြှုပ်မီ သေဆုံးသူ များ၏ မိသားစုဝင်များကို ကြည့်ရှုခွင့်ပေးရန် အာဏာပိုင်တို့က ငြင်းဆန်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲမှုများရှိသည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်အား ရဲတပ်ဖွဲ့က အမှုဖွင့် စစ်ဆေးခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

အခွမခေါ်ဆောင်ခြင်း။ ပဋိပက္ခဒေသများတွင် အစိုးရစစ်သားများက ရွာသားများကို အခွမဖမ်းဆီးသည်ဟူသော သတင်းများရရှိသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် စစ်တပ်နှင့် အာစီအက်စ်အက်စ် တို့ ထိပ်တိုက် ရင်ဆိုင်မိပြီးနောက် လက်တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့၌ အသက် ခုနစ်နှစ်သား ကလေးငယ်တစ်ဦး အပါအဝင် ရွာသား ခုနစ်ဦးကို စစ်တပ်က ထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်ဟု လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များက စွပ်စွဲသည်။

ကိုယ်ထိလက်ရောက်ပြုလုပ်ခြင်း၊ အပြစ်ပေးခြင်းနှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း။ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်များတွင် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် အလုပ်လုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသူ သို့မဟုတ် ယင်းအဖွဲ့များကို ထောက်ခံ အားပေးသူဟု အထင် ခံရသူများကို စစ်တပ်ကနှိပ်စက်မှု၊ ရိုက်နှက်မှုများရှိသည်ဟု အန်ဂျီအို အစီရင်ခံစာများတွင် ဖော်ပြသည်။ ကေအိုင်အေ၏ အတင်းအကြပ် အလုပ်ခိုင်းစေမှုနှင့် အတင်းအကြပ် တပ်သားသစ် စုဆောင်းမှုများရှိကြောင်းလည်း သတင်းများ ဆက်လက် ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။

စစ်တပ်သည် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် တိုင်းရင်းသား အမျိုးသမီးနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအား လိင်အကြမ်းဖက် မှုခင်းများစွာ ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု ထင်ရှားသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက အစီရင်ခံသည်။

အရပ်သားများကို ပေါ်တာအဖြစ် အတင်းအကြပ်ခိုင်းစေမှု ရပ်ဆိုင်းရေး လုပ်ငန်းအဆင့်များကို စစ်တပ်က ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသည်။ သို့သော် အတည်မပြုနိုင်သော သတင်းများအရ စစ်တပ်သည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် အရပ်သားများအား ရိက္ခာသယ်ခိုင်းခြင်း၊ အခြားအထောက်အကူပြုလုပ်ငန်းများ စေခိုင်းခြင်းများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

အရပ်သား၊ လက်နက်ကိုင်သူများ၊ ပြည်တွင်းနှင့် နယ်စပ်တစ်လျှောက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသော အန်ဂျီအိုများက စစ်တပ်နှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် မြေမြှုပ်မိုင်းကို ဆက်လက်အသုံးပြုနေကြသည်ဟု ပြောကြားသည်။ ပူးတွဲမိုင်းရှင်းလင်းရေးအတွက် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ဆက်လက် ဆွေးနွေးနေကြသော်လည်း ဆွေးနွေးပွဲများမှ ရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာခြင်းမရှိပေ။ ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့တောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် စစ်တပ်က တစ်ဖက်သတ် မိုင်းရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး လက်လုပ်ဖောက်ခွဲရေး ပစ္စည်းအနည်းငယ်နှင့် မပေါက်ကွဲသေးသည့် ပစ္စည်းများကို ရှင်းလင်းဖယ်ရှားခဲ့သည်။

လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနနှင့် ယူနီဆက်တို့ပူးပေါင်းလျက် မိုင်းအန္တရာယ်အသိပညာပေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းအဝေးကို နိုင်ငံအဆင့်တွင် တစ်ကြိမ်၊ ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်နှင့် ရှမ်းတို့တွင် ပြည်နယ်အဆင့် လေးကြိမ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ကရင် ပြည်နယ်၌ ကျင်းပသော အစည်းအဝေးတွင် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာန၊ အမျိုးသားအဆင့် မိုင်းအန္တရာယ်အသိပညာပေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့၊ စစ်တပ်တို့အပြင် ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များဖြစ်သော ကရင်အမျိုးသား

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အစည်းအရုံး၊ ဒီမိုကရေစီ အကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် နှင့် ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် - ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီတို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝန်းထံမှ မိုင်းရှင်းလင်းရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုအတွက် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနသည် စစ်အင်ဂျင်နီယာဌာနနှင့် မိုင်းရှင်းလင်းရေးအန်ဂျီအိုအဖွဲ့ ခြောက်ဖွဲ့တို့အကြား အစည်းအဝေးကို မတ်လတွင် ပူးပေါင်းကျင်းပခဲ့သည်။

မိုင်းအန္တရာယ် အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများ၊ မိုင်းဒဏ်ခံခွဲရသူများကိုကူညီရေးလုပ်ငန်းများ၊ သတင်းအချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်နှင့် ဦးဆောင်လှုပ်ရှားမှုများ၌လည်း မိုင်းအန္တရာယ် အသိပညာပေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့က ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မိုင်းအန္တရာယ်အသိပညာပေးလုပ်ငန်း အဖွဲ့ဝင်များသည် မြေမြှုပ်မိုင်းနှင့် စစ်လက်ကျန်မပေါက်ကွဲသေးသည့် ဗုံးများကြောင့် ထိခိုက်သေဆုံးမှုများကို စောင့်ကြည့် မှတ်တမ်းတင်သည်။ စက်တင်ဘာလအထိ ကလေး ၃၈ ဦးအပါအဝင် လူ ၁၂၄ ဦး သေကျေဒဏ်ရာရခဲ့ကြောင်း ယူနီဆက်ဖ်က အစီရင်ခံသည်။ ကချင်၊ ရှမ်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် ပဋိပက္ခများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် ဖြစ်ရပ်အများအပြားမှာ အစီရင်ခံချက်တွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိပေ။

ကလေးစစ်သားများ။ ကလေးစစ်သားစုဆောင်းမှုကို ရပ်ဆိုင်းပြီး လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအတွင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ကလေးစစ်သားများကို စစ်တပ်မှနုတ်ထွက်ခွင့်ပြု၍ ပြန်လည်ထူထောင်ပေးရေးအတွက် အစိုးရနှင့် ကုလသမဂ္ဂတို့၏ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပူးတွဲစီမံချက် အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ တိုးတက်မှုအနည်းငယ်သာ ရှိခဲ့သည်။ တိုးတက်မှုမှာ မေလကတည်းက ရပ်တန့်နေခဲ့သည်ဟု ကုလသမဂ္ဂက အစီရင်ခံပြီး စစ်တပ်နှင့် တစ်ဆင့်ခံ စုဆောင်းသူများက ရန်ကုန်၊ မန္တလေးကဲ့သို့ မြို့ကြီးများတွင် ကလေးစစ်သား စုဆောင်းမှုများ ဆက်လက် ပြုလုပ်နေသည်ဟုသော သတင်းများရရှိသည်။ ကလေးများကို ကျူးလွန်သည့် ဆိုးဝါးသော ချိုးဖောက်မှုများ စောင့်ကြည့်အစီရင်ခံရေး တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သော ကုလသမဂ္ဂ နိုင်ငံအလိုက် စောင့်ကြည့်အစီရင်ခံရေး လုပ်ငန်းတာဝန်အဖွဲ့ (စီတီအက်ဖ်အမ်အာ) သည် အစိုးရနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအကြား နားလည်မှုစာချွန်လွှာအရ အစိုးရနှင့် ဆက်လက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ စီတီအက်ဖ်အမ်အာ သည် သုံးလတစ်ကြိမ် အစည်းအဝေးလုပ်ပြီး လုံခြုံရေးကောင်စီသို့ အစီရင်ခံတင်ပြသည်။ နောက်ဆုံးအစည်းအဝေးကို ဒီဇင်ဘာ ၁၅ ရက်တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ယခုနှစ်အတွင်း ကလေးစစ်သားစုဆောင်းမှုဆိုင်ရာ တိုင်ကြားချက် ၁၅ ခု ရရှိခဲ့သည်။ ပုံမှန်စစ်ဆေးအတည်ပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် အချိန် ခြောက်လအထိ ကြာမြင့်ပြီး အဆိုပါ အမှု ၁၅ ခုလုံးအတွက် စစ်ဆေးအတည်ပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်မှာ မပြီးဆုံးသေးပေ။ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများသို့ ကုလသမဂ္ဂက သွားရောက်နိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိသဖြင့် စီတီအက်ဖ်အမ်အာ၏ လုပ်ငန်းမှာလည်း အကန့်အသတ်ရှိသည်။ ယခုနှစ်အတွင်း စစ်တပ်ထံ၌ ရှာဖွေတွေ့ရှိသော ကလေးစစ်သား ၄၉ ဦးကို တပ်မှ နုတ်ထွက်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ စီတီအက်ဖ်အမ်အာက စစ်တပ်သို့ တင်ပြထားသော အမှုများအပြင် အခြားသံသယဖြစ်ဖွယ် အခြေအနေများကို စစ်တပ်က စုံစမ်းနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ယင်းသတင်းများကို စီတီအက်ဖ်အမ်အာသည် လူထုအခြေပြု ကွန်ရက်ဖြစ်သော အတင်းအကြပ်အလုပ်ခိုင်းစေမှု တိုက်ရိုက်တိုင် ကြားရေးစနစ်မှ တစ်ဆင့် ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စီတီအက်ဖ်အမ်အာ၏ တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ်မှမဟုတ်ဘဲ တပ်မှထွက်ပြေးသူ သို့မဟုတ် အရပ်ဖက်အဖွဲ့များ၏ အကူအညီဖြင့် လွတ်မြောက်လာသူ ကလေးများမှာ စစ်တပ်က စုံစမ်းစစ်ဆေးနေဆဲ အချိန်မှာပင် တပ်ပြေးအဖြစ် ဖမ်းဆီးထောင်ချခံရခြင်းများကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ စီတီအက်ဖ်အမ်အာ၏ တရားဝင် အစီအစဉ်ဖြင့် စစ်တပ်မှ ဖယ်ရှားခဲ့သော ကလေးအချို့မှာ ဥပဒေအရ အသက်ပြည့်မီသည့်အချိန်တွင် တပ်သားသစ်များအဖြစ် စစ်တပ်က ပြန်လည်စုဆောင်းခြင်းများလည်း ရှိသည်။

ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ကလေးစစ်သားစုဆောင်းသော စစ်တပ်မှပုဂ္ဂိုလ်များအား စုံစမ်းစစ်ဆေး အပြစ်ပေးရန် အားထုတ်ခဲ့သည်။ ယခုနှစ်အတွင်း ယခင်က ကလေးစစ်သား စုဆောင်းသည့်အမှုများဖြင့် အရာရှိ ၁၉

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ဦးကို စစ်တပ်က အရေးယူခဲ့သည်။ အဆင့်မြင့်အရာရှိများ ပါဝင်ပတ်သက်သော်လည်း အဆင့်နိမ့်အရာရှိများကိုသာ အရေးယူခဲ့သည်ဟု ကုလသမဂ္ဂ ကျွမ်းကျင်သူများက ဆိုသည်။

စစ်တပ်သည် တပ်ရင်းအဆင့်၌ ကလေးစစ်သား စုဆောင်းမှုအားလုံးကို တားမြစ်ထားပြီး၊ စစ်တပ်အရာရှိများနှင့် ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိ မဟုတ်သော ရာထူးအဆင့် ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ကလေးစစ်သား စုဆောင်းမှုနှင့် အသုံးချမှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်း မရှိစေရန် ဆက်လက်တားမြစ်ထားသည်။ စစ်တပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် ကုန်သည်ကြီးများ နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းဖြစ်သော ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းရှင်များ အသင်း (ယူအမ်အက်ဖ်စီစီအိုင်) နှင့် ပူးပေါင်းလျက် ကလေးစစ်သားဟောင်းများအတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အခွင့်အလမ်းများဖန်တီးရေး စတင်ကြိုးပမ်းလာခဲ့သော်လည်း ကလေးစစ်သားဟောင်းများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပြန်လည်ဝင်ဆံ့ပေါင်းစည်းရေးအတွက် ထိရောက်သော အထောက်အပံ့အကူအညီများ မရှိခဲ့ပေ။ ကလေးစစ်သားစုဆောင်းမှုနှင့် ကလေးစစ်သား အသုံးပြုခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အမှုများအတွက် တာဝန်ခံမှုအစီအစဉ်များကို စစ်တပ်က စိတိအက်ဖ်အမ်အာ အားအချက်အလက်များ ပေးခဲ့သည်။ ယင်းမှာ စစ်တပ်၏ တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများကို စစ်ဆေးအတည်ပြု နိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်၏ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူအတွက် ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိပေ။

လုပ်ငန်းစီမံချက်အတွက် သဘောတူထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း ကုလသမဂ္ဂက စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးခွင့်ပေးရန်၊ ကလေးစစ်သားစုဆောင်းမှု ရပ်ဆိုင်းရန်နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာနေရာတွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်နေသော ကလေးစစ်သားများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်၍ တပ်မှနတ်ထွက်ခွင့်ပြုရန်တို့အတွက် အစိုးရသည် ၎င်း၏ ကတိကဝတ်များအတိုင်း ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ပေးနေသည်ဟု ကုလသမဂ္ဂက အစီရင်ခံသည်။ သို့ရာတွင် ကုလသမဂ္ဂ စောင့်ကြည့်သူများက စစ်ဆေးခွင့်မှာ လုံလောက်မှုမရှိကြောင်း၊ ခရီးသွားလာခွင့် လျှောက်ထားခြင်းမှာ သုံးလကျော် ကြာမြင့်သည်အထိ ခွင့်ပြုချက်မရကြောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂ၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်ကို ရှုပ်ထွေးစေကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။ ထို့အပြင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော ဒေသများဆီ သွားရောက်ခွင့်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ငြင်းပယ်ခံရသည်ဟုဆိုသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ယူနီဆက်ဖ်နှင့် အခြားအဖွဲ့များသည် စစ်တပ်မှ ထွက်ခွင့်ရရှိသည့် ကလေးများကို လူမှုရေးအကူအညီနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပြန်လည်ဝင်ဆံ့နိုင်ရေး အတွက် အထောက်အပံ့များ ပေးအပ်လျက်ရှိသည်။

စိတိအက်ဖ်အမ်အာနှင့် ပူးပေါင်းလျက် စစ်တပ်သည် စစ်သားစုဆောင်းရေးအရာရှိနှင့် ပိုလ်ကြီးအဆင့်အထိ အရာရှိများ အား နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေသင်တန်းများ ဆက်လက် ပို့ချပေးနေသည်။ နိုင်ငံ၏ တပ်သားသစ်စုဆောင်းရေး ဌာန လေးခုရှိ ဝန်ထမ်းများအား ယူနီဆက်ဖ်က သင်တန်းပေးခဲ့ပြီး ယင်းအဆင့်တွင် တပ်သားသစ်အဖြစ် မရွေးချယ်ဘဲ ပယ်ချခံရသည့် ကလေးစစ်သား အရေအတွက် တိုးပွားလာသည်ဟု အစီရင်ခံသည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှာ တပ်သားသစ် အတင်းအကြပ်စုဆောင်းခြင်း၊ ကလေးစစ်သား စုဆောင်းခြင်း၊ ကလေးစစ်သားကို ပြန်ရွေးပါက ငွေညစ်ခြင်းများရှိသည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။ ကလေးစစ်သား စုဆောင်းပြီး အသုံးပြုသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များတွင် ဂေအိုင်အေ၊ ဒီကေဘီအေ၊ ဂေအန်အယ်လ်အေ၊ ဂေအန်အယ်လ်အေ-ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ၊ ကရင်နီ တပ်မတော်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တပ်မတော် (တောင်ပိုင်း) နှင့် 'ဝ'ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော်တို့ ပါဝင်သည်ဟု လူ့အခွင့်အရေးအုပ်စုများက ဆိုသည်။ ကလေးစစ်သား စုဆောင်းမှုကို ရပ်ဆိုင်းပြီး လက်ရှိ ကလေးစစ်သားများအား နတ်ထွက်ခွင့်ပြု၍ ပြန်လည်ထူထောင်ပေးရေးဆိုင်ရာ

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ပူးပေါင်းအစီအစဉ်အတွက် ကုလသမဂ္ဂနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအကြား လက်မှတ်ရေးထိုးရေးကို အစိုးရက ဆက်လက်တားဆီးလျက်ရှိသည်။

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လူကုန်ကူးမှု အစီရင်ခံစာအား www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်သည်။

ပဋိပက္ခနှင့်ဆက်နွှယ်နေသောအခြားမတရားမှု။ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခဘေးသင့်ဒေသများသို့ နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့များ၏ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်း ဖြန့်ဖြူးမှုနှင့် သွားရောက်မှုကို အစိုးရက ကန့်သတ်ထားသည်။ အန်ဂျီအိုဝန်ထမ်းများ၏ လုံခြုံရေးကို စစ်တပ်က အာမခံနိုင်ကြောင်း သို့မဟုတ် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများသည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို အကျိုးဖြစ်စေမည်ဖြစ်ကြောင်းတို့ကို ပြောဆိုလျက် အစိုးရသည် ကုလသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာအန်ဂျီအိုအဖွဲ့များကို သွားရောက်ခွင့် ပုံမှန်ငြင်းပယ်သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် တိုက်ပွဲဒေသ၌ အစိုးရစစ်တပ်က ပြန်လည်အသာစီးရလာသည့် အခြေအနေမှသာ ဖြည်းဖြည်းချင်းခွင့်ပြုသည်။ အစိုးရ ထိန်းချုပ်မှု ပြင်ပ၊ အထူးသဖြင့် ကချင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ စစ်ဘေးရှောင် ၄၆,၀၀၀ ထံသို့ ဒေသအခြေစိုက်အဖွဲ့ များက ယေဘုယျအားဖြင့် ပိုမိုသွားလာနိုင်သော်လည်း ယင်းဒေသများတွင် စစ်တပ်ရောက်ရှိမှု များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ဒေသခံအဖွဲ့များကို ကန့်သတ်မှုများ ပိုမိုပြုလုပ်လာခဲ့သည်။ နှစ်ကုန်ဆုံးသည့်အချိန်အထိ အစိုးရသည် ကုလသမဂ္ဂ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့များကို ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း စစ်တပ် ထိန်းချုပ်မှု ပြင်ပဒေသများသို့ သွားရောက်ခွင့် မပြုခဲ့ပေ။ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်းပဋိပက္ခများကြောင့် ဒုက္ခသည် ၉၈,၀၀၀ ကျော် နေရပ်စွန့်ခွာနေရဆဲဖြစ်သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် နေအိမ်မှ ထွက်ပြေးလာသူများမှာ မြေမြှုပ်မိုင်းများ အများအပြားထောင်ထားသော တောအုပ်အတွင်း မကြာခဏ ရောက်ရှိသွားတတ်ပြီး လုံလောက်သော အစားအစာ၊ လုံခြုံမှု၊ ဆေးဝါးစောင့်ရှောက်မှုများ မရှိဘဲနေရသည့် အခြေအနေများလည်းရှိသည်။ (အပိုင်း ၂-ဃ ကို ကြည့်ပါ။)

ရှင်းလင်းမှုစစ်ဆင်ရေးကို ဇွန် ၁၅ ရက်တွင် စတင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာသည့် စာရွက်များကို ဇွန် ၅ ရက် တွင် ကချင်ပြည်နယ်၊ တနိုင်းမြို့နယ်ပေါ်သို့ စစ်တပ်က ကြံချခဲ့သည်။ အဆိုပါ စာရွက်များတွင် ဇွန် ၁၅ ရက်နောက်ဆုံးထား၍ ဒေသအတွင်းမှ မထွက်ခွာသူများကို ကေအိုင်အေနှင့် ပူးပေါင်းသည်ဟုမှတ်ယူကာ တပ်သားများကဲ့သို့ ဆက်ဆံသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း စစ်တပ်က သတိပေးခဲ့သည်။ ရွာသား ၁,၀၀၀ ကျော် ယင်းဒေသမှ ထွက်ပြေးကာ အနီးအနားရွာများရှိ ခရစ်ယာန်ဘုရားကျောင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် ခိုလှုံကြရသည်။ အဆိုပါ စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများသို့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးရန်မှာလည်း ကန့်သတ်ချက်များ ရှိကြောင်း ဒေသခံအန်ဂျီအိုတို့က ဆို သည်။

ဩဂုတ် ၁၁ ရက်တွင် စစ်တပ်က ကချင်ပြည်နယ်၊ ကဆုန်ရွာအတွင်း ဝင်ရောက်စီးနင်းပြီး အမြောက်များဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း နှစ်ကျောင်း ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ကာ လူဦးရေ ၁၀၀၀ ကျော်မှာ အနီးအနားရှိ နမ္မတီးရွာသို့ ထွက်ပြေးကြရသည်။ အမြောက်ဒဏ်ကြောင့် ရိုမန်ကက်သလစ်ဘုရားကျောင်းမှာ အကြီးအကျယ် ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ပြီး နှစ်ချင်းဘုရားကျောင်းနှင့် အိမ်အများအပြားမှာ အသင့်အတင့် ပျက်စီးခဲ့သည်။ ထို့အပြင် စစ်သားများက ရိုမန်ကက်သလစ်ဘုရားကျောင်းအား ဝင်ရောက်လုယက်ခဲ့သည်ဟူသော သတင်းများ ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ ဩဂုတ် ၁၇ ရက်တွင် စစ်တပ်က လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးပို့မှုကို ပိတ်ဆို့ခဲ့ကြောင်း ဒေသခံ အန်ဂျီအိုများကဆိုသည်။ ဩဂုတ် ၂၃ ရက်တွင် စစ်တပ်နှင့်ကေအိုင်အေတပ်ဖွဲ့များ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းလိုက်သည့်အခါ ရွာသားအားလုံးမှာ ၎င်းတို့အိမ်များသို့ ပြန်ခွင့်သာခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

တီအန်အယ်လ်အေတွင် ကျင်းပသော အခမ်းအနားတစ်ခုမှအပြန် ဇွန် ၂၆ ရက်တွင် ဒီဗီဘီမှ အေးနိုင်နှင့် ပြည့်ဖုန်းအောင်၊ ဧရာဝတီသတင်းဌာနမှ လင်္ဂဝမ်တို့ သတင်းထောက်သုံးဦးအား ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး ကိုလိုနီခေတ်က ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မတရားအသင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇ (၁) ဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ အာမခံလျှောက်ထားမှုမှာ ပယ်ချခံခဲ့ရသည်။ စက်တင်ဘာ ၁ ရက်တွင် အေးနိုင်၊ ပြည့်ဖုန်းအောင်၊ လင်္ဂဝမ်တို့အပါအဝင် ပုဒ်မ ၁၇ (၁)၊ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) တို့ဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားသည့် ပြည်တွင်းသတင်းထောက် ခြောက်ဦးကို စွဲဆိုထားသော အမှုများအား စစ်တပ်က ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းပေးခဲ့သည်။

အရပ်သားများကို တိုက်ပွဲတွင် လူသားတံတိုင်းသဖွယ် အသုံးချမှုရှိသည်ဟု သတင်းအချို့ရရှိခဲ့သည်။

အပိုင်း ၂။ အောက်ပါအချက်များအပါအဝင် နိုင်ငံသားလွတ်လပ်ခွင့်များ လေးစားမှု။

(က) စာနယ်ဇင်းအပါအဝင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိတို့ယုံကြည်ချက်၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ရေးသားဖြန့်ဝေခွင့်ရှိသည်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း “နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ သို့မဟုတ် ပြည်သူတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရား အကျိုးငှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် ယင်းအခွင့်အရေးများကို လွတ်လပ်စွာ သုံးစွဲ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်” ဟူသော ဒွိဟဖြစ်စရာ သတ်ပေးချက်လည်း ပါရှိနေသည်။ သတင်းထောက်များကို ဖမ်းဆီးရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများ တိုးပွားလာသည်။

လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်။ အစိုးရ၊ စစ်တပ်၊ အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေးဝါဒီ ဗုဒ္ဓဘာသာအုပ်စု များနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာသာရေးကို ပုတ်ခတ်ပြောဆိုမှုများနှင့် နိုင်ငံရေးထင်မြင်ယူဆချက်များကိုဝေဖန်ခြင်းတို့အတွက် ယေဘုယျအားဖြင့် အကြည်အညိုပျက်စေမှု၊ ခွင့်ပြုချက်မဲ့ဆန္ဒပြမှု၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး ချိုးဖောက်မှုခေါင်းစဉ် ပုဒ်မများဖြင့် အာဏာပိုင်တို့က နိုင်ငံသားများကို ဖမ်းဆီး၊ ထိန်းသိမ်း၊ ပြစ်ဒဏ်စီရင် အကျဉ်းချခဲ့ကြသည်။ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုမှုအပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပိုမိုဆိုးဝါးလာသည်။ ယခင်တရားစွဲဆိုခဲ့သည့် ပုဒ်မများထက် ပြစ်ဒဏ် ပိုကြီးမားသောပုဒ်မများ အသုံးပြုလာပြီး အထိန်းသိမ်းခံ သတင်းထောက်အရေအတွက် ပိုမိုများပြားလာခဲ့သည်။

လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ရန် ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) ဟု လူသိများသော ဆယ်သွယ်ရေးဥပဒေပါ ရာဇဝတ်မှုမြောက်သည့် အသရေဖျက်မှုကို မကြာခဏအသုံးပြုသည်။ ယခင်နှစ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) ဖြင့် တရားစွဲသည့်အမှုများ အလွန်တိုးပွားလာသည်။ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) ဖျက်သိမ်းရေး လှုပ်ရှားနေသော ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ သုတေသနအဖွဲ့တစ်ခု အဆိုအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လမှ နိုဝင်ဘာလလယ် အထိ ယင်းဥပဒေဖြင့် တရားစွဲထားသည့် အမှုအရေအတွက်မှာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ပါတီဝင်များက တရားစွဲထားသည့် အမှု ခုနစ်ခု၊ စစ်တပ် က တရားစွဲထားသည့် အမှု ခုနစ်ခု အပါအဝင် စုစုပေါင်း ၉၃ မှုရှိနေသည်။ ၁၅ မှုအား စီရင်ချက်ချပြီးဖြစ်ကာ သတင်းထောက် ၁၉ ဦးကို တရားစွဲဆိုထားသည့် အနည်းဆုံးအမှု ၁၁ မှုမှာ အောက်တိုဘာလအထိ ဆိုင်းငံ့အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။

ဩဂုတ်လတွင် လွှတ်တော်က ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) ကို ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ အများဆုံးပြစ်ဒဏ်ကို သုံးနှစ်အထိ လျှော့ချခြင်း၊ နှစ်နာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စာဖြင့် ခွင့်ပြုချက်မပါဘဲ တတိယပုဂ္ဂိုလ်တို့က တရားစွဲဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်း၊ အမှုအများစုတွင် တရားသူကြီးများအနေဖြင့် အာမခံပေးခွင့်ရှိခြင်း စသည့် ပြင်ဆင်ချက်များပါဝင်သည်။ (အပိုင်း ၁-ဃ ကို ကြည့်ပါ။) အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သတင်းထောက်များက အဆိုပါဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို အပြုသဘော တိုးတက်မှုအဖြစ် ရှုမြင်ကြသော်လည်း ယင်းပုဒ်မအား စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်အား

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ကန့်သတ်ရန် ဆက်လက်အသုံးပြုနေကြမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ သတင်းထောက် အများအပြားနှင့် အစိုးရနှင့် စစ်တပ်ကို ဝေဖန်သူအများအပြားမှာ ယင်းပုဒ်မဖြင့် တရားစွဲဆိုမှုများကို ရင်ဆိုင်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခပေးနေသည့် အခြားဥပဒေများတွင် မတရားအသင်းဥပဒေ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်တတ်သူများ အက်ဥပဒေ၊ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ၊ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် ဗီဒီယိုအက်ဥပဒေ၊ အစိုးရလျှို့ဝှက်ချက်အက်ဥပဒေ၊ နိုင်ငံတော်အား နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများ၏ ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေနှင့် ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) တို့ အပါအဝင်ဖြစ်ကာ ယင်းဥပဒေများကို အသုံးပြုလျက် အများပြည်သူ မကျေနပ်မှုကို ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မတ်လက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော နိုင်ငံသားများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုကို ကာကွယ်ပေးရေးဥပဒေကို အသုံးပြု၍ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က ခန့်ထားသော မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အား ဝေဖန်သူတစ်ဦးကို တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။

မတ်လတွင် အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သော အမျိုးဘာသာ သာသနာစောင့်ရှောက်ရေး အသင်း (မဘသ) ထောက်ခံသူ ကိုကျော်မျိုးရွှေက ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) ဖြင့် တရားစွဲဆိုသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းဌာန အယ်ဒီတာ ကိုဆွေဝင်းအဖမ်းခံရသည်။ ထင်ရှားသည့် မဘသ ဦးဆောင်ဘုန်းကြီးတစ်ပါး ဖြစ်သူ ဦးဂီရသူသည် ဇန်နဝါရီ ၂၈ ရက်က လုပ်ကြံခံခဲ့ရသော လူသိများသည့် မွတ်ဆလင်ရှေ့နေ ဦးကိုနီ သတ်ဖြတ်မှု အား ထောက်ခံအားပေးသဖြင့် ဘုန်းကြီးကျင့်ဝတ်ကို ချိုးဖောက်သည်ဟု ကိုဆွေဝင်းက ဖေ့ဘွတ်တွင် ရေးသားဝေမျှ ခဲ့မှုအတွက် ကိုကျော်မျိုးရွှေက တရားစွဲဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ (အပိုင်း ၁-က ကို ကြည့်ပါ။) နောက်တစ်နေ့တွင် မန္တလေး တိုင်း မဟာအောင်မြေမြို့နယ်တရားရုံးက ကိုဆွေဝင်းအား အာမခံပေးခဲ့သည်။ သို့သော် ကိုဆွေဝင်းမှာ ရန်ကုန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်တွင် ဇူလိုင် ၃၀ ရက်က ပြန်လည်အဖမ်းခံခဲ့ရသည်။ ပြည်တွင်းတွင် ဆိုင်းငံ့အမှုတစ်ခု ရင်ဆိုင်နေရချိန်တွင် ပြည်ပသို့ထွက်ခွာရန် ကြိုးစားသဖြင့် ဖမ်းဆီးရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရဲတပ်ဖွဲ့က ပြောကြားခဲ့သည်။ မကြာမီ ကိုဆွေဝင်းအား ပြန်လည်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ တရားလို ကိုကျော်မျိုးရွှေမှာ မန္တလေးတွင် အစိုးရအား ဆန္ဒပြရန် စီစဉ်မှုဖြင့် အိုးဘိုအကျဉ်းထောင်၌ ထိန်းသိမ်းခံနေရပြီး တရားခွင့်သို့လာရန် ခွင့်ပြုချက်မရသေးသဖြင့်ဟုဆိုကာ ကိုဆွေဝင်း၏ အမှုအား တရားရုံးက စက်တင်ဘာလအထိ ရွှေ့ဆိုင်းထားခဲ့သည်။

ရခိုင်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်၏တုံ့ပြန်မှုများကို ဝေဖန်ရေးသားခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) အရ အဖမ်းခံခဲ့ရသော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ပါတီဝင် ဦးမျိုးရန်နောင်သိန်းအား ဧပြီ ၁၂ ရက်က ထောင်ဒဏ် ခြောက်လ အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းမှာ ပြစ်ဒဏ်မစေ့မီ ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အလိုတွင် သမ္မတ၏ လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာခွင့်ဖြင့် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာသည်။

လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေး ဗုဒ္ဓဘာသာအုပ်စုများ၏ စောင့်ကြည့်မှုနှင့် နှောင့်ယှက် မှုများကြောင့် အချို့လူများမှာ နိုင်ငံရေးအရ ထိလွယ်ရှလွယ်သည့် အကြောင်းအရာများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆိုရန် စိုးရိမ်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့က နိုင်ငံရေးသမား၊ သတင်းထောက်၊ စာရေးဆရာ၊ သံတမန်တို့ကို ဆက်လက် စောင့်ကြည့်နေသည်။ အစိုးရသတင်းပေးများက သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲနှင့် တခြားအခမ်းအနားများတွင် သတင်းထောက်များ၊ အခမ်းအနားကျင်းပသူများကို ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိသည်ဟု သတင်းထောက်များက ပြောဆိုသည်။ သတင်းပေးများက အခမ်းအနားကျင်းပသူများနှင့် တက်ရောက်သူများစာရင်းကို တောင်းကြသည်။

စာနယ်ဇင်းနှင့် မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်။ ကန့်သတ်မှုအချို့ ရှိသော်ငြားလည်း လွတ်လပ်သော မီဒီယာမှာ တက်ကြွပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင် သတင်းစာများကို အစိုးရက ဆက်လက်ခွင့်ပြုနေသည်။ စက်တင်ဘာလအထိ နေ့စဉ်သတင်းစာ ၂၈ စောင်ကို အာဏာပိုင်များက ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် သတင်းစာလွတ်လပ်ခွင့်မှာ ကျဆင်းလာပြီး လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက သတင်းထောက်များကို ယခင်ထက် ပြစ်ဒဏ်ပိုမိုကြီးလေးသည့် ပုဒ်မများ၊ ဥပဒေများဖြင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းလာကြသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

နိုင်ငံရေးအထင်ကရ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအကြောင်း ဝေဖန်ပါက တစ်ခါတစ်ရံ တရားစွဲခံရခြင်း များရှိသော်လည်း ပြည်တွင်းမီဒီယာအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးသတင်း၊ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအပါအဝင် နိုင်ငံရေးကိစ္စများကို သတင်းဖော်ပြနိုင်သည်။ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာများတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မဖော်ပြသော ဆန္ဒပြပွဲများ၊ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများကို မီဒီယာများတွင် အစိုးရက ယေဘုယျအားဖြင့် ဖော်ပြခွင့်ပြုသည်။ သို့ရာတွင် ယခုနှစ်အတွင်း ပြည်တွင်းပဋိပက္ခကို ဖော်ပြခဲ့သော သတင်းထောက် သုံးဦးနှင့် ရခိုင်အရေးဖော်ပြခဲ့သော သတင်းထောက် နှစ်ဦးကို အစိုးရက ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ဖွန်လအတွင်းက တီအန်အဲလ်အေအဖွဲ့၏ မူးယစ်ဆေးဝါး မီးရှို့ပွဲအကြောင်း သွားရောက်သတင်းယူခဲ့သည့် ဧရာဝတီ သတင်းဌာန သတင်းထောက် တစ်ဦး၊ ဒီပီဘီ သတင်းထောက် နှစ်ဦးနှင့် အခြားဝန်ထမ်းများကို သတင်းထောက်များအတွက် မကြာသေးမီနှစ်များအထိ အသုံးမပြုခဲ့သော မတရားအသင်း ဥပဒေအရ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ လှုပ်ရှားမှုကို စုံစမ်းနေမှုအတွက် ရိုက်တာသတင်းထောက်နှစ်ဦးကို နိုင်ငံတော် လျှို့ဝှက်ချက် အက်ဥပဒေအရ ဒီဇင်ဘာလက ထိန်းသိမ်းတရားစွဲဆိုခဲ့သည်။

ကိုယ်တိုင်ဆင်ဆာဖြတ်တောက်သည့် နည်းလမ်းကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အစွန်းရောက် ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ စစ်တပ်၊ ရခိုင်အရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော သတင်းများဖော်ပြရာတွင်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်မြောက်ပိုင်းအရေးကို ဖော်ပြသည့်အခါ မီဒီယာအနေဖြင့် အချို့အသုံးအနှုန်းနှင့် သတ်မှတ်ထားသော အသုံးအနှုန်းများအတိုင်းဖော်ပြရန် အစိုးရက အမိန့်ပေးခဲ့ပြီး ယင်းအမိန့်ကို မလိုက်နာသော သတင်းထောက်များကို ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရခိုင်မြောက်ပိုင်း အကြောင်းအရာအတွက် ကိုယ်တိုင်ဆင်ဆာ ဖြတ်တောက်မှု ပိုမိုဆိုးဝါးလာသည်။ အစိုးရက စီစဉ်ပေးပြီး အစိုးရကပြောပြသည့် ဇာတ်ကြောင်းအတိုင်းသွားရသည့် တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ထိန်းချုပ်ထားသော ခရီးစဉ်များမှအပ သတင်းထောက်များရခိုင်မြောက်ပိုင်းသို့ သွားရောက်ခွင့်ကို အာဏာပိုင်တို့က တားမြစ်ထားသည်။ သက်တမ်း ၂၈ ရက်မှ ခြောက်လအထိ ပေးသော ဗီဇများဖြင့် နိုင်ငံခြားသတင်းထောက်များကို အစိုးရက ပြည်ပခွင့် ထိန်းချုပ်ထားဆဲ ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံမှ သတင်းထောက် တစ်ဦးကို အစိုးရက ပြည်ပခွင့် ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။

စစ်တပ်သည် မီဒီယာ၏ဝေဖန်မှုကို လုံးဝသည်းမခံသည့်မှုကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးသည်။ "The Voice" သတင်းစာမှ အယ်ဒီတာ ကိုကျော်မင်းဆွေနှင့် သရော်စာရေးသူ ကျော်စွာနိုင် (ကလောင်အမည် ဗြိတိသျှ ကိုကိုမောင်) တို့အား စစ်တပ်အကြောင်းရိုက်ထားသည့် ရုပ်ရှင်အပေါ် သရော်စာ ရေးသားခဲ့သောကြောင့် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) အရ အသရေဖျက်မှုဖြင့် ဖွန်လအတွင်းက တရားစွဲဆိုထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ဥပဒေချိုးဖောက်ခြင်း မရှိကြောင်း ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်အရ သရော်စာရေးသူကို လွှတ်ပေးလိုက်သော်လည်း အခြား အလားတူ အမှုများကဲ့သို့ပင် တရားရုံးက ကိုကျော်မင်းဆွေကို အာမခံမပေးခဲ့ချေ။ ကိုကျော်မင်းဆွေ၏ အမှုသည် စက်တင်ဘာလ အစောပိုင်းတွင် စစ်တပ်က ရုပ်သိမ်းခဲ့သော အမှု ငါးမှုအနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။

ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားမှာ အဓိက လူထုဆက်သွယ်ရေးမီဒီယာဖြစ်သည်။ မြို့ပြဒေသပြင်ပတွင် လွတ်လပ်သော သတင်းစာဖြန့်ဝေမှု စောင်ရေမှာ အပြောင်းအလဲမရှိချေ။ သတင်းစာတိုက်အများစုသည် အင်တာနက် သုံးစွဲနိုင်သူများအကြား ခေတ်စားသော အွန်လိုင်းသတင်းစာမျက်နှာများပေါ်တွင် ၎င်းတို့၏သတင်းများကို ပြန်လည် ထုတ်လွှင့်ကြသည်။ စစ်တပ်၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်သော လုပ်ငန်းရှင်များက ပုဂ္ဂလိက သို့မဟုတ် အစိုးရတစ်ပိုင်း အက်ဖ်အမ်ရေဒီယို လိုင်း ရှစ်ခု၏ ထုတ်လွှင့်မှုများ ကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။

ပြည်တွင်း ရုပ်မြင်သံကြားထုတ်လွှင့်မှုအပေါ် လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားမှုကို အစိုးရ လျော့ပေါ့ပေးလာသည်။ ရုပ်မြင်သံကြားလိုင်း ခြောက်လိုင်းအနက် ငါးလိုင်းကို ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနက ထိန်းချုပ်ထားပြီး ကျန်တစ်လိုင်းကို စစ်တပ်က ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ဝန်ကြီးဌာန၏ လိုင်းများတွင် စစ်တပ်အကြောင်းအရာများကို ပုံမှန်ပြသသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အစိုးရသည် အများပြည်သူအား ပြုလုပ်တုစလောင်းဖမ်းစက်များကို အခကြေးငွေဖြင့် မှတ်ပုံတင်စေပြီး ခွင့်ပြုပေးသည်။ သို့သော် ကုန်ကျစရိတ်မှာ မြို့ပြပြင်ပ ဒေသရှိ လူများအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်နေသည်။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်း ငါးခုအား မီဒီယာလိုင်းများ ထုတ်လွှင့်ခွင့် လိုင်စင်ချပေးမည်ဟု ဝန်ကြီးဌာနက ကြေညာသည်။ ဧပြီလတွင် ဝန်ကြီးဌာနသည် ယခင် ပြည်ပရောက် သတင်းဌာန များဖြစ်သော ဒီဗီဘီနှင့် မဏ္ဍိမ အပါအဝင် မီဒီယာကုမ္ပဏီ ငါးခုကို ထူးခြားသည့် အပြောင်းအလဲဖြစ်သော အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းထုတ်လွှင့်မှု အစီအစဉ်အရ ရွေးချယ်ပြီး ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီ ငါးခုသည် အစိုးရပိုင် မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား၏ အခြေခံအဆောက်အအုံများကို အသုံးပြုမည်ဖြစ်သော်လည်း တင်ဆက်မည့် အကြောင်းအရာများကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဖန်တီးမည်ဖြစ်သည်။ လိုင်စင်လျှောက်ထားသည့်စရိတ်နှင့် တီဗွီလိုင်းတစ်ခု ထိန်းသိမ်းမှုစရိတ်များကို ထုတ်ဖော်ခွင့်မရှိကြောင်း ယင်းမီဒီယာ အများအပြားက ဆိုသည်။

အကြမ်းဖက်မှုနှင့်နှောင့်ယှက်မှု။ လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားပြဿနာနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အရေးနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောဆိုသော သတင်းထောက်များကို အမျိုးသားရေးအုပ်စုများက ဆက်လက် ပစ်မှတ်ထားနေသည်။ တရားမဝင်လုပ်ငန်းများတွင် ပတ်သက်နေသော လုပ်ငန်းရှင်များ၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဒေသအာဏာပိုင်များနှင့် ပတ်သက်နေသော လုပ်ငန်းရှင်များက ၎င်းတို့လုပ်ငန်းများအကြောင်း သတင်းရေးသားသည့် သတင်းထောက်များကို နှောက်ယှက်ခြင်းနှင့်ခြိမ်းခြောက်ခြင်းများပြုလုပ်ကြသည်။ နိုင်ငံအတွင်း နေရာများစွာ၌ အရာရှိများက သတင်းထောက်များကို ဆက်လက်စောင့်ကြည့်နေကြသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် Eleven မီဒီယာ သတင်းထောက် ကိုစိုးမိုးထွန်း၏အလောင်းကို စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ပုံရွာမြို့၊ လမ်းဘေးတစ်နေရာ၌ တွေ့ရှိရသည်။ သေဆုံးချိန်တွင် ကိုစိုးမိုးထွန်းသည် တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်မှုလုပ်ငန်း ကို စုံစမ်းနေခဲ့သည်။ ကိုစိုးမိုးထွန်းသည် နောက်စေ့ကို တုတ်ဖြင့် အရိုက်ခံရသည်ဟု ရဲတပ်ဖွဲ့ကဆိုသည်။ စုံစမ်းဖော် ထုတ်ရန် ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုမရှိခြင်းအပေါ် ကိုစိုးမိုးထွန်း၏ မိတ်ဆွေနှင့် ဆွေမျိုးများက မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ ကြပြီး နှစ်ကုန်သည့်အချိန်အထိ မည်သူ့ကိုမျှ တရားစွဲဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိချေ။ ရဲတပ်ဖွဲ့ကမူ ဆက်လက်စုံစမ်းနေဆဲဟု ဆိုသည်။

ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်း သို့မဟုတ် တင်ဆက်မည့်အကြောင်းအရာကန့်သတ်မှု။ ယေဘုယျအားဖြင့် အာဏာသက်ရောက်မှု မရှိသော်လည်း ဥပဒေက နိုင်ငံသားများအား တိုင်းပြည်အကြောင်း သတင်းကို အီလက်ထရောနစ်နည်းဖြင့် ပြည်ပရှိ မီဒီယာထံသို့ ပေးပို့ခြင်းအား တားမြစ်ထားသဖြင့် ယင်းအချက်မှာ နိုင်ငံတကာမီဒီယာအတွက် အလုပ်လုပ်နေသော သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်နေသော သတင်းထောက်များအတွက် အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခြင်းအန္တရာယ် အလားအလာများ ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ သတင်းစာများကို တင်ထုတ်စနစ်ဖြင့် ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းမရှိဘဲ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိရလွယ်အကြောင်းအရာများကို အစိုးရက ပွင့်ပွင့်လင်းဆွေးနွေးခွင့်ပေးထားသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရ သို့မဟုတ် စစ်တပ်ကို ဝေဖန်သော သတင်းစာများကို ဥပဒေကြောင်းအရ အရေးယူမှုများသည် ပြည်တွင်း သတင်းသမားများအကြား စိုးရိမ်မှုကို ကြီးထွားစေကာ ကိုယ်တိုင်ဆင်ဆာဖြတ်သည့် ပုံစံများဆီသို့ ရောက်ရှိသွားစေခဲ့သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် မီဒီယာ၏ ကိုယ်တိုင်ဆင်ဆာဖြတ် တောက်မှုနှင့် သတင်းဖုံးဖိမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း စစ်တပ်၏ ဆောင်ရွက်မှုများကို ဝေဖန်ရေးသားသော သတင်းများပုံနှိပ်ခဲ့သည့်အတွက် သတင်းထောက်နှင့် မီဒီယာအမှုဆောင် အချို့ရာထူးမှ ထုတ်ပယ်ခံရသည်ဟူသော သတင်းများရရှိသည်။ ဥပမာတစ်ခုအနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်က အတိုက်ခိုက်ခံရပြီးနောက် ရခိုင်အရေး ဘီဘီစီသတင်း ဖော်ပြချက်များကို အစိုးရ ရုပ်သံလိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော MNTV ကယာယီဖြတ်တောက်ပစ်ခဲ့သည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

လူ့အခွင့်အရေး၊ လူသားဂုဏ်သိက္ခာ နိုင်ငံတကာ ရှုပ်ရှင်ပွဲတော် စီစဉ်ကျင်းပသူက သတင်းထောက်များကို ပြောကြားရာတွင် ပွဲတော်၌မပြသမီ ရှုပ်ရှင်ကားအားလုံးကို ရှုပ်ရှင်ဆင်ဆာဘုတ်အဖွဲ့သို့ အစိုးရက တင်ပြစေခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ အဆိုပါလုပ်ရပ်ကြောင့် ရှုပ်ရှင်ကားတစ်ကား ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။

သိက္ခာချ/အသရေဖျက်မှုဥပဒေများ။ အကြည်ညိုပျက်အောင်လုပ်သည် သို့မဟုတ် မတိကျသောသတင်းကို အစီရင်ခံသည်ဟု ယူဆသောအခြေအနေများတွင် သတင်းသမားများကို စစ်တပ်အဖွဲ့အစည်းများက တရားစွဲဆိုကြ သည်။ ကြာမြင့်သော တရားရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအပြီးတွင် စစ်တပ်က တစ်ခါတစ်ရံ အမှုအား ရုပ်သိမ်းလေ့ရှိသည်။

နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအပါအဝင် လူတစ်ဦးချင်းစီကလည်း ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေကိုသုံး၍ သတင်းထောက်များကို အသရေဖျက်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုကြသည်။ မေလ ၂၆ ရက်တွင်၊ ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ ထောက်ခံသူ ပဲခူးမှ မစန္ဒီမြင့်အောင်မှာ နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အား ဖော်ကားသည့် ပို့စ်ကို ဖေ့စ် ဘွတ်ခ်တွင် မျှဝေခြင်းကြောင့် ပဲခူးဒေသခံတစ်ဦးက ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေအရ တရားစွဲခဲ့ပြီး တရားရုံးက ထောင်ဒဏ် ခြောက်လ ချမှတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ Eleven မီဒီယာအုပ်စု အမှုဆောင်အရာရှိချုပ် ဦးသန်းထွဋ်အောင်နှင့် အယ်ဒီတာချုပ် ဦးဝေဖြိုးတို့ကို ရန်ကုန်တိုင်းဝန်ကြီးချုပ် ဦးဖြိုးမင်းသိန်းက ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း၌ အသရေဖျက်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့ရာ စက်တင်ဘာလအထိ အမှုမပြီးသတ်သေးဘဲ ရှိနေသည်။ ဈေးကြီးသော လက်ပတ်နာရီကို ဝတ်ဆင်သဖြင့် လာဘ်စားသည်ဟု စောင်းပါးရိပ်ခြည်ပြောခြင်းသည် အသရေဖျက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က ဆိုသည်။

အင်တာနက် လွတ်လပ်ခွင့်

လူ့အဖွဲ့အစည်းများအကြား မိမိတို့ဆွေးနွေးထားသည့် ဝတ်ဆိုင်ပေါ်ရှိ အကြောင်းအရာများကို အစိုးရက ပိတ်ပင်သည်ဟု အန်ဂျီအိုအီအိုက ဆိုသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရသည် အင်တာနက်အသုံးပြုမှုကို ကန့် သတ်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ အွန်လိုင်းအကြောင်းအရာများကို ဆင်ဆာဖြတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပေ။ အင်တာနက် ဆက်သွယ်မှုကို အစိုးရသည် မေးခွန်းထုတ်စရာရှိသော ဥပဒေအာဏာဖြင့် စောင့်ကြည့်နေပြီး လူမှုမီဒီယာသုံး၍ စစ်တပ်ကို ဝေဖန်သူများအား ထိန်းသိမ်းရန်၊ ခြောက်လှန့်ရန်တို့အတွက် အသရေဖျက်မှု စွပ်စွဲချက်များကို အသုံးပြုနေ သည်ဟု သတင်းများကဆိုသည်။ အွန်လိုင်းမီဒီယာဌာနများနှင့် အင်တာနက်အသုံးပြုသူများကို အာဏာပိုင်တို့က ခြိမ်း ခြောက်သည့် သာဓကများလည်း ရှိသည်။ လူမှုမီဒီယာသည် အစိုးရ၏ တိုက်ရိုက် ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုမရှိဘဲ အမြင် နှင့် အယူအဆများဖလှယ်ရာ လူကြိုက်များသည့် ဖိုရမ်တစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာဆက်သွယ် ရေးသမဂ္ဂ အဆိုအရ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၂၅% မှာ အင်တာနက် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုသော်လည်း မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲမှုမှာ ၉၀% အထိရှိနေပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ မိုဘိုင်းဖုန်းအများစုမှာ အင်တာနက်နှင့် ချိတ် ဆက်နိုင်သည်ဟု တခြားကျွမ်းကျင်သူများက ဆိုသည်။ မကြာသေးမီက နိုင်ငံတကာ အန်ဂျီအိုတစ်ခုဖြစ်သော Freedom House ကထုတ်ပြန်သည့် အင်တာနက်လွတ်လပ်မှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို အင်တာနက် မလွတ်လပ်သော နိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး ယခင်နှစ်များကထက် အခြေအနေအနည်းငယ် ဆိုးလာခဲ့သည့်ဟုဆိုသည်။

ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) က အွန်လိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားသည်။ ဥပမာ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်တွင် ဇော်ဇော်ဟုခေါ်သော လူမှုမီဒီယာအသုံးပြုသူတစ်ဦးသည် အရပ်သားအစိုးရ ခေါင်း ဆောင်များကို အသရေဖျက်သည်ဟု ယူဆရသော စာနှင့်ပုံများ ဖေ့စ်ဘွတ်ပေါ်တွင် တင်ခဲ့သဖြင့် ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) အရ ထောင်ဒဏ် ခြောက်လ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံခဲ့ရခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခမ်းအနားများ

၂၀၁၆ ခုနှစ်ကဲ့သို့ပင် အစိုးရ၏ ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခမ်းအနားများအပေါ် ကန့်သတ်မှုများ အလားတူ ရှိနေသည်။ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် အချို့အခြေအနေများတွင် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့များနှင့်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ပူးပေါင်း၍ ပညာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုပွဲတော်များ၊ ဘွဲ့ကြိုကျောင်းသားများအတွက် ပညာရေးအခွင့်အလမ်း တိုးတက်ရေးပွဲလမ်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုကြောင်း သဘောထားပြသခဲ့သည်။

တက္ကသိုလ်ကျောင်းဝင်းအတွင်း နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုနှင့် လွတ်လပ်စွာ အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်များကို အစိုးရက ကန့်သတ်ခဲ့သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် တရားမဝင် ကျောင်းသားသမဂ္ဂ ဖွဲ့စည်းမှုများကိုမူ အစိုးရက ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကျောင်းသားသမဂ္ဂများ အစိုးရထံတွင် မှတ်ပုံတင်ရန် ဥပဒေမရှိဘဲ တက္ကသိုလ်ပါမောက္ခချုပ်များ၊ ဌာနမှူး များအကြားတွင် ကျောင်းသားသမဂ္ဂနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများ၊ သံသယများ တိုးပွားလာလျက်ရှိသည်။ မြန်မာ ကျောင်းသားသမဂ္ဂရုံးကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၌ ဖွဲ့စည်းခဲ့သလို ရန်ကုန်နိုင်ငံခြားဘာသာသင် တက္ကသိုလ် တွင်လည်း ကျောင်းသားသမဂ္ဂ ရုံးတစ်ရုံး ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယခင်နှစ်များကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသား များသမဂ္ဂမှာ မှတ်ပုံမတင်နိုင်သေးဘဲ တရားဝင်မဟုတ်သော ကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် လှုပ်ရှားမှုတချို့တွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ယဉ်ကျေးမှုပွဲများကို အစိုးရကပိတ်ပင်ခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များရှိသည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။ စစ်ဆန့်ကျင်ရေးပြဇာတ် ကပြခဲ့သော ပုသိမ်မှ အထက်တန်းနှင့် ကောလိပ်ကျောင်းသား ကိုးဦးပါအဖွဲ့ကို စစ်တပ်က ပုဒ်မ ၅၀၊ စစ်တပ်အား အသရေဖျက်မှုဖြင့် ဇန်နဝါရီလ အတွင်းက တရားစွဲခဲ့သည်။ ဇွန်လတွင် ရုပ်ရှင်အဆင့် သတ်မှတ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့က ရန်ကုန် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ရုပ်ရှင်ပွဲတော်တွင် ပြသမည့် "စစ်တွေ" ဟု အမည်ရသော ရုပ်ရှင်ပြသခွင့်ကို ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် အနောက်မြောက်ပိုင်း ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့သော ပုဒ္ဒဘာသာနှင့် မွတ်ဆလင် လူငယ်များအကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရိုက်ကူးထားသည့် အဆိုပါဇာတ်ကားသည် ဘာသာရေးတင်းမာမှုများ ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်သည်ဟု ဘုတ်အဖွဲ့က ဆိုသည်။

(ခ) ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးမှုနှင့် အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်များ

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးမှုနှင့် အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်များ ပေးထားသော် လည်း အစိုးရက ယင်းအခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ထားသည်။

ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးမှုဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြခွင့်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံး၌ လွတ်လပ်စွာ ခွင့်ပြုထားသော်လည်း နိုဝင်ဘာလတွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးက ရန်ကုန်မြို့ ၁၁ မြို့နယ်တွင် ချီတက်ဆန္ဒပြခြင်း သို့မဟုတ် စုဝေးခြင်းအတွက် လျှောက်လွှာများကို ယာယီအားဖြင့် ငြင်းပယ်ရန် ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ကြိုတင်အကြောင်းကြားခြင်းမရှိလျှင် သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကမြေပေါ်တွင် ပြုလုပ်လျှင် ဥပဒေကို အသုံးပြု၍ ဆန္ဒပြပွဲကို ကန့်သတ်မှုများလည်းရှိသည်။ မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် ယခင် နိုင်ငံတစ်ဝန်း မြေသိမ်းဆည်းမှု အမှုဟောင်းများအတွက် လယ်သမားနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက ဆက်လက်ဆန္ဒပြနေကြပြီး လယ်ယာမြေပြန်ပေးရန် တောင်းဆိုသည့် လယ်သမားများနှင့် ၎င်းတို့ကို ထောက်ခံသူများအား အစိုးရက ဖမ်းဆီးလျက်ရှိသည်ဟု လူ့အခွင့် အရေးအဖွဲ့များက ဆက်လက် သတင်းပို့နေကြသည်။ မြေယာအမှုကိစ္စအများအပြားတွင် ယခင်စစ်အစိုးရလက်ထက်၌ စစ်တပ်က သိမ်းယူပြီး ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် စစ်တပ်နှင့် ပတ်သက်သူများထံပေးခဲ့သော မြေကိစ္စများပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာဆန္ဒပြသော အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေး ဝါဒီများကိုလည်း အစိုးရက ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလက သံရုံးတစ်ခုအပြင်တွင် ရိုဟင်ဂျာဆန့်ကျင်ရေး ဆန္ဒပြခဲ့သော မြန်မာအမျိုးသားရေးဝါဒီ လေးဦးအား စက်တင်ဘာလတွင် ထောင်ဒဏ် ခုနစ်လ ချမှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ် လေးဦးအား အများပြည်သူဆူပူအောင် လှုံ့ဆော်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဥပဒေကို ချိုးဖောက်မှုများဖြင့်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကမာရွတ်မြို့နယ်ရုံးက ဆန္ဒပြပွဲကို သံရုံးနှင့် ဝေးသောနေရာတစ်ခုတွင်သာ ခွင့်ပြုခဲ့သည်ဟူသောအချက်ကို အခြေခံ၍ တရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြသူများကို တရားစွဲ အပြစ်ပေးလေ့ရှိသည့် စွပ်စွဲချက်များမှာ ရာဇဝတ်မှုမြောက်သော ကျော် နင်းဝင်ရောက်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဥပဒေကို ချိုးဖောက်မှု၊ နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် အများပြည်သူ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုအပေါ် ကျူးလွန်သောပြစ်မှုဟု အစိုးရက ယူဆလျှင် ရာဇဝတ်မှုမြောက် သော ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) ကို ချိုးဖောက်မှုတို့ ဖြစ်ကြသည်။

လွတ်လပ်စွာအသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်ကို နိုင်ငံသားများအား ခွင့်ပြုထားသော်လည်း အစိုးရက ယင်းအခွင့်အရေးကို တစ်ခါတစ်ရံ ကန့်သတ်မှုများရှိသည်။

ဦးဂီရသူနှင့် အခြားသူများ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သော မဘာသအဖွဲ့သည် အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေး ကြွေးကြော်သံများဖြင့် မွတ်ဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းကိုဦးတည်၍ ယမန်နှစ်အစောပိုင်းက လုံ့ဆော်ခဲ့သဖြင့် ပိတ်ပင်ထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် မည်သည့်အုပ်စု သို့မဟုတ် မည်သူမျှ မဘာသဟူသော ဆိုင်းဘုတ်အောက်တွင် လှုပ်ရှားခွင့်မရှိဟု နိုင်ငံတော် သံယာဇမဟာနာယက ကော်မတီက မေလ ၂၃ ရက်တွင် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ မဘာသအဖွဲ့၏ တရားဝင်အမည်မှာ အမျိုးဘာသာ သာသနာ စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပိတ်ပင်ခံရသည့်အခါ မဘာသ ခေါင်းဆောင်များသည် အဖွဲ့အမည် အား ပုဒ္ဒမ္မပရဟိတ ဖောင်ဒေးရှင်းဟု အမည်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

အဖွဲ့အစည်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ပြည်တွင်း အန်ဂျီအိုများသည် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် မှတ်ပုံတင်နိုင်ပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပ အန်ဂျီအိုများကို မလိုက်နာခြင်း (မှတ်ပုံမတင်ခြင်း) အပေါ် အပြစ်ပေးမှုကို ဖယ်ရှား ပေးခဲ့သည်။ ဤဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ရန် ကြိုးစားသော အန်ဂျီအိုများမှာ လုပ်ငန်းစဉ်အလွန်ခက်ခဲကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းနှင့် တရားဝင်မဟုတ်သော ကွန်ရက်များမှာ လွတ်လပ်စွာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေပြီး လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြားနိုင်ငံရေး ပြဿနာများကို ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးလျက်ရှိသည်ဟု လှုပ်ရှားတက်ကြွသူများကဆိုသည်။ သို့သော် ယင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများကို အစိုးရက စောင့်ကြည့်ခြင်းမှာလည်း ပုံမှန်လုပ်နေကျဖြစ်ကြောင်း ၎င်းတို့က ပြောကြားသည်။

(ဂ) ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့်

www.state.gov/religiousfreedomreport/ တွင်ဖော်ပြထားသော နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့် အစီရင်ခံစာကို ကြည့်ပါ။

(ဃ) လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်

ပြည်တွင်းသွားလာခွင့်၊ ပြည်ပခရီးသွားခွင့်၊ ပြည်ပအခြေချခွင့်နှင့် ပြန်လာခွင့်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေက အပြည့်အဝနှင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အကာအကွယ် ပေးထားခြင်းမရှိချေ။ နိုင်ငံသားများအား တိုင်းပြည်အတွင်း မည်သည့်နေရာ၌မဆို ဥပဒေနှင့်အညီ အခြေချ နေထိုင်ခွင့်ကို ဥပဒေက ပြုထားသည်။ နိုင်ငံသား မဟုတ်သူများနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများအရ နိုင်ငံခြားသား သွားလာမှုကို မှတ်ပုံတင်ရန်နှင့် ၂၄ နာရီ ထက် ကျော်လွန်သော လိပ်စာ ယာယီပြောင်းလဲမှုအတွက် မှတ်ပုံတင်ရန်တို့ကို အရာရှိများက ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် စည်းမျဉ်းများထုတ်ပြန်ရန် သမ္မတအား အာဏာအပ်နှင်းထားသည်။

ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူ၊ ဒုက္ခသည်နှင့် နိုင်ငံမဲ့သူများကို မတရားလုပ်မှု၊ ရိုဟင်ဂျာများအား အစိုးရက မတရားမှု များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျကျူးလွန်ခဲ့သည်။ (နိုင်ငံမဲ့သူများကို ကြည့်ပါ။)

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

နိုင်ငံအတွင်းသွားလာမှု၊ ဒေသဆိုင်ရာအမိန့်၊ လမ်းညွှန်ချက်နှင့် ညွှန်ကြားချက်များက လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားသည်။

စစ်ဘေးရှောင်များနှင့် နိုင်ငံမဲ့သူများ၏ သွားလာနိုင်မှုကို အစိုးရကကန့်သတ်ထားသည်။ လူတစ်ဦး၏ စာရွက် စာတမ်း အထောက်အထားပိုင်ဆိုင်မှုသည် ၎င်း၏ လွတ်လပ်စွာသွားလာမှုနှင့် အဓိကသက်ဆိုင်သည့် အချိန်တွင် ယင်း သွားလာခွင့်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများကို စဉ်းစားရာ၌ အာဏာပိုင်တို့သည် လူမျိုး၊ တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု၊ ဘာသာရေးနှင့် မွေးဖွားရာဒေသတို့ကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်သည်။ အစိုးရသည် သွားလာမှုကိုကန့်သတ်ခြင်း၊ မိမိဆန္ဒမပါဘဲ ကန့် သတ်နယ်မြေတွင် နေရခြင်း၊ စစ်ဘေးရှောင်များ၊ နိုင်ငံမဲ့သူများကို အတင်းအကြပ်နေရာရွှေ့ခြင်းများ ဆောင်ရွက် သည်ဟု တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု ပြည်နယ်များတွင် နေထိုင်သူများက ဆိုသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မွတ်ဆလင်များ နိုင်ငံအတွင်း သွားလာခွင့်ကန့်သတ်မှုမှာ ကြီးမားသည်။ နိုင်ငံမဲ့သူများ အများစုဖြစ်သည့် ရိုဟင်ဂျာတို့ကို အာဏာပိုင်တို့က ၎င်းတို့နေထိုင်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ၊ မြို့နယ်ငါးခုအတွင်း သွားလာပါက အထူးစာရွက်စာတမ်းများနှင့် ခရီးသွားလာခွင့်ထောက်ခံစာများ သယ်ဆောင်လာရမည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းဒေသများမှာ ဘူးသီးတောင်၊ မောင်တော၊ ရသေ့တောင်၊ ကျောက်တော်နှင့် စစ်တွေတို့ဖြစ်သည်။ ဘူးသီးတောင်နှင့် မောင်တော မြို့နယ်များတွင် ရိုဟင်ဂျာများမှာ မိမိနေထိုင်လေ့ရှိသော နေရာတွင်မရှိဘဲ အခြားရွာသို့ ညအိပ်သွားပါက "နေအိမ်တွင် မရှိကြောင်း အကြောင်းကြားစာပုံစံ" တင်ပြရန်လိုပြီး သွားရောက်မည့်ရွာမှ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံတွင် ဧည့်စာရင်း တိုင်ကြားရန်လိုသည်။ ယင်းပုံစံရယူခြင်း၊ ထောက်ခံစာရယူခြင်းတို့တွင် ငွေညှစ်ခြင်း၊ လာဘ်ပေးရခြင်းများ တစ်ခါတစ်ရံ ရှိသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ မြို့နယ်များတွင် နိုင်ငံခြားသားများ၊ ရိုဟင်ဂျာများကို ခရီးသွားလာမှု ကန့်သတ် ချက်မှာ မြို့နယ်အပေါ်မူတည်၍ အမျိုးမျိုးကွဲပြားပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် တင်ပြရန်လိုအပ်သော ပုံစံမှာ "ပုံစံ-၄" ဖြစ်သည်။ မြို့နယ် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ဦးစီးဌာန (လဝက) တွင်သာ ယင်းပုံစံကို ရရှိနိုင်ပြီး ခရီးသွား မည့်သူသည် အိမ်ထောင်စုစာရင်းမူရင်း၊ ယာယီမှတ်ပုံတင်ကတ်နှင့် အာမခံသူနှစ်ဦးတို့ တင်ပြနိုင်မှသာ "ပုံစံ- ၄" ကို ထုတ်ယူခွင့် ရရှိသည်။ "ပုံစံ-၄" အရ ခွင့်ပြုခရီးသွားလာခွင့်မှာ ၁၄ ရက်ဖြစ်သည်။ "ပုံစံ-၄" ရယူရန် ကုန်ကျစရိတ်တွင် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို ပေးရခြင်း၊ မြို့နယ် လဝကရုံးကို ပေးရခြင်းများပါဝင်ပြီး မြို့နယ်အပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားကာ ကျပ် ၅၀,၀၀၀ မှ ၁၀၀,၀၀၀ အထိ (၃၈ ဒေါ်လာမှ ၇၆ ဒေါ်လာ) ကုန်ကျနိုင်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ရွာတစ်ရွာမှ အခြားရွာတစ်ရွာသို့ နေရပ်ပြောင်းပါက လဝက၊ မြို့နယ်/ခရိုင်/ပြည်နယ် အရာရှိများ၏ ခွင့်ပြုမိန့်လိုအပ်သည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့မှာ နေရပ်ပြောင်းနိုင်သော်လည်း ယင်းတို့ကို အစိုးရက နေရာအသစ်၌ အိမ်ထောင်စုစာရင်း ထုတ် မပေးချေ။ သို့ဖြစ်၍ အဆိုပါဒေသမှ လူများ၏ နေရပ်ပြောင်းလဲမှုမှာ ထိထိရောက်ရောက် ဟန့်တားခံရလျက်ရှိသည်။

ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုအဖွဲ့မှ ဒေသခံဝန်ထမ်းများမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်အဆင့် ခရီးသွားလာခွင့်အမိန့်များ လိုအပ်သည်။ ပြည်တွင်းဝန်ထမ်းများမှာ ခရီးသွားလာခွင့်ကို နှစ်ပတ်ကြို၍ တင်ပြရပြီး မကြာခဏ ငြင်းပယ်ခြင်းခံရသည်။ ရခိုင်ပြည် နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသည့် အကူအညီများရောက်ရှိမှုမှာ ဩဂုတ်လအတွင်း လုံးဝ ရပ်ဆိုင်းသွားသည်။ သို့သော် နှစ်ကုန်ပိုင်းအရောက်တွင် ကြက်ခြေနီအဖွဲ့၊ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ်နှင့် အခြားအဖွဲ့ အများအပြားမှာ ဝင်ရောက်ခွင့် အထိုက်အလျောက်ရရှိခဲ့သည်။ မီဒီယာနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ပညာရှင်များ ရခိုင်ပြည်နယ်သို့ ဝင်ရောက်ခွင့်သည် ပုံမှန်အားဖြင့် ငြင်းပယ်ခံရသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ခရီးသွားလာမှုကန့်သတ်ချက်ကြောင့် ရိုဟင်ဂျာတို့မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှနေ၍ ပြည်နယ်ပြင်ပသို့ သွားလာခြင်းကို ထိထိရောက်ရောက် တားမြစ်ခံထားရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ပတွင် နေထိုင်သော ရိုဟင်ဂျာများ၏ ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းအတွင်းသို့ ခရီးသွားလာခွင့်ကိုလည်း အစိုးရက တားမြစ်ထားသည်ဟု သတင်းများကဆိုသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် အခြားဒေသများတွင် ညအချိန်များ၌ အကြောင်းမကြားဘဲ ပုံမှန်စစ်ဆေးမှုများ ရှိသည်ဟု သတင်းများရရှိသည်။

မွတ်ဆလင်ခရီးသွားများအနေဖြင့် ကျေးရွာအာဏာပိုင်များထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် အောက်တိုဘာလတွင် ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရက စာတစ်စောင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ရက်အနည်းငယ်အကြာတွင် ယင်းစာအား ပန်ကြီးချုပ်က ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။ အလားတူပင် ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ သံတွဲတွင်လည်း အောက်တိုဘာလ အတွင်းက လေဆိပ်သို့ ရောက်ရှိလာသည့် မွတ်ဆလင်ခရီးသွားများမှာ တရားဝင် ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိသော်လည်း မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်ခဲ့သည်။

ပြည်ပခရီးသွားမှု၊ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများ၊ ယခင်နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားဟောင်းများ၊ နိုင်ငံခြားသံရုံးမှ ဒေသခံ ပန်ထမ်းအချို့အား အစိုးရက ပြည်ပသွားလာမှု ကန့်သတ်ချက်များပြုလုပ်ထားသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သော်လည်း ကြန့်ကြာမှုနှင့် ကန့်သတ်မှုများ လျော့နည်းသွားသည်ဟု ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက ဆိုသည်။ နိုင်ငံမဲ့သူများ အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများမှာ ပြည်ပသွားလာခွင့် စာရွက်စာတမ်းများ ရယူနိုင်ခွင့်မရှိချေ။

ပြည်ပရောက်နိုင်ငံသား။ အခြားနိုင်ငံတွင် အခြေချနေထိုင်သူ အချို့ရှိသည်။ အချို့နိုင်ငံသားများမှာ မိမိသ ဘောဖြင့် ပြည်ပတွင်နှစ်များစွာ သွားနေပြီး ယင်းနိုင်ငံတွင်ပင် အခြေချရန် ရွေးချယ်မှုများလည်းရှိသည်။ ယခုနှစ်အတွင်း ပြည်ပရောက်နိုင်ငံသားများ တိုင်းပြည်ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်ကူညီရန် အစိုးရက တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး အချို့မှာ တိုင်းပြည်သို့ ပြန်လာကြသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်တွင်းဝင်ရောက်မှု ပိတ်ပင်ထားသော ပြည်ပရောက် အသိုင်းအဝိုင်းမှ လူအချို့အပါအဝင် လူတစ်ဦးချင်းစီအား နာမည်ပျက်စာရင်းသွင်းထားမှုကို အစိုးရက ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေပုံရသည်။

နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများ (IDPs)

ယခုနှစ်အကုန်တွင် ကချင်၊ ရခိုင်နှင့် မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် ခန့်မှန်းခြေလူဦးရေ ၂၂၀,၀၀၀ မှာ နေရပ်စွန့်ခွာနေထိုင်နေရသည်။ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွား နေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် ခန့်မှန်းခြေလူဦးရေ ၉၈,၀၀၀ ကျော်မှာ နေရပ်စွန့်ခွာနေရဆဲဟု စက်တင် ဘာလတွင် ကုလသမဂ္ဂ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးရုံးက ပြောကြားခဲ့သည်။ စစ်ဘေးရှောင် တစ်ဝက်ကျော်နေထိုင်သည့် စခန်းများမှာ အစိုးရထိန်းချုပ်မှု ဖိလှပပြင်ပတွင်ရှိပြီး လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများကို ကန့်သတ်ထားသည်။ အချို့စစ်ဘေးရှောင်များမှာ မိမိတို့ကို လက်ခံသောအိမ်များတွင် ခိုလှုံနေပြီး အချို့မှာ တရုတ်နယ်စပ်ရှိ တောအုပ်ထဲတွင် ပုန်းခိုနေကြရသည်။ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း အကြမ်းဖက်မှု ပဋိပက္ခများကြောင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းကပင် ရိုဟင်ဂျာ ၁၂၀,၀၀၀ ခန့်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ စစ်ဘေးရှောင် စခန်းများတွင် နေထိုင်နေရသည်။ ကမန်နှင့် ရခိုင်လူမျိုးအချို့လည်း ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက နေထိုင်နေရသည်။ အဆိုပါ အရေအတွက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ ဩဂုတ်လမှ စတင်ဖြစ်ပွားသည့် အကြမ်းဖက်မှုများအပြီး နေရပ်စွန့်ခွာသည့် ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ သုံးသောင်းမှ တစ်သိန်းအထိ အရေအတွက် အတိအကျမသိသူများ ပါဝင်ခြင်းမရှိသေးပေ။ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဒေသများသို့ ဝင်ရောက်ရန်ခက်ခဲသဖြင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူဦးရေ အတိအကျကို သတ်မှတ်ရန် ခက်ခဲသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အစိုးရတပ်ဖွဲ့နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအကြား တိုက်ပွဲမှာ ကချင်၊ ရှမ်း၊ ကရင်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်များတွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အချင်းချင်း အကြားတွင်လည်း တိုက်ပွဲများဖြစ်နေသည်။ ပဋိပက္ခကြောင့်ဒုက္ခရောက်ရသူများထံသို့ လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအဖွဲ့များ သွားရောက်ရေးကို အစိုးရကကန့်သတ်ထားမှုနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများနှင့် အနီးအနားသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို အစိုးရက ကန့်သတ်ထားသဖြင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများထံ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခရောဂါအနီး သွားရောက်ရန်မှာ စိန်ခေါ်မှုအဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

စစ်တွေမြို့ရှိ စခန်းများတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့သော ရိုဟင်ဂျာ ကိုးသောင်းကျော် ရှိနေပြီး အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့များ၏ အထောက်အပံ့အပေါ် မှီခိုနေထိုင်လျက်ရှိသည်။ လူသားချင်းစာနာထောက်ထား မှုအဖွဲ့များက ယင်းစခန်းအများစုကို သန့်ရှင်းသောရေ၊ အစားအစာ၊ နေစရာနှင့် ကျန်းမာရေးသုံးပစ္စည်းများ ပေးအပ်လျက်ရှိသည်။ သွားလာမှုကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး စနစ်တကျ တားမြစ်ထားမှုကတစ်ဆင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အခွင့်အလမ်းများကိုလည်း အစိုးရက ကန့်သတ်ထားသည်။ စစ်တွေမြို့တွင် တစ်ခုတည်းအဖြစ် ကျန်ရှိသည့် မွတ်ဆလင်ရပ်ကွက်ဖြစ်သော အောင်မင်္ဂလာရပ်ကွက်တွင် ရိုဟင်ဂျာတို့မှာ ဆင်းဆင်းရဲရဲနေထိုင်နေရပြီး အနီးအနားရှိ ဈေးများမှ လိုအပ်သည်များ ဝယ်ယူရန် သို့မဟုတ် အပြင်ဆေးခန်းများ သွားရန်အတွက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို အကြောင်းငွေပေးပြီးမှသာ ခြံစည်းရိုးကာပြီး လုံခြုံရေးချထားသည့် ဝင်းအပြင်သို့ ထွက်ခွင့်ရကြသည်။

ယခုနှစ်အတွင်း လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အဖွဲ့များသည် အကူအညီပေးရန် ခရီးသွားခွင့်ကို ကြိုကြားကြိုကြားရရှိသည်။ နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအဖွဲ့ ဝန်ထမ်းများမှာ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် မြို့ပြဧရိယာပြင်ပသို့ ယခုနှစ်အတွင်းခရီးသွားခွင့်ကို အများအားဖြင့် မရရှိချေ။ ရခိုင်ပြည်နယ်သို့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီရောက်ရှိမှုမှာ ပုံမှန်မဟုတ်ဘဲ အကန့်အသတ်ရှိသည်။ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် သွားရောက်ခွင့် အကန့်အသတ်ရှိနေသည့် အချိန်မှာပင် မွတ်ဆလင် စစ်ဘေးရှောင်များနှင့် ကျေးရွာများသို့ အကူအညီပေးမှုများလျော့ချရန် ဒေသခံလူထု၏ ဖိအားပေးမှုကို လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများက ရင်ဆိုင်နေရသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် ဩဂုတ်လ တိုက်ခိုက်မှုများအပြီး လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက အရပ်သားများကို အကြမ်းဖက်မှုများအပါအဝင် စစ်ဆင်ရေးများဆင်နွှဲခဲ့ကာ အစိုးရကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းရှိမြို့နယ်သုံးခုဖြစ်သော မောင်တော၊ ဘူးသီးတောင်နှင့် ရသေ့တောင် မြို့နယ်သုံးခုသို့ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးမှုများကို ယာယီကန့်သတ်ခဲ့သည်။ စက်တင်ဘာလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းဒေသသို့ အချို့အဖွဲ့၏အကူအညီပေးပေးအပ်နိုင်ရန် အစိုးရက ကြိုကြားကြိုကြားပြန်လည်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ အရေးပေါ်အကူအညီပေးပေးအပ်နိုင်ရန် ကြက်ခြေနီအဖွဲ့ကိုသာ အစိုးရက ခွင့်ပြုခဲ့ပြီး နှစ်ကုန်ချိန်အထိ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီမှာ များစွာ ကန့်သတ်ခြင်းခံနေရသည်။ ဩဂုတ်လမှ စတင်၍ ယင်းဒေသတွင် နေထိုင်သော ဒေသခံအများစုပါဝင်သည့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအဖွဲ့ ဝန်ထမ်းများသည် အကူအညီ သွားရောက်ပေးရန်အတွက် ခရီးသွားခွင့်ပြုချက်များ လျှောက်ထားလာရသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး (ယူအန်အိတ်ချ်စီအာ) က နိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူအချို့ မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်မှု အနည်းငယ်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ဒုက္ခသည်များ အကာအကွယ်ပေးရေး

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ခိုလှုံခွင့်ရရှိမှု။ ခိုလှုံခွင့်ပေးရန် သို့မဟုတ် ဒုက္ခသည်အဆင့်ပေးရန် တိုင်းပြည်၏ ဥပဒေများက ခွင့်မပြုသလို ဒုက္ခသည်များကို အကာအကွယ်ပေးသည့် စနစ်တစ်ခုအား အစိုးရက တည်ထောင်ထားခြင်း မရှိသေးပေ။ ယခုနှစ် အတွင်း ခိုလှုံခွင့်တောင်းခံသည့် မှတ်တမ်းမရှိကြောင်း ယူအန်အိပ်ချ်စီအာက ပြောကြားသည်။

နိုင်ငံမဲ့သူများ

၂၀၁၆ ခုနှစ် မြန်မာလူဦးရေနှင့် အိမ်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းတွင် စာရင်းထဲ၌မပါသော ရခိုင်ပြည်နယ်မှ လူဦးရေ ၁.၀၉ သန်းခန့်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ယူအန်အိပ်ချ်စီအာ အဆိုအရ ယင်းကိန်းဂဏန်းမှာ နိုင်ငံမဲ့များအများစု ဖြစ်နေသော ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ခန့်မှန်းချေ ရိုဟင်ဂျာ လူဦးရေကို အတိအကျ ထင်ဟပ်နေသည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ရိုဟင်ဂျာ ခုနစ်သိန်းခန့် အတင်းအကြပ် ရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့ပြီးနောက် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ရိုဟင်ဂျာ သုံးသိန်းမှ လေးသိန်းအထိ ကျန်ရှိနေသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ နီပေါ နွယ်ဖွားများအပါအဝင် လူမျိုးအတိအကျမရှိသော နိုင်ငံမဲ့သူ အရေအတွက် အထိုက်အလျောက် ရှိနေနိုင်သည်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များက နိုင်ငံမဲ့မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ယင်းဥပဒေ အတည်ပြုခဲ့ပြီးနောက် နိုင်ငံသား အလိုအလျောက်ဖြစ်စေမည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ၁၃၅ ခုစာရင်းကို အစိုးရက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းစာရင်းတွင် ရိုဟင်ဂျာမပါရှိဘဲ အစိုးရ၏ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မှုများအရ လူနည်းစု ရိုဟင်ဂျာလူမျိုး အများစုမှာ နိုင်ငံမဲ့ဖြစ်သွားရသည်။ အဆိုပါ ဥပဒေ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်အရ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီဘဝမရောက်မီ ၁၈၂၃ ခုနှစ်မတိုင်မီက တိုင်းပြည်အတွင်းရှိနေသည့် ဖြစ်မြစ်ကို သက်သေထုနိုင်မှသာလျှင် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုအဖြစ် သတ်မှတ်မည်ဖြစ်သည်။ ချင်းနှင့် ကချင်တို့အပါအဝင် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများက အဆိုပါ သတ်မှတ်ချက်မှာ မှန်ကန်တိကျမှုမရှိကြောင်း ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ တိုင်းပြည်တွင် မှီတင်းနေထိုင်သူ အများစုမှာ အလိုအလျောက် နိုင်ငံသား ဖြစ်သွားကြသော်လည်း ရိုဟင်ဂျာ၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ နီပေါနွယ်ဖွားများ၊ ပသျှူး (မလေး တရုတ်) အပါအဝင် ယခင်က မိမိတို့အုပ်စုဝင်အချို့ နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ခံထားရပြီးဖြစ်သော လူနည်းစု လူမျိုးများမှာ အစိုးရ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု စာရင်းတွင် ပါဝင်လာခြင်း မရှိတော့ပေ။ ရိုဟင်ဂျာနှင့် အခြားသူတို့မှာ တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ အပြည့်အဝ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသည့် နည်းလမ်းရှိသော်ငြားလည်း နိုင်ငံသား အခွင့်အရေးများမရရှိစေဘဲ နိုင်ငံသားပြုသူအဆင့်တွင်သာ အဆုံးသတ်စေမည့် အထူးစိစစ်ရေး လမ်းကြောင်းမှ တစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။ အခြားနိုင်ငံတစ်ခုခုနှင့် ပတ်သက်သော ဆက်နွယ်မှုမရှိဘဲ နိုင်ငံအတွင်း မွေးဖွားသည့် ကလေးများကို ဥပဒေက အကာအကွယ်ပေးထားချေ။ ယူအန်အိပ်ချ်စီအာ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်အရေး အကြံပေးကော်မရှင်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအဖွဲ့ အချို့က နိုင်ငံ၏အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးတာဝန် နှင့် ကတိကဝတ်များနှင့်အညီ အဆိုပါ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ဆက်လက် တိုက်တွန်းလျက်ရှိသည်။ (အပိုင်း ၆ ကလေးများကို ကြည့်ပါ။)

ရိုဟင်ဂျာဟူသော အမည်သည် ဘာသာရေး၊ ဘာသာစကားနှင့် အခြားလူမျိုးလက္ခဏာများရှိပြီး မိမိကိုယ် မိမိ သတ်မှတ်ထားသော လူမျိုးစုတစ်ခုကို ရည်ညွှန်းရာတွင်သုံးသည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့သည် ယနေ့ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ အစဉ်အဆက်နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ စစ်တပ်အရာရှိများ၊ အစိုးရအရာရှိများ၊ အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အရာရှိများက ရိုဟင်ဂျာတို့အား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ နှိမ်ချခေါ်ဆိုလေ့ ရှိသော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် မေလတွင် အစိုးရက "ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မွတ်ဆလင်များ" ဟု သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်သည့် မူဝါဒကို ကျင့်သုံးလာသည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်အသုံးကို စာရွက်စာတမ်းများတွင် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဥပဒေအရ တိုင်းရင်းသား မဟုတ်သော်လည်း နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရရှိစေမည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ရိုဟင်ဂျာများကို မည်သူက နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပေးမည့် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရက ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။ ယင်းကမ်းလှမ်းချက်ကို ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်း အနည်းငယ်ကသာ လက်ခံခဲ့သည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်သူများအနေဖြင့် ယခင်ကကဲ့သို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် မလိုအပ်တော့သလို လူမျိုး၊ ဘာသာတို့အား

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ဖြည့်ရန်လည်း မလိုအပ်တော့ပေ။ သို့သော် အောက်ခြေ၌ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အရာရှိများကမူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများကို ဘင်္ဂါလီများဟု ဖော်ပြခိုင်းနေဆဲဖြစ်သည် ဟု သတင်းများကဆိုသည်။ နိုင်ငံသားအဖြစ် (မည်သည့်အမျိုးအစားမဆို) အသိအမှတ်ပြုခံရသူသည် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပေါ်တွင် ဘင်္ဂါလီလူမျိုးဟု သတ်မှတ်ဖော်ပြခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းနိုင်ငံသားစိစစ်မှု လုပ်ငန်းကို ရိုဟင်ဂျာတို့က ယုံကြည်စိတ်ချခြင်းမရှိချေ။ အကြောင်းရင်းများမှာ လျှောက်ထားရာတွင် ဘင်္ဂါလီဟု လျှောက်ထားနေရဆဲဟု အများအပြားကဆိုခြင်း၊ နိုင်ငံသားအတည်ပြုရေးကတ် ရရှိသူများမှာ ထူးခြားသည့် အခွင့်အရေးနှင့် ခံစားခွင့်များ မရရှိခြင်း၊ ငါးဖမ်းသွားရန် ဘင်္ဂါလီစားဖွင့်ရန်တို့အတွက် အစိုးရက ယင်းနိုင်ငံသားအတည်ပြုရေးကတ်ကို အတင်းအကြပ်တင်ပြရန် တောင်းဆိုလာခြင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုကြသည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့အနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် အစိုးရက ဆက်လက်တောင်းဆိုနေသော်လည်း အများစုကမူ လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရလဒ်အပေါ် အာမခံချက် ပိုမိုပေးရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။ အများအပြားက မိမိတို့မှာ နိုင်ငံသားများဖြစ်နေပြီးဖြစ်ကာ အခွင့်အရေးများကို တရားဝင် ဖယ်ရှားပစ်ရန် အစိုးရက ၎င်းတို့အား နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်မပြုမည် သို့မဟုတ် အဆင့်နိမ့်သော နိုင်ငံသား အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်မည် (နိုင်ငံသားထက်နိမ့်သော နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူ) တို့ကို စိုးရိမ်နေကြသည်ဟု ဆိုသည်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ဥပဒေအရ နိုင်ငံသားထက်နိမ့်သော ဧည့်နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များအရ အဆိုပါ နိုင်ငံသားများမှာ နိုင်ငံရေးရာထူးအတွက် ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်မရှိ၊ စစ်တပ်၊ ရဲနှင့် အစိုးရဌာန ရာထူးများ ရယူခွင့်မရှိ၊ မြေ သို့မဟုတ် ငွေကြေး အမွေဆက်ခံခွင့်မရှိ၊ ဆေးပညာ၊ ဥပဒေစသည့် သက်မွေးပညာအချို့ကို သင်ကြားခွင့်မရှိချေ။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဥပဒေအရ ဧည့်နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူ၏ တတိယမျိုးဆက်ကျမှသာလျှင် နိုင်ငံသားအဖြစ် အပြည့်အဝခံစားခွင့် ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

ရိုဟင်ဂျာတို့သည် ဥပဒေကြောင်း၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအရ အကြီးအကျယ် ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့မှာ ၎င်းတို့ရွာမှ အပြင်ကိုသွားမည်ဆိုပါက ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်လိုပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် အခြားအခြေခံဝန်ဆောင်မှုများအား လက်လှမ်းမမီကြချေ။ ဆရာဝန်၊ သူနာပြု၊ ကျောင်းဆရာအလုပ်များအပါအဝင် နိုင်ငံဝန်ထမ်းအလုပ် လုပ်ခွင့်မရှိ။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် အာဏာပိုင်တို့က ရိုဟင်ဂျာတို့အား ရွေးချယ်၍ အတင်းအကြပ် အလုပ်စေခိုင်းခြင်း၊ အမွေဖမ်းဆီးခြင်းများ ပြုလုပ်သည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့ လက်ထပ်ပါက အာဏာပိုင်တို့ထံမှ ခွင့်ပြုမိန့်လိုအပ်ပြီး မိသားစုတစ်ခုလျှင် ကလေးနှစ်ဦးအထိသာ မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုသည်။ သို့ရာတွင် ကလေးနှစ်ဦး မူဝါဒမှာ တသမတ်တည်း ကျင့်သုံးခြင်းကား မဟုတ်ချေ။ အများအားဖြင့် ရိုဟင်ဂျာမိသားစုများတွင် နှစ်ဦးထက်ပိုသော ကလေးများကို အာဏာပိုင်တို့က မှတ်ပုံတင်ပေးသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ မှတ်ပုံမတင်သည့် ဖြစ်ရပ်များလည်း ရှိနေသည်။

ရိုဟင်ဂျာများ အိမ်ဆောက်ခြင်း၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ခြင်းများအပေါ် ကန့်သတ်မှုများရှိသည်။

သတင်းများအရ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ဒေသလုံခြုံရေးအရာရှိများသည် အရေအတွက် မသိရှိသော ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် အမွေဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ကြသည်ဟုဆိုသည်။ အဆိုပါ အဖြစ်အပျက်အများစုမှာ ဩဂုတ်မှ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။

အပိုင်း ၃။ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ခွင့်

အပြည့်အဝ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒ လွတ်လပ်စွာဖော်ပြရန် အာမခံမှုများကို အချို့ပြဌာန်းချက်များက တားဆီးထားသော်လည်း ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့စိတ်ကြိုက်အစိုးရကို လျှို့ဝှက်မဲပေးသော ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်ခွင့်ရှိကြောင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ပြဌာန်းထားသည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရှိ

တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၏ အမတ်နေရာလေးပုံတစ်ပုံကို တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ စစ်မှုထမ်းများကို ခန့်ထားရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံက ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး စစ်တပ်သည် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား၊ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် အကျဉ်းထောင်နှင့် အခြားတာဝန်များကို ရယူထားသော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနတို့၏ ဝန်ကြီးများကို ခန့်အပ်ကာ၊ သမ္မတက နိုင်ငံအဆင့် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခဲ့လျှင် အာဏာအရပ်ရပ်ကို စစ်တပ်က ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟုလည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခြားပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ခုအရ နိုင်ငံခြားသားနှင့် တိုက်ရိုက်အမျိုးတော်စပ်သူကို သမ္မတဖြစ်ခွင့် ပိတ်ပင်ထားသည်။ ယင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ပါလီမန်အမတ်စုစုပေါင်း၏ ၇၅% အထက် လိုအပ်သဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံ ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် စစ်တပ်ကို ဗီတိုအာဏာ ပေးအပ်ထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်မှု

မကြာသေးမီကရွေးကောက်ပွဲများ။ ဧပြီလ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအား ယေဘုယျလက်ခံထားသော ဒီမိုကရေစီ စံနှုန်းများနှင့်အညီ ကျင်းပခဲ့သည်ဟု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက အစီရင်ခံသည်။ အဆောက် အအုံအပိုင်း အားနည်းချက်အချို့ရှိသော်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် ပြည်သူများ၏ဆန္ဒကို ယေဘုယျထင်ဟပ်သည်ဟု လေ့လာသူများကဆိုသည်။ ပါလီမန်တွင် နေရာအများအပြားအတွက် ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပဘဲ စစ်တပ်အတွက် ဖယ်ထားခြင်း၊ အချို့ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို ခွဲခြားဆက်ဆံသည့်သဘောဖြင့် အရည်အချင်းမပြည့်မီဟု သတ်မှတ်ခြင်း၊ ရိုဟင်ဂျာအများစုမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မတိုင်မီ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးခွင့် ရခဲ့ကြသော်လည်း ယခုရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခွင့်မရခြင်း၊ အချို့ပဋိပက္ခဒေသများတွင် အစိုးရက ရွေးကောက်ပွဲကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ခြင်း စသည်တို့ကိုစိုးရိမ်ကြောင်း လေ့လာသူများကပြောသည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဦးဆောင်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ၁၁၅၀ နေရာ၌ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ပြီး အမတ်နေရာ ၇၇% ကို အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်မှု။ အတိုက်အခံပါတီများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့၏ စုဝေးခွင့် နှင့် ဆန္ဒပြခွင့် အခွင့်အရေးများကို ဆက်လက်ကျင့်သုံး ရရှိနေသည်။

အမျိုးသမီးနှင့်လူနည်းစုတို့၏ပါဝင်မှု။ နိုင်ငံရေးတွင် အမျိုးသမီးများ၊ လူနည်းစုလူမျိုးများပါဝင်ခွင့်ကို ကန့်သတ် ထားသည့် ဥပဒေမရှိသလို ၎င်းတို့ကလည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သော အမျိုးသမီးအရေအတွက်၊ လူနည်းစုလူမျိုးအရေအတွက်မှာ နည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအဆင့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီး ၂၂ ဦးအနက် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် တစ်ဦးတည်းသာလျှင် အမျိုးသမီးဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အားလုံးရှိ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များတွင် အမျိုးသမီးအရေအတွက်စုစုပေါင်းမှာ ၁၀% ကျော်ရှိသည်။ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများကို အမျိုးသမီး နှစ်ဦးက ဝန်ကြီးချုပ်များအဖြစ် ဦးဆောင်နေသည်။

အောက်တိုဘာလအထိ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ် ခုနစ်ခု အနက် ရခိုင်ပြည်နယ်အပါအဝင် ဝန်ကြီးချုပ် ငါးဦးမှာ တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယသမ္မတနှစ်ဦးအနက် တစ်ဦးမှာ လူနည်းစု ချင်းတိုင်းရင်းသား ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အသီးသီးရှိ လွှတ်တော်အမတ်များတွင် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ ကိုယ်စားပြုမှု မှာ ၉% ခန့်ရှိသည်။ တိကျသော အချက်အလက်များ မရရှိသဖြင့် အဆိုပါ ကိန်းဂဏန်းတွင် တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ် အများအပြားရှိသော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိချေ။

နိုင်ငံမဲ့အများစုဖြစ်နေသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများမှာ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး (မဲပေးခွင့် သို့မဟုတ် ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်) များဆိုးဆိုးဝါးဝါးဆုံးရှုံးနေပြီး ၎င်းတို့အား နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှ ဆက်လက်ဖယ်ထုတ်ထားခြင်း

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ခံနေရသည်။ ရိုဟင်ဂျာတို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်လူဦးရေ၏ သုံးပုံ တစ်ပုံခန့်ရှိသော်လည်း ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ယင်းတို့ကို ကိုယ်စားပြုသူမရှိဘဲ ရိုဟင်ဂျာအများစုရှိသော ဒေသများအား တိုင်းရင်းသား ရခိုင်အမျိုးသား ပါတီများကသာ ကိုယ်စား ပြုနေကြသည်။

အပိုင်း ၄။ အစိုးရအတွင်း အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်းနှင့်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း

အရာရှိများ၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်များပေးရန် ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသလို အစိုးရကလည်း အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ထိန်းချုပ်ရေးကို ဆက်လက်ကြိုးပမ်းနေသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလက စတင်၍ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များအကြား အကျင့်ပျက်ခြစားမှု အလွန်အမင်းကျဆင်းသွားကြောင်း ပုံပြင်ဆန်ဆန် အစီရင်ခံစာများက ညွှန်ပြနေသော်လည်း အစိုးရ၏ အချို့အစိတ်အပိုင်းများတွင် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုတိုက်ဖျက်ရေးမှာ အကန့်အသတ်ရှိ နေဆဲဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အကန့်အသတ်ရှိနေသော အစိတ်အပိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအရ စစ်တပ်က ခန့်အပ်သော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးလက်အောက်မှ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနသည်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုသည် ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တရား စီရင်ရေးကဏ္ဍတွင် ဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှုများတွင် မှုခင်းစုံစမ်းရန်အတွက် ခံရသူက ရဲကို လာဘ်ထိုးခြင်း၊ အရပ်သား များထံမှ ရဲကပုံမှန်ငွေညှစ်ခြင်းများရှိသည်ဟု သတင်းရရှိသည်။ ဥပဒေစနစ်ရှိ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို ပိုမိုကိုင်တွယ်နိုင်ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲသည့်အနေဖြင့် အစိုးရက တရားသူကြီးများ၊ ရှေ့နေများအတွက် ကျင့်ဝတ်အသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အစိုးရအရာရှိများ၏ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုအချို့ကို အစိုးရက ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပိုင်ရှင်ထံပြန်ပေးသည့် အရုပ်တော်ပုံ၌ ပါဝင်ပတ်သက်သည်ဟုဆိုသော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အရာရှိကြီး လေးဦးကို ဇူလိုင်လတွင်း၌ တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ယင်းအမှုကို အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်ထံ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီး ယခုနှစ်ကုန်အထိ အမှုကိုဆက်လက်စစ်ဆေးရန် စောင့်နေဆဲဖြစ်သည်။

ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုထုတ်ဖော်ချက်၊ အစိုးရအရာရှိများမှာ ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုအား ဥပဒေအရ အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဖော်ပြောကြားရန် မလိုအပ်ချေ။ ဥပဒေအရ သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများသည် မိမိတို့မိသားစု ပိုင်ဆိုင်မှု စာရင်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နာယကထံ ပေးပို့ရမည်ဖြစ်ပြီး သမ္မတကခန့်အပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မိမိတို့ပိုင် ပစ္စည်းစာရင်းကို သမ္မတထံတင်ပြရန် လိုအပ်သည်။ ယင်းစာရင်းများကို အစိုးရက အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိချေ။

အစိုးရဝန်ထမ်းများသည် ကျပ် ၂၅,၀၀၀ (၁၉ ဧေါ်လာ) ထက်ပို၍ တန်ဖိုးရှိသော လက်ဆောင်များ လက်ခံခွင့် မရှိ။ လက်ခံသည်ဖြစ်စေ၊ လက်မခံသည်ဖြစ်စေ၊ ဝန်ထမ်းများသည် လက်ဆောင်ပေးရန် ကမ်းလှမ်းမှုကို စည်းမျဉ်းအရ ကြီးကြပ်သူထံ အစီရင်ခံရသည်။

အပိုင်း ၅။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုစွပ်စွဲချက်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့များ၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုအပေါ် အစိုးရ၏သဘောထား

ပြည်တွင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များအား လွတ်လွတ်လပ်လပ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို အစိုးရက အပြည့်အဝ ခွင့်ပြုခြင်း မရှိပေ။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် အန်ဂျီအိုများသည် ရုံးခန်းဖွင့်ပြီး အလုပ်လုပ်နိုင်သည်။ ပုံမှန်စောင့်ကြည့်မှုများ ရှိသော်လည်း အာဏာပိုင်များ၏ အနှောင့်အယှက်ပေးမှု အလွန်နည်းသည်။ တစ်ခါတရံတွင် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့်တွဲမလုပ်ရန် အိမ်ရှင်၊ မြေရှင်များကို အာဏာပိုင်တို့က ဖိအားပေးမှုများရှိသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

နိုင်ငံတကာ အန်ဂျီအိုများအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူ၊ ထောက်ခံသူတို့မှာ နိုင်ငံအတွင်း ဝင်ရောက်ရန် ကာလတို ဗီဇာရရှိပြီး ၎င်းတို့နေထိုင်ခွင့် သက်တမ်းတိုးရန်အတွက် ကာလတစ်ခုတွင် တိုင်းပြည်မှ ပုံမှန်ထွက်ခွာကြရသည်။ နိုင်ငံခြားသားများ သွားလာမှု၊ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် ပတ်သက်ဆက်သွယ်သည့်သူများကို စစ်ဆေးမေးမြန်းမှုများပြုလုပ်သည်။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံတကာအဖွဲ့များ။ နှစ်ကုန်ချိန်တွင် အစိုးရသည် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး (အိုအိပ်ချ်အိပ်ချ်အာ) ဖွင့်လှစ်ခွင့်ကို သဘောတူခြင်း မရှိသေးပေ။ အိုအိပ်ချ်အိပ်ချ်အာ ဝန်ထမ်းများအား တိုင်းပြည်အတွင်း ပုံမှန်လာရောက်ရန် ခွင့်ပြုသော်လည်း အစိုးရသည် အချို့ အိုအိပ်ချ်အိပ်ချ်အာ ဝန်ထမ်းများအား ဗီဇာထုတ် ပေးရန် ကြန့်ကြာမှုများရှိနေပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ပဋိပက္ခဒေသများသို့ သွားရောက်ပါက ခရီးသွားခွင့်ပြုမိန့် လိုအပ်ချက် များ ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။

"မကြာသေးမီက စစ်တပ်နှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၊ အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အဓမ္မထိန်းသိမ်းခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ လူမဆန်စွာ ဆက်ဆံခြင်း၊ အဓမ္မကျင့်ခြင်း၊ အခြားပုံစံဖြင့် လိင်ပိုင်း အကြမ်းဖက်ခြင်း၊ ဥပဒေပြင်ပမှဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရုံးတင်စစ်ဆေးခြင်းမရှိဘဲသတ်ဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အဓမ္မသတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အတင်းအကြပ် ပျောက်ကွယ်စေခြင်း၊ အတင်းအကြပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ ပစ္စည်းများကို ဥပဒေမဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်းနှင့် အခြားဖြစ်ရပ်များအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု စွပ်စွဲချက်များအပေါ် ကျူးလွန်သူများကို တာဝန်အပြည့်အဝ ယူစေရေး၊ ခံရသူများအတွက် တရားမျှတမှုရှိစေရေး ရည်ရွယ်လျက် အချက်အလက်နှင့် ဖြစ်စဉ် တည်ဆောက်ရန်အတွက်" ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီက လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာအချက်အလက် ရှာဖွေရေးအဖွဲ့ကို မတ်လ ၂၄ ရက်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အစိုးရကလက်မခံဘဲ အချက်အလက် ရှာဖွေရေးအဖွဲ့ကို ပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်မပြုခဲ့ချေ။ စက်တင်ဘာလက ကျင်းပသော လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီအစည်းအဝေး၌ အချက်အလက်ရှာဖွေရေးအဖွဲ့၏ သက်တမ်းကို နောက်တစ်နှစ် ထပ်မံတိုးခဲ့သည်။

ယခင်နှစ်များနှင့်မတူ ကုလသမဂ္ဂ အထူးလူ့အခွင့်အရေးကိုယ်စားလှယ်အား အစိုးရက ပြည်ပခွင့်မပေး ကြောင်း ဒီဇင်ဘာလက ကြေညာခဲ့သည်။ ယခုနှစ်အစောပိုင်းက အထူးကိုယ်စားလှယ်အား ပြည်ပခွင့် ပေးခဲ့သော်လည်း ကချင်ပြည်နယ်သို့ သွားရောက်မည့် ခရီးစဉ်ကို ကန့်သတ်ခဲ့ပြီး အချို့အကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံမှုကိုလည်း ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီအဖွဲ့အား အကျဉ်းထောင်များသို့ ဝင်ခွင့်ပြုမည်ဟုဆိုသော မြန်မာ အစိုးရ၏ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ကတိအတိုင်း အိုင်စီအာစီသည် အရပ်ဘက်အကျဉ်းထောင်များနှင့်ရဲဘက်စခန်းများသို့ ဝင်ရောက်ခွင့် အပြည့်အဝရရှိခဲ့သည်။ အစိုးရသည် အိုင်စီအာစီကို ရှမ်းပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်အပါအဝင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု ပြည်နယ်များတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခွင့် ပြုခဲ့သည်။

အစိုးရလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များ။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုအချို့ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်တွင် ပြစ်မှု၌ပါဝင်သော ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ စစ်သားများကို တာဝန်ခံစေရန် အစိုးရကို တောင်းဆိုမှုများရှိပြီး အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင်မူ မတရားမှုဖြစ်ပွားခဲ့သည်ကို ငြင်းဆိုမှုများ ရှိသည်။ ကော်မရှင်၏ ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်ပြီး လွတ်လပ်သောအဖွဲ့အဖြစ် လှုပ်ရှားနိုင်မှုမှာ အကန့်အသတ်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ စက်တင်ဘာလကုန်ပိုင်း၌ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ သွားရောက်ခဲ့ပြီး လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ အင်အားအလွန်အကျွံ သုံးစွဲခြင်းမရှိသလို လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများလည်း မရှိကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ လူ့အခွင့်အရေး သင်ရိုးညွှန်တမ်းရေးဆွဲခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး စာရွက်စာတမ်း ဖြန့်ဝေခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေး သင်တန်းပေးခြင်းများကို ကော်မရှင်က အားပေးကူညီပေးခဲ့သည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း ကိုဖီအာနန်ဦးဆောင်သော ရခိုင်ပြည်နယ်အရေး အကြံပေးကော်မရှင်သည် အာဆာ၏တိုက်ခိုက်မှုများ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မစတင်မီအချိန် ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့က အပြီးသတ် အစီရင်ခံစာကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးဆောင်သော အကြံပြုချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကော်မရှင်ကို အစိုးရကဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ စက်တင်ဘာ ၁၉ ရက်နေ့က လူထုကို ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ယင်းအကြံပြုချက်များကို အတတ်နိုင်ဆုံး အကောင်အထည် ဖော်သွားမည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာလအတွင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ရိုဟင်ဂျာတို့အပေါ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက ကျူးလွန်သည်ဟုဆိုသော အကြမ်းဖက်မှုဆိုင်ရာ သတင်းများအပေါ် အစိုးရဦးဆောင်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ အများအပြား၏ ရလဒ်မှာ တရားစွဲဆိုခြင်း သို့မဟုတ် တာဝန်ခံစေခြင်းများဖြင့် အဆုံးသတ်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ စစ်တပ်ကခန့်ထားသော ဒုသမ္မတ ဦးမြင့်ဆွေဦးဆောင်သည့် မောင်တော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်က ကြားဖြတ်အစီရင်ခံစာကို ဇန်နဝါရီ ၃ ရက်က ထုတ်ပြန်ရာတွင် မုဒိန်းမှုကျူးလွန်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်များအတွက် ဥပဒေကြောင်းအရ အရေးယူရန် သက်သေလုံလောက်မှုမရှိကြောင်းနှင့် ဆူပူမှုမှာ ပြည်ပရန်ပုံငွေအထောက်အပံ့ ရရှိထားသည့် အကြမ်းဖက်သမားများ၏ လုပ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လတွင် ထုတ်ပြန်သော မောင်တော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင်၏ အပြီးသတ် အစီရင်ခံစာအတွက် ရခိုင်မြောက်ပိုင်း အကြမ်းဖက်မှုများကို စစ်တပ်နှင့် ရဲတို့က သီးခြားစီစုံစမ်းပြီး တင်ပြကြသည်။ ယင်းအစီရင်ခံစာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်များမှာ အခြေအမြစ်မရှိကြောင်း အစိုးရက ဖော်ပြခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူများကမူ ကော်မရှင်၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးသည့်နည်းလမ်းတွင် အကြီးအကျယ် မှားယွင်းနေကြောင်း ထောက်ပြကြသည်။ ယင်းအမှားများတွင် မတရားခံရသူ ပြောနေသည်ကို ကြားဖြတ်၍ ၎င်းထွက်ဆိုမှုမှာ မှားယွင်းသည်ဟုဆိုကာ အစိုးရပိုင် ရုပ်မြင်သံကြားတွင် အပြန်အလှန်ပြောဆိုမှုကို ထုတ်လွှင့်ခြင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

အပိုင်း ၆။ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းက အနိုင်ကျင့်ခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးခြင်း

အမျိုးသမီးများ

အစ္စမကျင့်မှုနှင့်အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု။ အစ္စမကျင့်မှုသည် ဥပဒေမဲ့လုပ်ရပ်ဖြစ်သော်လည်း ကြီးမားသည့် ပြဿနာ တစ်ရပ်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေကာ အစိုးရကဥပဒေကို ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိချေ။ မိန်းမမှာ အသက် ၁၃ နှစ်အောက်မငယ်ပါက အိမ်ထောင်ဖက်ကို အစ္စမကျင့်ခြင်းမှာ ပြစ်မှုမမြောက်ပေ။ အစ္စမကျင့်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးသော်လည်း သားကောင်များအပေါ် ရဲတပ်ဖွဲ့က စာနာမှုမရှိကြောင်း သတင်းများက ဆိုသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ရဲတပ်ဖွဲ့က အစ္စမကျင့်မှုတိုင်ကြားသည့် အမျိုးသမီးများကို နှုတ်ဖြင့်ဆဲဆိုလေ့ရှိကာ အမျိုးသမီးမှာ ကျူးလွန်သူကို အသရေ ဖျက်လိုသည်ဟူသော သံသယဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်းပင် ခံရနိုင်သည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ပြောကြားသည်။

လင်မယားချင်း နှိပ်စက်ခြင်းအပါအဝင် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုမှာ ပြဿနာကြီးတစ်ရပ်အဖြစ်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ မိသားစုအတွင်း အနိုင်ကျင့်မှုမှာ ပျံ့နှံ့နေပြီး လူမှုရေးအရ လက်သင့်ခံကြသည်။ အစိုးရက အချက်အလက် ကောက်ယူခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ခံရသူက တိုင်ကြားခြင်းလည်း မရှိသဖြင့် လင်မယားချင်း အနိုင်ကျင့်မှု သို့မဟုတ် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု အခြေအနေကို တိုင်းတာရန်ခက်ခဲသည်။ လူအချင်းချင်း အခြားလူတစ်ဦးအား ကိုယ်ခန္ဓာ ထိခိုက်နာကျင်စေခြင်းကို ဥပဒေက တားမြစ်ထားသော်လည်း မိန်းမက အသက် ၁၄ နှစ် အောက်ငယ်သည့် အခြေအနေမှအပ လင်မယားချင်းအနိုင်ကျင့်မှု သို့မဟုတ် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုအတွက် သီးခြားဥပဒေပြဌာန်းချက်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

မရှိချေ။ ဥပဒေချိုးဖောက်ပါက ငွေဒဏ်အပြင် ထောင်ဒဏ် တစ်နှစ်မှ တစ်သက်တစ်ကျွန်းအထိ ကျခံရနိုင်သည်။ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ထပ်နေမှု၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဥပဒေအချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်နေမှုများက အဆိုပါအကန့်အသတ်ရှိ ကာကွယ်မှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ကချင်၊ ရှမ်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် စစ်တပ်နှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ အဓမ္မကျင့်မှုစွပ်စွဲချက်များ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟု ကုလသမဂ္ဂ၊ မီဒီယာနှင့် အန်ဂျီအိုတို့က ဆိုသည်။ အဓမ္မကျင့်မှုကို တမင်ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ကြံစည် ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟူသော စွပ်စွဲမှုအားလုံးကို စစ်တပ်က ငြင်းဆိုသည်။ သို့သော် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ အရပ်သားမိန်းမများအား စစ်တပ်ဖွဲ့ဝင်များက ကျူးလွန်ခဲ့သည့် အဓမ္မကျင့်မှု ၄၀ ကိုမူ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က ဝန်ခံခဲ့သည်။

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှောင့်ယှက်မှု။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှုကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေက တားမြစ်ထားပြီး နှုတ်ဖြင့် ဖော်ကားမှုကို ထောင်ဒဏ် တစ်နှစ်အထိလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ထိလက်ရောက်ဖော်ကားမှုကို ထောင်ဒဏ် အများဆုံး နှစ်နှစ်အထိလည်းကောင်း ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ များသောအားဖြင့် တိုင်ကြားခြင်း မရှိသည့်အတွက် ယင်းအမှုဖြစ်ပွားမှုအခြေအနေကို မသိရှိနိုင်ချေ။ ရဲတပ်ဖွဲ့ စစ်မေးမှုများမှာ သားကောင်အပေါ် စာနာမှုမရှိဘဲ စနစ်တကျ စုံစမ်းခြင်း သို့မဟုတ် တရားစွဲဆိုခြင်းအဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာလေ့မရှိကြောင်း ဒေသခံ အရပ်ဖက်အဖွဲ့များက ဆိုသည်။

အတင်းအကြပ် လူဦးရေထိန်းချုပ်ခြင်း။ အတင်းအကြပ် ကိုယ်ဝန်ဖျက်ချခြင်း သို့မဟုတ် ဆန္ဒမပါဘဲ သား ကြောဖြတ်ခြင်းများ ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိချေ။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေထိန်းချုပ်ရေးနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အတည်ဖြစ်ပါက ယင်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် သားဆက်ခြားရေး လိုအပ်ချက်များ ပါဝင်သဖြင့် မျိုးပွားခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး ကာကွယ်ခြင်းများကို ထိခိုက်နိုင်ချေရှိသည်။ ယင်းဥပဒေအရ လူဦးရေ၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်၊ မွေးဖွားနှုန်း၊ စားနပ်ရိက္ခာ ရရှိနိုင်မှု စသည့်အချက်များအပေါ် မူတည်၍ သမ္မတ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရက အထူးဒေသများ သတ်မှတ်နိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ အထူးဒေသအဖြစ် ကြေညာပြီးသည်နှင့် သားဆက်ခြားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော စည်းကမ်းများအပါအဝင် လုပ်ငန်းမျိုးစုံ ဆောင်ရွက်ရန် အထူးကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုအဖွဲ့များကို အစိုးရက ဖွဲ့စည်းခွင့်ပြုမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပြီးကတည်းက အထူးဒေသများ ကို အစိုးရက သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်း မရှိသေးချေ။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း မြို့နယ် နှစ်ခုတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရက ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ကလေး နှစ်ယောက် အမိန့်မှာ ဆက်လက်အာဏာတည်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် ယင်းအမိန့်ကို တသမတ်တည်း လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း မရှိဟု အစိုးရနှင့် အန်ဂျီအိုတို့က ဆိုသည်။ (အပိုင်း ၁- စ ကို ကြည့်ပါ။)

ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်သေနှုန်းနှင့် သန္ဓေတားမှု အခြေအနေခန့်မှန်းချက်များကို www.who.int/reproductivehealth/publications/monitoring/maternal-mortality-2015/en/ တွင် ကြည့်ရှုနိုင် သည်။

ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း။ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ အမွေဆက်ခံမှု၊ ဘာသာရေးနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအဆင့်အတန်းအပါအဝင် အမျိုး သမီးများသည် ဥပဒေအရ အမျိုးသားများနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးရှိသည်။ သို့သော် အစိုးရက ယင်းဥပဒေကို အာဏာ တည်စေခြင်း ရှိ/မရှိမသေချာပေ။ ဥပဒေအရ တူညီသော အလုပ်အတွက် လုပ်ခတူညီရမည်။ သို့သော် တရားဝင် လုပ်သားကဏ္ဍက ယင်းလိုအပ်ချက်ကို လိုက်နာလေးစားခြင်း ရှိ/မရှိမှာ မရှင်းလင်းချေ။ အထည်ချုပ်စက်ရုံကဲ့သို့ ကဏ္ဍက လိုက်နာခြင်းမရှိဟု အန်ဂျီအိုများက အစီရင်ခံသည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုက အမျိုးသမီးများကို အချိုးအစား မညီမျှစွာ ထိခိုက်စေလျက်ရှိသည်။ အစိုးရဝန်ထမ်းခန့်ထားသည့် ဥပဒေတွင် အမျိုးသားများနှင့်သာ သင့်တော်သည့် အလုပ်အတွက် အမျိုးသားများကိုသာ ခန့်ထားခြင်းကို မည်သည့်အရာကမျှ မတားဆီးရဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

သို့သော် အမျိုးသားများနှင့်သာ သင့်တော်သည့်အလုပ်မှာ မည်သည့်အလုပ်များဖြစ်သည်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားခြင်း မရှိပေ။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အမွေဆက်ခံခြင်းတို့အတွက် ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေပြီး ဥပဒေပြုအာဏာပိုင်က ပြဋ္ဌာန်းသော ဥပဒေများနှင့် ကွဲလွဲမှုများရှိသည်။

ကလေးများ

မွေးစာရင်း။ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် လူမျိုး ၁၃၅ မျိုးနှင့် ယခင်နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီသူများကို ၁၉၉၂ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဥပဒေက နိုင်ငံသားအဖြစ်ကို အလိုအလျောက် ပေးအပ်သည်။ ထို့ပြင် မည်သည့်နိုင်ငံသားအမျိုးအစားဖြစ်စေ၊ မိဘတစ်ဦးဦးက နိုင်ငံသားအပြည့်အဝဖြစ်ပါက ဒုတိယမျိုးဆက် ကလေးများကို နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် အပြည့်အဝပေးသည်။ ဧည့်နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားပြုသူများ၏ တတိယမျိုး ဆက်ကလေးများမှာ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် အပြည့်အဝရရှိသည်။ မိဘနှစ်ပါးလုံးမှာ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသော တိုင်းရင်းသား ၁၃၅ မျိုးထဲမှဖြစ်ပါက ဆင်းသက်လာသူများမှာ နိုင်ငံသား အပြည့်အဝဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေတွင် ရိုဟင်ဂျာအား တိုင်းရင်းသားအုပ်စုအဖြစ် အစိုးရက တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းမရှိပေ။

မွေးစာရင်းပြုလုပ်ရာတွင် ကျေးလက်-မြို့ပြကွာဟမှု အထိုက်အလျောက်ရှိသည်ဟု ထင်ရှားသော နိုင်ငံတကာ အန်ဂျီအို တစ်ခုကဆိုသည်။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးကဲ့သို့ အဓိက မြို့ကြီးများတွင် မွေးဖွားပြီးသည်နှင့် ချက်ချင်း မှတ်ပုံတင်သည်။ အခြားမြို့ကြီးများတွင် အခြေခံအများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရန်နှင့် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ် ရရှိရန်အတွက် မိဘများက ကလေးမွေးဖွားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ရသည်။ မြို့လေးများနှင့် ကျေးရွာများတွင်မူ မွေးစာရင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှာ တရားဝင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း မရှိသလို တစ်ခါတစ်ရံ မှတ်ပုံတင်ခြင်းလည်းမရှိပေ။ ရိုဟင်ဂျာ အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် မွေးစာရင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှာ အရေးကြီးသည့် ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်သည်။ (အပိုင်း ၂-ဃ ကို ကြည့်ပါ။) ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ လူဦးရေထက်ဝက်ခန့်မှာ မွေးဖွားမှုအထောက်အထားများ မရှိသည့်အတွက် အစိုးရအနေ ဖြင့် "အားလုံး မွေးစာရင်းပြုလုပ်ပေးသည့် လှုပ်ရှားမှုကြီး" ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း ရခိုင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာအကြံပေး ကော်မရှင်က အဆိုပြုထားသည်။

မွေးစာရင်းသည် ကလေးလုပ်သား၊ အသက်မပြည့်မီ အိမ်ထောင်ပြုခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့/ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များထဲ သွတ်သွင်းခြင်းစသည့် အန္တရာယ်များမှ ကလေးများကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်သော အရေးကြီးသည့် အထောက်အထားဖြစ်သည်။ မွေးစာရင်းမရှိခြင်း၊ မကြာခဏဆိုသလို မွေးစာရင်းမရနိုင်ခြင်းမှာ ဝေးလံသောဒေသရှိ လူထုအတွက် အများပြည်သူ ဝန်ဆောင်မှုများရယူရာတွင် ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ပညာရေး။ ဥပဒေအရ ပညာရေးသည် စတုတ္ထတန်းအထိ အားလုံးမသင်မနေရ အခမဲ့ဖြစ်သည်။ ကျောင်းများကို အစိုးရက ဘတ်ဂျတ်အနည်းငယ်သာ ခွဲဝေပေးပြီး ကျောင်းများက တရားမဝင် အခကြေးငွေများ ကောက်ခံရသည်။ ယင်းသို့ တရားမဝင်ကောက်ခံမှုများ တဖြည်းဖြည်းလျော့နည်းလာပြီး မပေးမနေရ ကောက်ခံမှုမျိုးလည်း ကျဆင်းလာ သည်ဟု ရန်ကုန်မြို့ရှိကလေးအခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူ အများအပြားက ဆိုသည်။

နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်နေရသော ကလေးများနှင့် နိုင်ငံမဲ့ကလေးများအတွက် ပညာရေးလက်လှမ်းမီမှုမှာ အကန့် အသတ်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

ကလေးသူငယ် အနိုင်ကျင့်မှု။ ကလေးသူငယ် အနိုင်ကျင့်မှုကို ဥပဒေများက တားမြစ်ထားသော်လည်း ထိရောက်မှုမရှိသလို လုံလောက်မှုလည်းမရှိချေ။ ကလေးများ၏ ခန္ဓာကိုယ်အား ရိုက်နှက်ဆုံးမခြင်းကို စည်းကမ်းထိန်း သိမ်းမှုအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျင့်သုံးကြကြောင်း အန်ဂျီအိုများက ဆိုသည်။ ဥပဒေအရ အဆိုပါပြစ်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်မှာ အများဆုံး ထောင် နှစ်နှစ် သို့မဟုတ် အများဆုံး ဒဏ်ငွေ တစ်သောင်းကျပ် (၇.၅ ဒေါ်လာ) ဖြစ်သည်။ မိသားစုအတွင်းနှင့် ကျောင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ကလေးလုပ်သားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အမြတ်ထုတ်ခြင်းအနေဖြင့်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

လည်းကောင်း၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင်လည်းကောင်း၊ ကလေးများအပေါ် ကျူးလွန်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများ အတွက် သက်သေဇာတ်လမ်းများရှိသည်။ လူမှုဝန်ထမ်းကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနက ကလေးသူငယ်ကာကွယ်ရေး ရှေ့ပြေးစစ်သင် အစီအစဉ်များ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် မိသားစုနှင့် ကလေးသူငယ် အများအပြားမှာ နေရပ်စွန့်ခွာကြခြင်း သို့မဟုတ် သွားလာမှု အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်းများရှိနေပြီး ယင်းမှတစ်ဖန် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အမြတ်ထုတ်ခံရမှု ပတ်ဝန်းကျင်များနှင့် ကြုံတွေ့ရန် အခြေအနေများ ဖန်တီးပေးလျက်ရှိသည်။ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကလည်း ကလေးများအပေါ် အလားတူ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိသည်။

အသက်မပြည့်ဘဲလက်ထပ်ခြင်းနှင့်အမွေလက်ထပ်စေခြင်း။ ဘာသာရေးနှင့်ကျားမအပေါ် မူတည်၍ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် အနည်းဆုံးရှိရမည့် အသက်ကို ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွက် အသက် ၁၈ နှစ်ဖြစ်ကာ ခရစ်ယာန် ယောကျ်ားလေး အတွက် ၁၆ နှစ်နှင့် မိန်းကလေးအတွက် ၁၅ နှစ်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကလေးသူငယ်လက်ထပ်မှုများရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရအမျိုးသမီးများ၏ ၁၃% ကျော် သည် အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၁၉ နှစ်အကြား အရွယ်တွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည်ဟု ဆိုသည်။ အတင်းအကျပ် လက်ထပ်စေမှုအတွက် စိတ်ချရသည့် စာရင်းဇယားမရှိချေ။ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့တစ်ခုက ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဆန်းစစ်ချက်တစ်ခုအရ ကလေးသူငယ် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် အရေးကြီးပြီး ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု မလုံလောက်သည့် ပြဿနာတစ်ခုဟု ဆိုသည်။

ကလေးသူငယ်လိင်အမြတ်ထုတ်မှု။ ကလေးသူငယ်များမှာ တိုင်းပြည်အတွင်း လိင်လုပ်ငန်းအတွက် အသုံးချခံနေရပြီး ကလေးလိင်ဖျော်ဖြေမှုအတွက် လာရောက်သည့် နိုင်ငံခြားကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်အချို့၏ အမြတ်ထုတ်မှုများလည်းရှိသည်။ ကလေးလိင်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းတားမြစ်ထားသည့် ဥပဒေမရှိချေ။ သို့သော် ပြည်တန်ဆာခေါင်းလုပ်ငန်းနှင့် ပြည်တန်ဆာလုပ်ငန်းကိုမူ ဥပဒေက တားမြစ်ထားသည်။ ရာဇသတ်ကြီးအရ အသက် ၁၄ နှစ်အောက် မိန်းကလေးနှင့် လိင်ဆက်ဆံမှုမှာ ပြစ်မှုမြောက်သည်။ အသက် ၁၈ နှစ်အောက် ကလေးနှင့် ငွေကြေးဖြင့် လိင်ပျော်ပါးခြင်းအတွက် ပြစ်ဒဏ်မှာ ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ် ဖြစ်သည်။ ညစ်ညမ်းစာ ဓာတ်ပုံဗီဒီယိုများကို ဥပဒေက တားမြစ်ထားပြီး အနည်းဆုံး ထောင်ဒဏ် နှစ်နှစ်နှင့် ဒဏ်ငွေကျပ် တစ်သောင်း (၇.၅ ဒေါ်လာ) ချမှတ်နိုင်သည်။ ခံရသူသည် အသက် ၁၄ နှစ် အောက်ဖြစ်ပါက ဥပဒေအရ အခွမကျင့်မှုမြောက်သည်။ အသက် ၁၂ နှစ်မှ ၁၄ နှစ်အတွင်း ဖြစ်ပါက အခွမကျင့်မှုမြောက်သော ပြစ်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်မှာ အများဆုံး နှစ်နှစ်ဖြစ်ကာ အသက် ၁၂ နှစ်ထက်ငယ်ပါက ပြစ်ဒဏ်မှာ ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ်မှ တစ်သက်တစ်ကျွန်းဖြစ်သည်။

နေရပ်စွန့်ခွာကလေးများ။ ပဋိပက္ခဒေသအတွင်းရှိ နေရပ်စွန့်ခွာကလေးများ၏ သေနှုန်းသည် နိုင်ငံ၏ အခြားဒေသမှ ကလေးသေနှုန်းထက် မြင့်မားသည်။ (အပိုင်း ၂-ဃ ကို ကြည့်ပါ။)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကလေးအခွမဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်မှု။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၈၀ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကလေးပြန်အခွမဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်မှု တရားမရှုထောင့်ဆိုင်ရာ ဟိတ် သဘောတူညီချက်၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ မဟုတ်ချေ။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ travel.state.gov/content/childabduction/en/legal/compliance.html ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မိဘအုပ်ထိန်းသူ တစ်ဦးက ကလေးအား ခွင့်ပြုချက်မဲ့ အခွမဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံကို ကြည့်ပါ။

ကျူးဆန့်ကျင့်ရေးဝါဒ

လူနည်းစုကျူးအသိုင်းအဝိုင်းအတွက် ရန်ကုန်မြို့တွင် ရဟူဒီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတစ်ခုရှိသည်။ ကျူးဆန့်ကျင့် ရေးလုပ်ဆောင်မှုများ သတင်းမရရှိပါ။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

လူကုန်ကူးမှု

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လူကုန်ကူးမှုအစီရင်ခံစာ

www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/ ကိုကြည့်ပါ။

မသန်စွမ်းသူများ

ကိုယ်ကာယ၊ အာရုံခံစားမှု၊ အကြား၊ ဉာဏ်ရည်နှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာမသန်စွမ်းသူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမပြုလုပ်ရန် ဥပဒေက တားမြစ်ထားသည်။ မသန်စွမ်းသူများအား လေကြောင်းခရီးသွားလာမှု အပါအဝင် အခြားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကဏ္ဍများတွင် မည်သို့ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမပြုရမည်ကို ဥပဒေက တိတိကျကျ ပြဌာန်းထားခြင်းမရှိဘဲ အများပြည်သူ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် မသန်စွမ်းသူများ လွယ်လင့်တကူ သွားလာနိုင်ရေးအတွက် အာမခံရန် အစိုးရကို ညွှန်ကြားထားသည်။ ယင်းပြဌာန်းချက်များကို အစိုးရက ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း မရှိချေ။

ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မသန်စွမ်းသူများကို ကျန်းမာရေးအရ ပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်ရန် တာဝန်ရှိပြီး လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနသည် သက်မွေးပညာသင်တန်းများနှင့် ပညာရေး၊ လူမှုရေးအကာအကွယ် မဟာဗျူဟာများအတွက် တာဝန်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မသန်စွမ်းသူများ အဖွဲ့ချုပ်သည် မသန်စွမ်းသူများအကျိုးအတွက် ဆောင်ရွက်မည့် အဓိကအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် အစိုးရက အသိအမှတ်ပြုသည်။ မသန်စွမ်းသူများအခွင့်အရေးအတွက် အမျိုးသားကော်မတီသည် ဝန်ကြီးအဆင့်ကော်မတီဖြစ်ပြီး မသန်စွမ်းသူများဆိုင်ရာဥပဒေ အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကော်မတီသည် အစည်းအဝေး မကျင်းပသည်မှာ နှစ်နှစ်ဆက်တိုက် ရှိသွားပြီဖြစ်သည်။

မသန်စွမ်းကလေးများ၏ အထက်တန်းကျောင်းတက်ရောက်မှုနှုန်းမှာ တခြားကလေးများထက် များစွာနည်းပြီး အချို့မသန်စွမ်းကလေးများမှာ ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊ ၎င်းတို့လိုအပ်ချက်များအတွက် နေရာထိုင်ခင်း မရှိခြင်းများကြောင့် လုံးဝအထက်တန်း မတက်သူများပင်ရှိကြောင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ဆိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်အင်္ဂါမသန်စွမ်းသူများအသင်း၏အဆိုအရ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ မြေမြှုပ်မိုင်း စသည်တို့ကြောင့် စစ်မှုထမ်းဟောင်းအများအပြား၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အရပ်သားများမှာ မသန်စွမ်းသူများ ဖြစ်နေကြသည်။ နိုင်ငံအတွင်း ခြေလက်ပြတ်တောက်နေသူ ၁၂,၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး ၎င်းတို့အနက် သုံးပုံနှစ်ပုံ မြေမြှုပ်မိုင်းများကြောင့်ဟု ယုံကြည်ရသည်။ ၎င်းတို့အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးစခန်း ငါးခုရှိသည်။ မသန်စွမ်းသူများမှာ ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်း၊ အရပ်သားများနှင့်အစိုးရအရာရှိများ၏ အနိုင်ကျင့်ခြင်းများကို ရင်ဆိုင်နေရသည်ဟု သတင်းများက ဆိုသည်။ အားလုံးပါဝင်သည့် ပညာရေးအတွက် အတားအဆီးများရှိနေခြင်းမှာ ကြီးမားသည့် အားနည်းချက်ဟု မသန်စွမ်း ကျောင်းသားများက ဆိုသည်။

စစ်မှုထမ်းဟောင်း မသန်စွမ်းသူများမှာ တရားဝင် အကျိုးခံစားခွင့်အတွက် ဦးစားပေးခံရပြီး လစာတူညီသော အရပ်ဘက်ရာထူးနေရာမျိုးတွင် ခန့်ထားလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ကျေးလက်ဒေသတွင် စစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့မှ အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူ မသန်စွမ်းများမှာ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အခွင့်အလမ်းများ သို့မဟုတ် သက်သာသည့် ဆေးဝါးကုသမှု အခွင့်အရေးများကို မရရှိကြချေ။ စစ်သားမဟုတ်သော မသန်စွမ်းသူအတွက် တရားဝင်အထောက်အပံ့မှာ ယာယီမသန်စွမ်းမှုဖြစ်လျှင် လစာ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံကို အများဆုံး တစ်နှစ်ကာလအထိ လည်းကောင်း၊ အမြဲတမ်း မသန်စွမ်းမှုဖြစ်လျှင် အခွန်လွတ် ထောက်ပံ့ကြေးကိုလည်းကောင်း မူအားဖြင့် ရရှိမည်ဖြစ် သည်။ မသန်စွမ်းဖြစ်သွားသည့် အလုပ်သမားများအတွက် အလုပ်အကိုင်ကာကွယ်ပေးရန် ဥပဒေက ပြဌာန်းထား သော်လည်း အာဏာပိုင်တို့က အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမရှိချေ။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

လူမျိုး/လူမျိုးစု/တိုင်းရင်းသား လူနည်းစု

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုသည် လူဦးရေ၏ ၃၀% မှ ၄၀% အထိ ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ် ခုနစ်ခုသည် နိုင်ငံအကျယ်အဝန်း၏ ၆၀ % ခန့်ရှိပြီး လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား အများအပြားမှာ အခြားတိုင်းဒေသကြီးများတွင်လည်း နေထိုင်ကြသည်။ အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် လူနည်းစုများအပေါ် ပညာရေး၊ အိုးအိမ်၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု စသည့်နေရာများတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိနေသည်။ ဘာသာရေးနှင့် လူမျိုးရေးအပေါ်အခြေခံပြီး လုပ်ခလစာကွာခြားမှု ကြီးကြီးမားမား ပုံမှန်ရှိသည်ဟု နိုင်ငံတကာလေ့လာသူများက ဆိုသည်။

မြန်မာစာသည် အစိုးရကျောင်းများတွင် မသင်မနေရ ဘာသာစကားအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိသည်။ အစိုးရ၏ ဧပြီလက ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အမျိုးသားပညာရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းတွင် မိခင်ဘာသာစကား သင်ကြားမှု အကြောင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိဘဲ အကျိုးသက်ဆိုင်သူ တိုင်းရင်းသားများနှင့် လုံလောက်သော ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ မပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် စိတ်ပျက်မိကြောင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့များက ပြောကြားသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ကြီးကြပ်သည့် ကျောင်းများတွင် ကျောင်းသားများမှာ တစ်ခါတစ်ရံ အစိုးရသင်ရိုးညွှန်းတမ်းစာအုပ်များမရရှိပေ။ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုဘာသာစကားများဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုမှာလည်း အလွန်နည်းပါးသည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုရရှိသည့် ဒေသများတွင် အထိုက်အလျောက် လျော့နည်းသွားသော် လည်း စစ်တပ်နှင့် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားအကြား တင်းမာမှုမှာ ဆက်လက်မြင့်မားနေပြီး အရေးပါသော လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် စစ်တပ်က တပ်စွဲထားကာ အချို့မြို့ရွာနှင့် အဝေးပြေးလမ်းများကိုလည်း ထိန်းချုပ်ထား သည်။ စစ်တပ်၏ တပ်ဖွဲ့ဝင်များချထားမှု ပမာဏ ပိုမိုများပြားလာခြင်းသည် တင်းမာမှုနှင့် မလုံခြုံမှုများ၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းဖြစ်သည်ဟု ကေအိုင်အို၊ ကေအန်ယူ အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များက ဆိုသည်။ သတင်းရရှိသော မတရားမှုများတွင် အစိုးရစစ်သားများက သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ အဓမ္မစေခိုင်းခြင်း၊ အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းစေခြင်းနှင့် တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့ဝင်များကို အဓမ္မကျင့်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ အချို့တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကလည်း အဆိုပါ မတရားမှုများကို ကျူးလွန်ကြသည်။ (အပိုင်း ၁-ဆ ကို ကြည့်ပါ။)

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများသည် ၎င်းတို့လူမျိုးအပေါ်မူတည်၍ ပြင်းထန်သော ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် ရင်ဆိုင် နေရသည်။ ရိုဟင်ဂျာအများစုသည် ခရီးသွားလာခွင့်၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုခံယူခွင့်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် (အပိုင်း ၇-ဃ ကိုကြည့်ပါ။)၊ ပညာသင်ယူခွင့်၊ မွေးဖွား/သေဆုံး/ထိမ်းမြားခြင်းကို မှတ်ပုံတင်ခွင့် (အပိုင်း ၂-ဃ ကိုကြည့်ပါ။) များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကြီးအကျယ် ကန့်သတ်မှုများ တွေ့ကြုံနေရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က နေရပ်စွန့်ခွဲရသူ ရိုဟင်ဂျာအများစုမှာ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စားဝတ်နေရေး ကန့်သတ်မှုများသော အမြဲတမ်းကွဲနေနေရ သကဲ့သို့ဖြစ်နေသော ယာယီစခန်းများ တွင်သာ ဆက်လက်နေထိုင်နေကြရသည်။

ဩဂုတ်လအစောပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း အချို့ဒေသများတွင် တပ်ဖြန့်ထားသော စစ်တပ်သည် အတင်းအကြပ်ပျောက်ကွယ်စေခြင်း၊ အဓမ္မဖမ်းဆီးခြင်းအပါအဝင် ဆိုးဝါးသော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့သည်။ ဩဂုတ် ၂၅ ရက်တွင် ရခိုင်မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ လုံခြုံရေးကင်းစခန်း အခု ၃၀ အား တပြိုင်နက်တိုက်ခိုက်မှုမှာ မိမိတို့လက်ချက်ဖြစ်ကြောင်း အာဆာအဖွဲ့က ဝန်ခံသည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့နှင့် ၎င်းတို့နှင့်အတူ လုပ်ကိုင်နေသော ကိုယ်ထူကိုယ်ထတပ်ဖွဲ့များသည် ရိုဟင်ဂျာရွာသားများအား တရားမဲ့သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အဓမ္မကျင့်ခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ အဓမ္မဖမ်းဆီးခြင်း၊ ရာနှင့်ချီသော ကျေးရွာ/ဘာသာရေး အဆောက်အအုံနှင့် အခြား အဆောက်အအုံများကို မီးရှို့ခြင်း စသည့်အကြမ်းဖက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု သတင်းရရှိသည်။ ယင်းအကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ဆက်စပ်သော ဖြစ်ရပ်များက ဒီဇင်ဘာလကုန် အခြေအနေအရ

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

အိပ်ချ်အိုင်ဗီ ကူးစက်ခံရနိုင်ချေရှိသူများအား ရောဂါကာကွယ်ရေး၊ ကုသရေး၊ စောင့်ရှောက်ရေးများကို လက်လှမ်းမီ ရရှိစေနိုင်မှုကိုလည်း အဟန့်အတားဖြစ်စေလျက်ရှိသည်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အလေ့အထများကြောင့် အမျိုးသမီးလိင်လုပ်သားနှင့် လိင်အင်္ဂါပြောင်း အမျိုးသမီးများ အပေါ် ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများ တိုးမြင့်လာကာ အဆိုပါ အမျိုးသမီးများ၏ အိပ်ချ်အိုင်ဗီ ကူးစက်မှု ကာကွယ်ရေး၊ ကုသရေး၊ လူမှုစောင့်ရှောက်ရေးများ ရရှိစေနိုင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ လိင်လုပ်သားများကို ရဲတပ်ဖွဲ့က နှောင့်ယှက်မှုက ကွန်ဒုံးကိုင်ဆောင်မှု အလေ့အထကို အတားအဆီးဖြစ်စေသည်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ခြားအကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ

လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြားအကြမ်းဖက်မှု၊ မွတ်ဆလင်ဆန့်ကျင်ရေးသဘောထားနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ ရှိသည်ဟု သတင်းရရှိသည်။ မဘသ အဖွဲ့ဝင်များအပါအဝင် ဗမာ့ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသားရေး အုပ်စုဝင်များမှာ အစွဲလမ်း ဘာသာကို ဆက်လက်အပုပ်ချနေပြီး မွတ်ဆလင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား သပိတ်မှောက်ရန် ဆော်ကြသည်။

ရဲတပ်ဖွဲ့၏ မမျှတသော ဆက်ဆံမှု၊ အများရှေ့မှောက်မဟုတ်သောနေရာတွင်သာ ဝတ်ပြုရန် ဖိအားပေးမှု၊ နိုင်ငံသားကတ်ရရှိရန် ခက်ခဲမှု၊ ခရီးသွားလာမှုကို ဒေသခံအစိုးရ၏ အနီးကပ်စောင့်ကြည့်ခြင်းခံရမှုနှင့် ပညာရေး အခွင့်အလမ်းများ အကန့်သတ်ခံရမှုတို့ရှိနေကြောင်း မွတ်ဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းက တိုင်ကြားကြသည်။ ဇန်နဝါရီလက ဦးကိုနီလုပ်ကြံခံရမှုမှာ မွတ်ဆလင်အခွင့်အရေးများ တိုးတက်ရေး ဥပဒေဘောင်အတွင်းက တိုက်ပွဲဝင်နေသူများကို တုန့်လှုပ်စေခဲ့သည်ဟု ဘာသာရေးအုပ်စုများက ဆိုသည်။ (အပိုင်း ၁-က ကို ကြည့်ပါ။)

ဧပြီလအတွင်း၌ အမျိုးသားရေးဝါဒီ ဘုန်းကြီး ၁၂ ဦးနှင့် ဒါဇင်နှင့်ချီသော ဒေသခံများသည် ရန်ကုန်မြို့ရှိ မွတ်ဆလင်ဘာသာရေးကျောင်း နှစ်ကျောင်းကို ချိတ်ပိတ်ရန် ဖိအားပေးခဲ့သည်။ ယင်းအဆောက်အအုံမှာ တရားမဝင်ဟု စွပ်စွဲကာ ပိတ်ပစ်ရန် ဒေသခံအာဏာပိုင်များအား ယင်းအဖွဲ့က တောင်းဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဘာသာရေးကျောင်းများကို ဖွင့်လှစ်အသုံးပြုနေသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သည်ဟု မွတ်ဆလင် ခေါင်းဆောင်များက ဆိုပြီး မိမိတို့အား အမျိုးသားရေးဝါဒီများက ၎င်းတို့၏ဘာသာရေးကြောင့် အနိုင်ကျင့်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြည်တွင်း မီဒီယာများကို ပြောကြားသည်။

မေလတွင် အမျိုးသားရေးဝါဒီ ဘုန်းကြီးများက ရန်ကုန်မြို့၊ မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်တွင် ရိုဟင်ဂျာများ ပုန်းအောင်းနေသည်ဟု စွပ်စွဲသည်။ မီဒီယာသတင်းများအဆိုအရ အဆိုပါဘုန်းကြီးများသည် မိမိတို့သံသယရှိမှုကို ရဲတပ်ဖွဲ့အား အကြောင်းကြားပြီး ရဲတပ်ဖွဲ့က လာရောက်စစ်ဆေးသည့်အခါ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ မတွေ့ရှိရကြောင်း၊ ထိုအခါ ယင်းဘုန်းကြီးများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မွတ်ဆလင် အသိုင်းအဝိုင်းကို အကြမ်းဖက်ရန် လှုံ့ဆော်ကြကြောင်း သိရှိရသည်။ ရပ်ကွက်အတွင်းမှ မွတ်ဆလင် နှစ်ဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ကာ ရဲတပ်ဖွဲ့က လေထဲပစ်ခတ်သတိပေးခဲ့ရသည်ဟု သတင်းများက ဆက်လက်ဖော်ပြသည်။ အကြမ်းဖက်မှုတွင် ပါဝင်သည့် လူ ရှစ်ဦးကို ရဲတပ်ဖွဲ့က ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။

အောက်တိုဘာ ၃၀ ရက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင် သီတဂူဆရာတော်က ကရင်ပြည်နယ်ရှိ စစ်သင်တန်းကျောင်းတစ်ခုရှိစစ်သားများကို တရားဟောခဲ့ပြီး ယင်းဟောပြောချက်ကို ဖေ့စ်ဘွတ်မှတိုက်ရိုက်လွှင့်ခဲ့ရာ လူနှစ်သိန်းခွဲခန့် ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ဆရာတော်ကိုးကားသည့် ပုံဝတ္ထုမှာ သန်းနှင့်ချီသော ဟိန္ဒူ၊တမီးလ် လူမျိုးများကို သတ်ဖြတ်ခြင်းမှာ လူ့အစစ်တစ်ယောက်ခွဲကို သတ်ဖြတ်ခြင်းသာ မည်သည်ဟု ဘုရင့်ပရောဟိတ်များက ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရင်အား ပြောကြားသည့် ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ့ညီညွတ်ရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် စစ်တပ် အတူတကွအလုပ်လုပ်ရန် လိုအပ်ကြောင်းလည်း သီတဂူဆရာတော်က ထည့်သွင်း ဟောပြောခဲ့သည်။ ဆရာတော်၏ ဟောပြောချက်မှာ လူနည်းစုအပေါ် စစ်တပ်၏ အနိုင်ကျင့်မှု စွပ်စွဲချက်များကို

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ခွင့်လွှတ်ကြောင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များကို သတ်ခြင်းထက် စစ်ပွဲသဘောအရ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သူများကို သတ်ဖြတ်ခြင်းက အပြစ်နည်းကြောင်း ဆိုလိုသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြသည်။

အဆင့်မြင့်ပညာ သင်ကြားရေးအခွင့်အလမ်း၊ အစိုးရအဆင့်မြင့်ရာထူး အခွင့်အလမ်းစသည်တို့တွင် မွတ်ဆလင်နှင့် ခရစ်ယာန်များမှာ အကန့်အသတ်ခံနေရပြီး မွတ်ဆလင်တို့မှာ လွတ်လပ်စွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့်နှင့် ကုန်သွယ်ခွင့်များ မရရှိကြကြောင်း သတင်းရင်းမြစ်အများအပြားက ဆိုသည်။

အပိုင်း ၇။ အလုပ်သမား အခွင့်အရေးများ

(က) လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် အဖွဲ့လိုက် ညှိနှိုင်းခွင့်

လွတ်လပ်သော သမဂ္ဂဖွဲ့စည်းခွင့်၊ ပါဝင်ခွင့်၊ လုပ်ခ၊ လစာ အခွင့်အရေးများကို အဖွဲ့လိုက် ညှိနှိုင်းခွင့်၊ တရားဝင် သပိတ်မှောက်ခွင့်များကို အလုပ်သမားအခွင့်အရေးများအဖြစ် ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားသည်။ သမဂ္ဂ လှုပ်ရှားမှုကြောင့် အလုပ်ထုတ်ခံရသူများကို အလုပ်ပြန်လည်ခန့်ထားခွင့် တောင်းဆိုရန် အလုပ်သမားအဖွဲ့များကို ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားသော်လည်း ရာထူးချခြင်း၊ ဌာနပြောင်းရွှေ့ခြင်းကဲ့သို့ သမဂ္ဂဆန့်ကျင်ရေး ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများကို ဥပဒေက ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တားမြစ်ထားခြင်းမရှိသလို သမဂ္ဂဖွဲ့လိုသည့် အလုပ်သမားများအတွက် အကာအကွယ် ပေးထားခြင်းလည်းမရှိချေ။ သမဂ္ဂအား တရားဝင် မှတ်ပုံတင်မီ အလုပ်သမားများ အလုပ်ထုတ်ခံရခြင်းအတွက် ဥပဒေက လုံလောက်သော အကာအကွယ် ပေးထားချေ။

ကာကွယ်ရေးဌာန၊ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝန်ထမ်းတို့၏ သမဂ္ဂဖွဲ့စည်းခွင့်ကို ဥပဒေက တားမြစ် သည်။ အလုပ်သမားများကို မိမိအလုပ် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းအမျိုးအစား၏ သမဂ္ဂတွင်သာ ပါဝင်ခွင့်ပြုထားပြီး အလုပ် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းကို ရှင်းလင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ထားချေ။ အခြေခံအလုပ်သမားအဖွဲ့တွင် အနည်းဆုံး အလုပ် သမား ၃၀ ရှိရမည်ဖြစ်ကာ မြို့နယ်အရာရှိမှတစ်ဆင့် အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီး ဌာန (အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန)၊ မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်ထံတွင် မှတ်ပုံတင်ရမည်။ မြို့နယ်အလုပ်သမားအဖွဲ့တွင် အနည်းဆုံး သက်ဆိုင်ရာ အခြေခံအလုပ်သမားအဖွဲ့၏ ၁၀% ပါဝင်ရမည်။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အလုပ်သမားအဖွဲ့သည် သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်အလုပ်သမားအဖွဲ့၏ ၁၀% အနည်းဆုံး ပါဝင်ရမည်။ ယင်းအဆင့်မြင့် သမဂ္ဂများတွင် အလုပ်အကိုင်တူညီသော အဖွဲ့များသာ ပါဝင်ရမည်။ ထို့အတူ အသင်းချုပ်နှင့် အဖွဲ့ချုပ်များတွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအဆင့်အဖွဲ့ (၁၀% နှင့် ၂၀% စီ အသီးသီး) တရားဝင် ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမား အသင်းချုပ်များ၊ အဖွဲ့ချုပ်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သမဂ္ဂအသင်းချုပ်၊ အဖွဲ့ချုပ်များသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းကို ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားသည်။

အလုပ်သမားအရေး ဆောင်ရွက်နေသော အန်ဂျီအိုအဖွဲ့များအပါအဝင် ပြည်တွင်းအန်ဂျီအိုများ မိမိ၏ဆန္ဒအလျောက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည်။ မှတ်ပုံတင်လိုသည့် အဖွဲ့များမှာ မိမိတို့အဖွဲ့၏ စည်းမျဉ်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကို အစိုးရထံ တင်ပြရန်လိုသည်။ လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကန့်သတ်မှုများ ဆက်ရှိနေသည်။ (အပိုင်း ၂-ခ ကို ကြည့်ပါ။)

သမဂ္ဂများအား အလုပ်သမားများကို ကိုယ်စားပြုခွင့်၊ အလုပ်ရှင်နှင့် လစာ၊ ခံစားခွင့်များ အုပ်စုလိုက် ညှိနှိုင်းခွင့်နှင့် စေ့စပ်ရေးအဖွဲ့ သို့မဟုတ် စေ့စပ်ရေးခုံရုံးသို့ ကိုယ်စားလှယ်စေလွှတ်ခွင့်များကို ဥပဒေက ပေးထားသည်။ လူတစ်ဦးချင်း အငြင်းပွားမှုနှင့် လူတစ်ဦးချင်း အလုပ်အကိုင်စာချုပ်ကိစ္စများတွင် ကူညီရန် သမဂ္ဂများကို ဥပဒေက ခွင့်ပြုသည်။ သဘောရိုးဖြင့် ညှိနှိုင်းရန်တာဝန်၊ ညှိနှိုင်းရန်အချိန်ကာလ၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ စုပေါင်းညှိနှိုင်း သဘောတူညီချက် သက်တမ်းတိုးခြင်းစသည့် ညှိနှိုင်းမှုအသေးစိတ်ကို ဥပဒေက ဖော်ပြထားခြင်းမရှိချေ။ အစိုးရ၊ လုပ်ငန်းရှင်နှင့် အလုပ်သမားကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော အမျိုးသားအဆင့် သုံးပွင့်ဆိုင်ဆွေးနွေးရေး ဖိုရမ်ကို

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ယခုနှစ်အတွင်း သုံးလတစ်ခါ ကျင်းပခဲ့ပြီး လုပ်ငန်းအဖွဲ့ နှစ်ဖွဲ့ကလည်း အလုပ်ရှင်နှင့် အဖွဲ့လိုက်ညှိနှိုင်းရေးနှင့် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကိစ္စရပ်များအား ညှိနှိုင်းရန် မကြာခင် အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန် အငြင်းပွားမှုများကို မူလသဘောတူညီမှုစာချုပ်များ၊ တည်ဆဲဥပဒေများနှင့်အညီ ဖြေရှင်းရမည်ဟု ဥပဒေကပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေအရ ဇုန်တစ်ခုစီအတွက် အလုပ်သမား စစ်ဆေးရေး အရာရှိတစ်ဦးခန့်ထားကာ လုပ်ခအဆင့် သတ်မှတ်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ လုပ်သားအချိုး စောင့်ကြည့်ခြင်း စသည်တို့အတွက် အစိုးရက ဇုန်အလိုက် သုံးပွင့်ဆိုင်ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ကဏ္ဍအများစုတွင် အလုပ်သမားအများစု၏ မဲဆန္ဒအရနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအသင်းချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ သက်ဆိုင်ရာ အလုပ်ရှင်နှင့် စေ့စပ်ရေးအဖွဲ့များထံသို့ သုံးရက်ကြိုတင်၍ အသေးစိတ် အချက်အလက်များ ပေးပို့အကြောင်းကြားပြီး သပိတ်မှောက်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းများ၌ သပိတ်မှောက်ခြင်းနှင့် အလုပ်ပိတ်ထားခြင်းကို ဥပဒေကခွင့်မပြုချေ။ (သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့ခြင်းလုပ်ငန်း၊ စာတိုက်၊ သန့်ရှင်းရေး၊ သတင်းအချက်အလက်၊ ဆက်သွယ် ရေးနှင့် နည်းပညာ၊ စွမ်းအင်၊ ရေနံ၊ ငွေကြေးကဏ္ဍများ စသည်) အများပြည်သူ အသုံးပြုဆောင်ရွက်မှုကဏ္ဍများတွင် အလုပ်ပိတ်ခွင့်/သပိတ်မှောက်ခွင့်ကို သက်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့၊ စေ့စပ်ရေးအဖွဲ့များထံ အနည်းဆုံး ၁၄ ရက် ကြိုတင်တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ အများပြည်သူအသုံးပြုဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းများတွင် အခြားကဏ္ဍများကဲ့သို့ သပိတ်မှောက်ခွင့် ရှိသော်လည်း ၁၄ ရက်ကြိုတင်အကြောင်းရမည်ဖြစ်သဖြင့် သပိတ်မှောက်ခင် အလုပ်သမားနှင့် စီမံခန့်ခွဲသူတို့အကြား စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပြီး အနည်းဆုံးဆောင်ရွက်ပေးရမည့် ဝန်ဆောင်မှုအတွက် သဘောတူညီမှု ရယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အလုပ် သမားအရေးနှင့် တိုက်ရိုက်မသက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စများအတွက် သပိတ်မှောက်ခွင့်ကို ဥပဒေက တားမြစ်ထားသည်။

ကုမ္ပဏီအဆင့်၊ မြို့နယ်၊ ဒေသနှင့် နိုင်ငံအဆင့် တစ်ဦးချင်းနှင့် အဖွဲ့လိုက်အငြင်းပွားမှုများကို စေ့စပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းတစ်ခုခုဖြင့် ဖြေရှင်းမည့် မူဘောင်ကို ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် ဖြေရှင်းချက် သဘောတူညီမှုကို မလိုက်နာပါက ပြစ်ဒဏ်ပေးသည့်ဒဏ်ငွေမှာ နည်းလွန်းသဖြင့် ယင်းဥပဒေ အာဏာတည်ရန်အတွက် ထိရောက်မှု မရှိချေ။ ပြစ်ဒဏ်မှာ ဒဏ်ငွေကျပ် တစ်သိန်း (၇၅ ဒေါ်လာ) သို့မဟုတ် ယင်းဒဏ်ငွေနှင့် ထောင်ဒဏ်တစ်နှစ်တို့ ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံစုံကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် အလုပ်သမားမူဘောင်စာချုပ် ချုပ်ဆိုရန် လိုအပ်သော ပထမကြိုတင်အဆင့် တစ်ခုအနေနှင့် မှတ်ပုံတင်ရန် ဥပဒေအရလိုအပ်ချက်များကြောင့် အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းကို နိုင်ငံအဆင့် မှတ်ပုံ မတင်နိုင်ခြင်းမှာ အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုဖြစ်သည်ဟု အလုပ်သမားအဖွဲ့များက ဆိုသည်။ ထို့ပြင် သမဂ္ဂဖွဲ့စည်းသော သမဂ္ဂတွင်ပါဝင်သော အလုပ်သမားများကို အလုပ်မှထုတ်ပစ်ခြင်း၊ အခြားနည်းဖြင့် အပြစ်ပေးခြင်းများ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားနေသည်ဟု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ (အိုင်အယ်လ်အို)၊ အလုပ်သမားရေးလှုပ်ရှားသူများနှင့် မီဒီယာများက ဆိုကြပြီး မိမိအခွင့်အရေးကိုသုံး၍ သပိတ်မှောက်သော အလုပ်သမားများကို ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တရားစွဲဆို နေကြကြောင်း အလုပ်သမား သမဂ္ဂများက ပြောကြားသည်။ ဒေသအလုပ်သမားရုံးများကလည်း သမဂ္ဂများ မှတ်ပုံတင်ရာတွင် ဥပဒေနှင့်မညီညွတ်သော မလိုအပ်သည့်ဗျူရိုကရေစီအဆင့်များ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်ဟု အလုပ်သမားအဖွဲ့များက ဆိုသည်။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနသည် အလုပ်သမားကိစ္စ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် အကူအညီရသည်ဟု အလုပ်သမား များ၊ အလုပ်သမားအဖွဲ့များက ပြောဆိုသော်လည်း ညှိနှိုင်းထားသည့် သဘောတူညီမှုကို အလုပ်ရှင်က ဂရုမစိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် သမဂ္ဂဆန့်ကျင်ရေးအမြင်ဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများ ရှိနေသည်ဟု သတင်းများ အမြဲရရှိနေသည်။

ယခင်နှစ်များထက်စာလျှင် အလုပ်သမားများကို အလုပ်ဖြုတ်ခြင်း၊ အကျဉ်းချခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း စသည့် စွပ်စွဲ ချက်များ နည်းပါးသွားသည်ဟု မီဒီယာများက အစီရင်ခံသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

(ခ) အတင်းအကြပ် သို့မဟုတ် မလုပ်မနေရ စေခိုင်းခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း

အတင်းအကြပ် သို့မဟုတ် မလုပ်မနေရ စေခိုင်းခြင်းပုံစံအမျိုးမျိုးကို ဥပဒေက တားမြစ်ထားပြီး ယင်းတားမြစ်ချက်ကို ကျူးလွန်သူများအား အပြစ်ပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း အစိုးရက ထိထိရောက်ရောက် အသက်သွင်းခြင်းမရှိချေ။

အတင်းအကြပ်စေခိုင်းမှုကို ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်ပေးရန် ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ကျူးလွန်သူမှာ စစ်တပ်၊ အစိုးရ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကနိုင်ငံသားတစ်ဦးဦးဖြစ်ခြင်းအပေါ် မူတည်ပြီး ပြစ်ဒဏ်ကွဲပြားသည်။ စစ်တပ်မှ တရားခံများကို စစ်ဥပဒေ သို့မဟုတ် ရာဇသတ်ကြီးအရ တရားစွဲဆိုပြီး အရပ်သားတရားခံများကို အုပ်ချုပ်ရေးနည်းလမ်း သို့မဟုတ် ရာဇသတ်ကြီးဖြင့် စစ်ဆေးစီရင်သည်။ ရာဇသတ်ကြီးအရ အမြင့်ဆုံးပြစ်ဒဏ်မှာ ထောင်ဒဏ် ၁၂ လဖြစ်ပြီး စစ်ဥပဒေအရ ထောင်ဒဏ် ခုနစ်နှစ် ဖြစ်သည်။ ပြစ်ဒဏ်သည် အတင်းအကြပ် အလုပ်ခိုင်းစေမှုကို တားဆီးရန် လုံလောက်သည်ဟု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေ့လာသူများက ယူဆသည်။

အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှု ချုပ်ငြိမ်းရေး အိုင်အယ်လ်အို၏ လုပ်ငန်းစီမံချက် အစိတ်အပိုင်းအချို့ကို အစိုးရက ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်နေသော်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည့် အစီအစဉ်ကို သက်တမ်းတိုးခြင်း မရှိချေ။ အိုင်အယ်လ်အို၏ တိုင်ကြားမှုလုပ်ငန်းစဉ် သက်တမ်းကုန်သွားချိန်အတွင်း ယင်းလမ်းကြောင်းမှ သင့်သလို ရရှိလာသည့် တိုင်ကြားစာများကို အစိုးရနှင့် စစ်တပ်က ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့ပြီး အများစုမှာ ယခင်နှစ်အတွင်းက တင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်သော ဖြစ်စဉ် ၃၄ ခုကို ပိတ်သိမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ စုစုပေါင်းအရေအတွက် ကျဆင်းလာသော်ငြားလည်း အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှု တိုင်ကြားချက်များရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်ဟု အိုင်အယ်လ်အိုက ဆိုသည်။ ထို့ပြင် အစိုးရနှင့် စစ်တပ်က လူကြီးနှင့် ကလေး များကို အဓမ္မ သို့မဟုတ် အတင်းအကြပ် အလုပ်ခိုင်းစေပြီး အပြစ်ရှိသူများကို တာဝန်မယူစေခြင်းမှာ ပြဿနာတစ်ခု အဖြစ် ရှိနေဆဲဟု အိုင်အယ်လ်အိုက ပြောကြားသည်။ (အပိုင်း ၇-၈ ကို ကြည့်ပါ။) ဩဂုတ်လအထိ အိုင်အယ်လ်အိုက လစဉ် ပျမ်းမျှ တိုင်စာ ၃၆ စောင် ရရှိသည်။ ယင်းသို့ အိုင်အယ်လ်အိုထံ ပေးပို့သည့် တိုင်စာအရေအတွက် များနေခြင်းမှာ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် မညီကြောင်း လူများပိုမိုသိရှိလာကြခြင်း၊ အိုင်အယ်လ်အိုနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက၏ အားကောင်းသော ကွန်ရက်များ ရှိနေခြင်းနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်အပေါ် လူတို့၏ ယုံကြည်မှု နည်းနေဆဲဖြစ်ခြင်း စသည့်အချက်များ ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အိုင်အယ်လ်အိုက ဆိုသည်။ အစိုးရက အိုင်အယ်လ်အိုနှင့် မူဘောင်သဘောတူညီချက်ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလက သက်တမ်းတိုးခဲ့သည်။ သို့သော် ယင်းမှာ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာတွင် သက်တမ်းကုန်ပြီ ဖြစ်သည်။

ပဋိပက္ခဒေသများ၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် ဒေသများအပါအဝင် နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် အဓမ္မ အလုပ်ခိုင်းစေမှု သတင်းများရရှိပြီး လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအချို့ရှိနေသည့် ပြည်နယ်များတွင် ဖြစ်ပွားနှုန်း ပိုများကြောင်း တွေ့ရသည်။ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှုတွင် ပေါ်တာဆွဲခြင်း၊ စစ်တပ်၏ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးမှုနှင့် ဆက်နွယ်သည့် အလုပ်များလုပ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးမှုအရ စစ်တပ်တပ်ရင်းများသည် မိမိရိက္ခာဝယ်ယူရန်၊ လုပ်သားဖြည့်ဆည်းရန်တို့အတွက် ဒေသခံရွာသားများအား အသုံးချခြင်းဖြစ်ရာ ယင်းမူဝါဒမှာ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှုနှင့် အခြားမတရားမှုများကို ဖြစ်ပွားရန် အားပေးလျက်ရှိသည်။

အလုပ်ဆုံးရှုံးနိုင်ချေရှိနေသော အလုပ်သမားများအား လုပ်ခပေးပြီး သို့မဟုတ် လုပ်ခမပေးဘဲ အချိန်ပို အလွန်အမင်းခိုင်းစေခြင်း၊ အကြွေးအတွက် ကျွန်ခံရခြင်းအပါအဝင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၌ အဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှု တိုင်ကြား စာများလည်း အိုင်အယ်လ်အိုက လက်ခံရရှိသည်။ အိမ်တွင်းအလုပ်သမားများအား အိမ်တွင်းနှိပ်စက် ကျွန်ပြုခံရမှု အန္တရာယ်များ ဆက်လက်ရှိနေသည်။

နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လူကုန်ကူးမှု အစီရင်ခံစာကို www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/ တွင် ကြည့်ပါ။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

(ဂ) ကလေးလုပ်သား တားမြစ်ခြင်းနှင့် အလုပ်ခန့်ထားရန် အနည်းဆုံးရှိရမည့်အသက်

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဈေးဆိုင်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ စက်ရုံများတွင် အလုပ်လုပ်ရန် အနည်းဆုံးရှိရမည့် အသက်ကို အစိုးရက ၁၄ နှစ်အထိ တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး အသက် ၁၄ နှစ်ထက် ကြီးသူများ အတွက် လူငယ်အလုပ်ခန့်ထားမှုဆိုင်ရာ အထူးပြဋ္ဌာန်းချက်များ ချမှတ်ခဲ့သည်။ အသက် ၁၆ နှစ်မှ ၁၈ နှစ်အကြား အလုပ်သမားများ အတွက် လူကြီးအလုပ်များလုပ်ရန် သင့်တော်သည်ဟူသော လက်မှတ်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အန္တရာယ်ရှိသော လုပ်ငန်းခွင်တွင် အသက် ၁၈ နှစ်အောက် အလုပ်သမားများ ခိုင်းစေခြင်းကို ဥပဒေက တားမြစ်ထားသည်။

ကလေးလုပ်သားအပါအဝင် စည်းမျဉ်းအသစ်များ ကျင့်သုံးခြင်း ရှိ/မရှိကို လေ့ကျင့်ထားသော စစ်ဆေးရေး များများက စောင့်ကြည့်ကြသော်လည်းအဖက်ဖက်၌ အရင်းအမြစ်မရှိခြင်းက စစ်ဆေးရေးများကို တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အတားအဆီးဖြစ်စေသည်။ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ စစ်ဆေးရေးများ များမှာ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေး စီမံကိန်းများအရ မြို့နယ် ၂၅ မြို့နယ်ရှိ ကလေးသူငယ်နှင့် သက်ဆိုင်သော အမှု များကို စောင့်ကြည့်နေသည်။ အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနသည် ယူနီဆက်ဖ်နှင့် ပူးပေါင်း၍ ကလေးသူငယ်ကာကွယ်ရေး၊ အနည်းဆုံးရှိရမည့် အသက်စသည့်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ကာ အိုင်အယ်လ်အိုနှင့် ပူးပေါင်း၍ ကလေးလုပ်သား ပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနေသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်ကတည်းကပင် အလုပ်သမားဝန်ကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး အစိုးရဌာနများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့များက အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်သော ကလေးလုပ်သားလုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းအဝေးကို ပုံမှန်ကျင်းပလျက်ရှိသည်။ ကလေးလုပ်သား အဆိုးဆုံးပုံစံများ ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ အိုင်အယ်လ်အိုသ ဘောတူညီချက် ၁၈၂ ကို အကောင်အထည် ဖော်ရေးအတွက် အမျိုးသားလုပ်ငန်းစီမံချက်ရေးဆွဲရန် ကော်မတီ တစ်ခုကို အစိုးရက တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနသည် အခြားဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းလျက် ကလေးလုပ်သား အချက်အလက် များ ပိုမိုရရှိရန်ဆောင်ရွက်နေပြီး မိဘများကို ဦးတည်ရည်မှန်းသည့် ကလေးလုပ်သားအန္တရာယ် ပညာပေးနှင့် ကလေး များအတွက် ပညာရေးရွေးချယ်ခွင့်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် ပညာပေးလှုပ်ရှားမှုတစ်ခုကိုလည်း စတင် အကောင်အထည် ဖော်လျက်ရှိသည်။ အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနသည် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်ပူးပေါင်း၍ အစီအစဉ် နှစ်ခု အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိရာ ပထမတစ်ခုမှာ ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်မှဆွဲထုတ်ပြီး ကျောင်းပြန်ပို့ရေးနှင့် ဒုတိယတစ်ခုမှာ ကလေးစစ်သားဟောင်းများကို ကျောင်းပြန်တက်စေရေး သို့မဟုတ် သက်မွေးပညာသင်ကြားပေးရေး တို့ဖြစ်သည်။ ဘေးအန္တရာယ်မရှိသော လုပ်ငန်းခွင်အလုပ်များအတွက် လူငယ်အလုပ်သမားများကို လေ့ကျင့်ပေးမည့် သက်မွေးသင်တန်းကျောင်းများကို အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနက ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ အစိုးရသည် အိုင်အယ်လ်အိုနှင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း၍ မွန်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ သတ်မှတ်ဧရိယာများတွင် ကလေး ၃၆၀၀ နှင့် အိမ်ထောင်စု ၁၀၀၀ တို့အတွက် တိုက်ရိုက် အကျိုးဖြစ် ထွန်းစေမည့် ပညာရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်လုံခြုံရေးနှင့် အခြားအထောက်အကူပြုဝန်ဆောင်မှုများကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ကလေးစစ်သားစုဆောင်းခြင်းအတွက် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေအရ ပြစ်ဒဏ်မှာ စစ်တပ်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းမှ သည် အရပ်ဘက်ထောင်တွင် အကျဉ်းချခြင်း၊ ခနစ်ရက်စာ လစာ ဒဏ်ရိုက်ခြင်းတို့အထိ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ (အပိုင်း ၁- ဆ ကို ကြည့်ပါ။) အရပ်သားများအတွက် ကလေးများ အလုပ်ခန့်ထားခြင်းဆိုင်ရာ ပြစ်ဒဏ်မှာ အနည်းဆုံး ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ်မှ အများဆုံး တစ်သက်တစ်ကျွန်းဟု ဥပဒေကဖော်ပြထားသည်။ ကလေးလုပ်သားဆိုင်ရာ အခြား ချိုးဖောက်မှုများအတွက် ဥပဒေပါပြစ်ဒဏ်နှင့် လိုက်နာစေရန် အချက်များမှာယင်းချိုးဖောက်မှုများကို တားဆီးရန် မလုံလောက်ချေ။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

ကလေးလုပ်သားကိစ္စမှာ အလွန်မြင်လွယ်ပြီး အများအပြားတွေ့နေရသည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကြောင့် မိဘများသည် မိမိတို့ကလေးများကို မသင်မနေရပညာရေးမပြီးဆုံးမီ ကျောင်းထုတ်ရသဖြင့် ကလေးများမှာ ကလေးလုပ်သားအန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ မြို့များတွင် ကလေးများမှာ လမ်းဘေးဈေးသည်များ သို့မဟုတ် အမှိုက်ကောက်သူများ သို့မဟုတ် စားသောက်ဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တို့၌ စားပွဲထိုးများ၊ အိမ်ဖော်များအဖြစ် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေကြသည်။

တရားဝင်မဟုတ်သော စီးပွားရေးတွင်လည်း ကလေးများ အလုပ်လုပ်နေကြကာ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် မူးယစ်ဆေးဝါး၊ အသေးစားရာဇဝတ်မှုများ၊ အဖမ်းခံရနိုင်သည့်လုပ်ငန်းများ၊ လိင်အမြတ်ထုတ်မှုများ၊ အိပ်ချ်အိုင်စီ/အေ့စ်နှင့် အခြား လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်သောရောဂါများ ရရှိနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ၌ ကလေးများ လုပ်ကိုင်ရနိုင်သည့် အန္တရာယ်များ ရှိနေသည်။ (အပိုင်း ၆ ကို ကြည့်ပါ။)

ကလေးများမှာ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် တောင်းရမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် အဓမ္မ ခိုင်းစေခြင်း ခံရနိုင်သည့်အန္တရာယ်ရှိသည်။ ကျေးလက်ဒေသတွင် ကလေးများမှာ မိသားစုလယ်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကာ ရံဖန်ရံခါ အဓမ္မ အလုပ်ခိုင်းစေခံရသည့် အခြေအနေများ ကြုံတွေ့နေကြရသည်။

(ဃ) အလုပ်ခန့်ထားမှု၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် ပတ်သက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု

အလုပ်သမားဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများက လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ ကျားမ၊ ဘာသာရေး၊ လိင်၊ နိုင်ငံရေးခံယူချက်၊ နိုင်ငံရေးဖြစ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံသား၊ လူမှုရေးဖြစ်၊ မသန်စွမ်းမှု၊ လိင်ကိုင်းညွတ်မှု၊ လိင်သတ်မှတ်ချက်၊ အသက်အရွယ်၊ ဘာသာစကား၊ အိပ်ချ်အိုင်စီရောဂါပိုးရှိမှု သို့မဟုတ် အခြား ကူးစက်ရောဂါရှိမှု သို့မဟုတ် လူမှုရေးအခြေအနေတို့အပေါ်မူတည်၍ အလုပ်ခန့်ထားရာတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမပြုရန် အတိအကျ တားမြစ်ထားပေ။

အစဉ်အလာအရ အမျိုးသားများလုပ်ကိုင်သည့် (သတ္တုတွင်း၊ သစ်တော၊ လက်သမား၊ ပန်းရံ၊ ငါးဖမ်း စသည်) အလုပ်များတွင် အမျိုးသမီးများ အလုပ်ရရှိမှု နည်းနေဆဲဖြစ်ပြီး အချို့သက်မွေးလုပ်ငန်းများတွင် ထိထိရောက်ရောက် ဟန့်တားခံထားရသည်။

အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများတွင် မွတ်ဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိကာ မွတ်ဆလင်ပိုင် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အလုပ်သမားငှားရမ်းမှု၊ အလုပ်စံနှုန်းထိန်းသိမ်းမှု၊ အစိုးရ/ပုဂ္ဂလိကနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုမှု စသည်တို့တွင် အဟန့်အတားများ ဖြစ်ပေါ်စေလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ အယ်လ်ဂျီဘီတီအိုင်များကို ရာထူးတိုးပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်း၊ အလုပ်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းစသည့် လိင်ကိုင်းညွတ်မှုနှင့် လိင်သတ်မှတ်မှုတို့အပေါ် အလုပ်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများရှိသည်။ မိန်းမ စိတ်ပေါက်သူ၊ ယောကျ်ားစိတ်ပေါက်သူအဖြစ် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ကြေညာထားသူများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း အကန့်အသတ်များရှိနေပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးက ယေဘုယျအားဖြင့် ထောက်ခံမှုမရှိကြဟု တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများက အစီရင်ခံသည်။ အထွေထွေ လူမှုရေးခွဲခြားမှုများအပြင် အိပ်ချ်အိုင်စီ/အေ့စ် လူနာများမှာ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှစ်မျိုးလုံးရှိ အလုပ်အကိုင်ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရပြီး လုပ်ငန်းခွင်တွင် မစစ်မနေရ အိပ်ချ်အိုင်စီ စစ်ဆေးပြီးနောက် ရောဂါရှိကြောင်းတွေ့ရှိပါက ရာထူးချထားခြင်း၊ အလုပ်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းများလည်း ကြုံတွေ့နေရ သည်။

(င) လက်ခံနိုင်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများ

တစ်ရက်စာ တရားဝင် အနိမ့်ဆုံးလုပ်ခမှာ ၃၆၀၀ ကျပ် (၂.၇ ဒေါ်လာ) ဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံးလုပ်ခသည် စုစုပေါင်း အလုပ် သမား ၁၅ ဦးထက်နည်းသည့် လုပ်ငန်းမှအပ ကျန်ကဏ္ဍအားလုံး၊ လုပ်ငန်းအားလုံး၊ တစ်နေ့အလုပ်ချိန် ၈ နာရီ လုပ်နေသော အလုပ်သမားအားလုံးအတွက် အကျိုးဝင်သည်။ ဒီဇင်ဘာလတွင် အစိုးရ၊ အလုပ်သမား၊ အလုပ်ရှင်တို့ ပါဝင်သော ကော်မတီက ရက် ၆၀ အတွင်း မှတ်ချက်ပေးရန်ကာလအပေါ် မူတည်လျက်

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန။ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရှိ

အနည်းဆုံးလုပ်ခကို ၃၃% တိုးမြှင့်ရန် သဘောတူကြောင်း အစိုးရက ကြေညာသည်။ ဥပဒေအရ အနိမ့်ဆုံး လုပ်ခကို နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ် ပြန်လည် ဆန်းစစ်ရမည်ဖြစ်သည်။

အလုပ်သမား ၁၀၀ နှင့် အောက်ရှိသော ကုမ္ပဏီများသည် လစာပေးရမည့်ရက်တွင် အလုပ်သမားများကို လစာပေးရန် ဥပဒေအရလိုအပ်ပြီး အလုပ်သမား ၁၀၀ အထက်ရှိသော ကုမ္ပဏီများ၌ အလုပ်ရှင်များသည် လစာ ထုတ်ရက်မှ ငါးရက်အတွင်း အလုပ်သမားများကို လစာပေးရန် လိုအပ်သည်။ အချိန်ပိုအလုပ်ချိန်ကို အလုပ်လုပ်သော ရက်သတ္တပတ် တစ်ပတ်လျှင် ၁၂ နာရီထက် မကျော်လွန်ရန်၊ ညသန်းခေါင် မကျော်လွန်ရန်နှင့် ထူးခြားအခြေအနေများတွင်သာ တစ်ပတ်လျှင် ၁၆ နာရီထက်ကျော်လွန်ရန်တို့ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဥပဒေအရ အလုပ်သမားတစ်ဦး၏ တစ်နေ့ စုစုပေါင်းအလုပ်ချိန်သည် ၁၁ နာရီထက် မကျော်ရန် (အချိန်ပိုနှင့် အားလပ်ချိန် တစ်နာရီအပါအဝင်) သတ်မှတ်ထားသည်။ ယင်းဥပဒေမှာ ဈေးဆိုင်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အများပြည်သူဖျော်ဖြေရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အကျိုးပင်သည်။

အလုပ်သမားအငြင်းပွားမှုဥပဒေတွင် လုပ်ငန်းခွင်ဘေးကင်းရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ ထုတ်လုပ်နိုင် စွမ်းရှိရေး စသည်တို့အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း အလုပ်သမားများအနေဖြင့် မိမိ၏ အလုပ်ကို မထိခိုက်စေဘဲ ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် ဘေးကင်းရေးအတွက် အန္တရာယ်ရှိနေသည့် အခြေအနေမှ ထွက်ခွာ ခွင့်ရှိ/မရှိ ဆိုသည့်အချက်ကို ကောင်းစွာ မသိရှိရပေ။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန၊ အလုပ်ရုံနှင့် အလုပ်သမားဥပဒေ စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာနသည် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများကို ကြီးကြပ်သည်။ ဥပဒေအာဏာတည်ရေးအတွက် အရင်းအမြစ်နှင့် စွမ်းရည်နှစ်မျိုးလုံး အကန့်အသတ်ရှိသည်။ ယခုနှစ်အတွင်း ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ အလုပ်ရုံစစ်ဆေးရေးမှူး၊ အလုပ်သမားဥပဒေ စစ်ဆေးရေးမှူးအရေအတွက်မှာ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးကင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစံနှုန်းများ၊ လုပ်ခ၊ လစာ၊ အချိန်ပိုနှင့် အခြားကိစ္စများကို စစ်ဆေးရန်အတွက် လုံလောက်ခြင်းမရှိချေ။ အချို့ကဏ္ဍများတွင် အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဥပမာ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက လုပ်ငန်းခွင်ဘေးကင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဥပဒေများအရ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းမှုများရှိသည်။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနနှင့် အိုင်အယ်လ်အို တို့ပူးပေါင်း၍ အကျိုးသက်ဆိုင်သူပေါင်းစုံ၏ "အခြေခံ အလုပ်သမားအခွင့် အရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်အရ "တတိယအကြိမ် အလုပ်သမားအရေး သက်ဆိုင်သူများ ဖိရမ်" အား ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ကျင်းပရန် ကြေညာခဲ့သည်။ ယမန်နှစ်များကဲ့သို့ပင် ဖိရမ်သို့ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ပုဂ္ဂိုလ် ၂၀၀ ကျော် ဖိတ်ကြားပြီး လွတ်လပ်စွာ အသင်းဖွဲ့စည်းခွင့်၊ လုပ်ခ၊ အလုပ် အခြေအနေ အဖွဲ့လိုက်ညှိနှိုင်းခွင့်၊ အလုပ်သမားအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းအားကောင်းရေးနှင့် ပြည်တွင်းစွမ်းရည်နှင့် အဖွဲ့များ အားကောင်းရေးတို့ အပါအဝင် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားပြဿနာမျိုးစုံကို ဆွေးနွေးကြမည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍတွင် ဥပဒေအာဏာသက်ရောက်မှု ယေဘုယျအားဖြင့် ရှိသော်လည်း ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများတွင် ချိုးဖောက်မှုများ မကြာခဏ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများ၊ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး အဖွဲ့များထံသို့ အလုပ်သမားများက တိုင်ကြားမှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်နေသည်။ အစိုးရက စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် စက်ရုံပိုင်ရှင်က လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်အောင် သို့မဟုတ် ယာယီသဘော လိုက်နာနိုင်လောက်အောင် အစိုးရက ရက်အများအပြားခွာပြီး နို့တစ်ပေးလေ့ရှိသည်ဟု အလုပ်သမားအဖွဲ့များက စွပ်စွဲကြသည်။ စစ်ဆေးသူများ၏ လာဘ်စားမှု၊ အကျင့်ပျက် ခြစားမှုများ ဖြစ်ပွားနေသည်ဟု သတင်းရရှိသည်။

လူမှုဖူလုံရေးဘုတ်အဖွဲ့သည် ကဏ္ဍခြောက်ခု (အစိုးရ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရာသီအလိုက် လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ အကျိုးအမြတ်မယူသောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အိမ်အကူလုပ်ငန်း)

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် လူ့အခွင့်အရေး ကျင့်သုံးမှုများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် အစီရင်ခံစာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် လုပ်သားများဆိုင်ရာ ဗျူရို

တို့မှအပ အလုပ်သမား ငါးဦးထက်ပိုရှိသော ကျန်ကုမ္ပဏီအားလုံးအတွက် အကျိုးဝင်သည်။ လက်တွေ့အားဖြင့် ဘုတ်အဖွဲ့သည် မှတ်ပုံတင်အလုပ်သမား အများစုရှိရာ စက်မှုဇုန်နှင့် အဓိကသက်ဆိုင်သဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်မတော်တဆမှု သို့မဟုတ် ထိခိုက်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ၁ % အောက်ကိုသာ လွှမ်းခြုံမှုရှိသည်။ ဘုတ်အဖွဲ့က ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများ ပံ့ပိုးထားသော်လည်း မတော်တဆမှု သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းခွင်ချိုးဖောက်မှုအတွက် အတည်ပြုနိုင်သည့် စာရင်းဇယားကို သီးခြားမှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမရှိပေ။ စီးပွားရေး၏ အခြားကဏ္ဍများမှ အလုပ်သမားများမှာ အကူအညီရရှိမှု လျော့နည်းကာ မတော်တဆမှုနှင့် လုပ်ငန်းခွင် စည်းကမ်း ချိုးဖောက်မှုများအတွက် စာရင်းဇယား အချက်အလက်မရှိဟု လေ့လာသူများက ယူဆထားသည်။